LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.". Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/D., Dominikus-Zimmermannstr. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 34 (258)
Sestdien, 1949. g. 26. martā

Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa; kopas vecākais M. Čulītis. Galvenais redaktors K. Rabācs (šobrīd darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Čulītis. Redaktori: B. Ķīselis, A. Liepa, H. Mindenbergs. Redakcijas adrese: Günzburg/D., Dominikus Zimmermannstr. 2 (tālrunis 84).

Pastiprinās Maskavas spiediens pret Helsinkiem un Teherānu

Intervencijas gadījumā ASV Somiju neaizstāvēs

Rietumos aizvien biežāk dzirdams jautājums, kas notiks tālāk, ko darīs Maskava un kāds būs nākamais padomju diplomātijas solis? Vairs nav šaubu, ka Atlantika paktu aprīlī parakstīs, bet tas vēl nenozīmē, ka demokratijas ar to būs pasargātas no eventuālas agresijas. Vispirms vajadzīgs apmācīt un apbruņot Rietumeiropas karaspēku. Būs jāsagaida no ASV ieroči un kara materiāli. Daudzi militāri lietpratēji pārliecināti, ka šis pārejas laiks būs visbīstamākais. Jau tagad iezīmējušies divi smaguma centri — Somijā un Irānā, kur varētu sagaidīt Padomju Savienības iebrukumu vai citu akciju.

Vašingtonu šobrīd daudz vairāk nodarbina jautājums, kā Padomju Savienība reaģēs uz Atlantika paktu nekā pats jaunās aizsardzības sistēmas jautājums. Gandrīz visi ievērojamākie politiķi un valdības locekļi pārliecināti, ka no Maskavas puses gaidāmas kādas „militāras drošības akcijas", kas var izraisīt arī jaunu karu, lai gan šobrīd to neviens nevēlas. Militārie lietpratēji izsakās, ka pēdējās nedēļās skaidri iezīmējušies divi politiskā saspīlējuma centri — Somija un Irāna. Aizvien biežāk Vašingtonā var dzirdēt valodas, kas Teherānu nosauc par šā gada pavasara un vasaras Berlīni. Amerikāņu un krievu intereses Irānā varētu izraisīt arī bruņotu konfliktu, nesen pateicis kāds ļoti augsts ASV aizsardzības ministrijas pārstāvis.

Šīs valodas un bažas vēl vairāk pastiprināja nesenais Irānas vēstnieka apmeklējums pie Ečesona. Šacha pārstāvis lūdza steidzamu audienci amerikāņu ārlietu ministrijā un paskaidroja, ka kopš 1946. gada Azerbeidžanas krizes saspīlējums Padomju Savienības un Irānas starpā nav bijis tik liels kā pašreiz. Ja sarkanarmija vēlētos iesoļot, tā varētu atsaukties uz kādu priekš 28 gadiem parakstītu līgumu, kas šādu rīcību pieļauj, ja Irānā sveša valsts ierīko atbalsta punktus. Šacha vēstnieks Huseins Ala Ečesonam piebilda, ka Maskava spiedienam pret Irānu izmanto ne vien presi un radio, bet arī diplomātiskas notas, kurās pārmet Teherānai 1921. gada līguma laušanu, biedrošanos ar imperiālistiem un atbalsta punktu nodošanu agresoriem. Saspīlējumu vēl vairāk saasināis tas apstāklis, ka Irānā nule sākta prāva pret tudehu partiju, kas 1946. gadā nostājās Padomju Savienības pusē un, sarkanarmijas atbalstīta, izdarīja neskaitāmus sabotāžas aktus Azerbeidžanas provincē.

Huseinas Alas vizīte pie Ečesona izpelnījās Vašingtonas politiskās un militārās aprindās ārkārtīgu ievērību. Par ļoti svarīgu uzskata ne vien viņa ziņojumu amerikāņu ārpolītikas vadītājam, bet arī to veidu, kā abi valstsvīri satikās. Kāds ārzemju diplomāts preses pārstāvjiem lakoniski paskaidroja: „Pirmajā brīdī, kad es dabūju zināt par Alas apmeklējumu jūsu ārlietu ministrijā, es domāju, ka sarkanarmija Irānā jau iesoļojusi."

Nav nekādu šaubu, ka Savienotās Valstis ieinteresētas, lai Vidējos austrumos valdītu miers un kārtība. Der atcerēties tikai to apstākli, ka amerikāņu naftas sabiedrības pēc tā saucamā „Sarkanās svītras" līguma revīzijas ieguldījušas Irānā vairāk naudas nekā Vašingtona izdod Turcijas un Grieķijas atbalstīšanai viena gada laikā. Vairs nav nekāds noslēpums, ka Irāna no ASV saņēmusi 700 miljonu dolaru lielu aizdevumu savam septiņgades plānam. Šīs milzu summas no Vašingtonas aizplūdušas uz Vidējiem austrumiem vienīgi tāpēc, ka tur zem tuksneša smiltīm „viļņo milzu naftas okeans", bet nafta modernajam cilvēkam vērtīgāka par asinīm. Tāpēc arī aiz-

(Beigas 5. lpp.)

Karaspēka kustības Austrumvācijā

Austrumvācijā pēdējā laikā notiek pastiprinātas sarkanarmijas kustības, ziņo Berlīnes amerikāņu raidītājs RIAS. Par karaspēka pārvietošanu saņemta informācija arī no Drezdenes apkārtnes vācu dzelzceļniekiem. Padomju iestādes karaspēku pārsviež galvenokārt naktīs. Lieli transporti ar smagajiem ieročiem pienākot arī no Austrijas un Polijas. Informētas aprindas domā, ka šīs karaspēka kustības izskaidrojamas ar projektētiem padomju pavasara manevriem. Neesot tomēr izslēgta varbūtība, ka Maskava koncentrē sarkanarmiju „citiem nolūkiem".

Tito aģentus apsūdz padomju misijas nama nodedzināšanā

Albānijas isviļņu raidītājs ziņo, ka naktī uz piektdienu Tirānā izcēlies ugunsgrēks kādā Padomju Savienības misijas namā. Tas nodedzis. Albāņu oficiālās iestādes paziņojušas, ka notikusi ļaunprātīga dedzināšana un ka tas bijis Tito aģentu darbs. Franču ziņu aģentūras korespondents piektdien no Tirānas ziņo, ka pēdējās 24 stundās notikušas vairākas sadursmes albāņu un dienvidslāvu robežsargu starpā. Saspīlētais stāvoklis pierobežā turpinās; novērotāji sagaida tālākus starpgadījumus. — Pēc nepārbaudītām ziņām, ugunsgrēks izcēlies Padomju Savienības sūtniecības nama archīvu nodaļā.

Jau divi atentāti pret Tito

BBC ziņo, ka pret maršalu Tito jau izdarīti divi atentāti. Pirmais noticis pagājušā gada augustā, kad Slovēnijā uzspridzināja kādu tiltu, pār kuru vajadzēja braukt Tito. Otrreiz Dienvidslavijas maršals tikai par mata galu izglābās no nāves oktobrī. Ozna atklāja, ka 7 Tito miesassargi ir kominforma aģenti. BBC komentātors ironiski piebilda, ka Belgradei pēdējā laikā daudz rūpju sagādā Lielmaķedonijas problēma nevis tāpēc, ka šai zemē terroristu ir tikpat daudz kā tabakas audzētāju, bet gan Maskavas skaidri saredzamo nolūku dēļ. Kremlis ļoti vēlētos piekļūt Duraco un Valonas ostai Egejas piekrastē, jo bazes uzturēšana Albānijā ar aviācijas palīdzību izmaksā pārāk dārgi. Krieviem, acīm redzot, nav ne tās pieredzes, ne iespēju, ko pierādījuši rietumu sabiedrotie Berlīnes gaisa tilta uzturēšanā. Tito pēdējā laikā pazaudējis daudz vecu draugu un maz ieguvis jaunu.

Dažas kominforma valstis pirms pāris nedēļām gandrīz par 30 proc. paaugstinājušas to preču cenas, ko pārdod Dienvidslavijai. Liekas, ka ar šo rīcību tās vēlas iemest jaunu sprunguli dienvidslavu piecgades riteņos. Visai zīmīgi tāpēc bija britu ministra Meknīla vārdi apakšnamā, ka Londona uzmanīgi vēro notikumu attīstību Dienvidslavijā un no savas puses nedomā sagādāt kaut kādus grūtumus Tito.

Kongress, kas radījis sašutumu visās Savienotās Valstīs

BIEDRA FADEJEVA IZGĀŠANĀS BERLĪNĒ UN AMERIKĀŅU BALTĀ GRĀMATA

Piektdien Ņujorkā „Astoria" viesnīcā sākās mākslinieku, rakstnieku un mūziķu kongress, kas veltīts pasaules mieram. Šī sanāksme visās Savienotajās Valstīs izraisījusi lielu sašutumu. Kongresa delegāti atrodas stiprā komūnistu ietekmē. Daudzas amerikāņu organizācijas norāda, ka par mieru vismazāk būtu tiesību runāt komūnistiem vai viņu līdzskrējējiem. Ņujorkā ieradusies arī 21 personu liela delegācija no zemēm, kas atrodas aiz dzelzs aizkara.

Padomju Savienības, Polijas un Čechoslovakijas delegācija, kas piedalīsies amerikāņu miera konferencē, Ņujorkā ieradās trešdien. Padomju delegācijā ietilpst septiņas personas, to vidū arī krievu rakstnieku apvienības priekšsēdis Aleksandrs Fadejevs un pazīstamais komponists Šostokovičs. Lidlaukā delegāciju sagaidīja septiņi Padomju Savienības vēstniecības locekļi. Uz žurnālistu jautājumiem krievi neatbildēja neviena vārda. Ar padomju delegāciju nebija iespējams sarunāties arī kongresa organizācijas komisijas locekļiem. Vienīgi preses fotografiem izdevās izdarīt dažus uzņēmumus, tad padomju delegācija lielā steigā sakāpa automobiļos un aizbrauca nezināmā virzienā.

Pret pašu kongresu amerikāņu presē un sabiedrībā dzirdamas aizvien asākas valodas. Savienoto Valstu intellektuāļi un mākslinieki, kas sprauduši par savu mērķi cīnīties par zinātnes brīvību visā pasaulē, trešdien sapulcējās speciālā apspriedē, lai protestētu pret miera konferenci. Pieņemtajā rezolūcijā viņi aicina rīcības komiteju pajautāt padomju delegātiem, kas noticis ar krievu dzejnieci Annu Achmatovu, rakstnieku Zoščenko, Kirilovu, Beļevu, Katajevu un citiem. Amerikāņu rakstnieks Patess publicējis atklātu uzsaukumu, ka komūnistu organizētais miera kongress kalpo vienīgi tirannijas popularizēšanai un aizstāvēšanai. Šo uzsaukumu līdzi parakstījis arī amerikāņu filozofs un paidagogs Džons Djuijs. Intellektuāļu protestam pievienojušās neskaitāmas organizācijas un biedrības.

Kongresa priekšvakarā ASV ārlietu ministrija publicējusi speciālu Balto grāmatu, kurā jautāts Maskavai, vai tā būtu ar mieru arī savā zemē sarīkot tādu starptautisku konferenci, kurā būtu pārstāvēti visi politiskie novirzieni un kurā būtu garantēta runas brīvība. Ārlietu ministrija tālāk norāda, ka Kremlis nav atbildējis uz neskaitāmiem amerikāņu piedāvājumiem apmainīties studentiem, jo, acīm redzot, krievi baidās no atklātības. Baltās grāmatas beigās norādīts, ka komūnistu režīmam Padomju Savienībā 30 gadu laikā nav bijis iespējams sagādāt krievu tautai tādu dzīves minimu, kas kaut aptuveni līdzinātos ASV. Tāpēc Kremlis arī hermētiski noslēdzis savu zemi no ārpasaules.

Amerikas Balss klausītājiem pastāstīja par Aleksandra Fadejeva nepatīkamo izgāšanos. Ceļā uz kongresu padomju delegācija, kā zināms, kādu laiku uzkavējās Berlīnē. Preses pārstāvjiem, gaidot uz lidmašīnu Tempelhofas aerodromā, Fadejevs izteicās, ka viņš būtu ļoti priecīgs, ja varētu iepazīties ar pazīstamo amerikāņu rakstnieku Sinkleru Luisu, kas esot Padomju Savienības draugs. Kad Fadejeva izrunāšanās sasniedza Savienotās Valstis, Sinklers Luiss publicēja presē atklātu vēstuli, kas droši vien nepatīkami pārsteigs ne vien padomju delegāciju, bet arī Kremli.

„Es neesmu nekāds Padomju Savienības draugs," rakstīja slavenais amerikāņu rakstnieks. „Es esmu padomju tirannijas ienaidnieks. Vai nu Fadejeva kungs nav lasījis manas grāmatas, vai arī tās neprecīzi tulkotas krieviski. Visus pēdējos 47 gadus es esmu sludinājis demokratisko sociālismu. Agrāk es ticēju, ka krievu tauta brīvi varēs izteikt savas domas vēlēšanās, kā to solīja Ļeņins. Bet tagad es esmu pārliecinājies, ka Padomju Savienībā valda tirannija, kur noteikts, kādu mūziku drīkst klausīties, kādas grāmatas lasīt un kādām zinātnes teorijām sekot. Apvērsums Čechoslovakijā izgaisināja manī pēdējās cerības, ka komūnisms varētu atnest cilvēcei kādu labumu. Ja man ir kāda ietekme uz krievu tautu, tad es gribētu atklāti paziņot, ka Maskavas politika ved uz jaunu karu, kas būs daudz briesmīgāks par iepriekšējo."

Komūnisms Rietumvācijā nevar nodibināties,

saka Bevins

DRĪZUMĀ SAGAIDĀMA OKUPĀCIJAS STATŪTA PASLUDINĀŠANA VĀCIJAS ROBEŽU JAUTĀJUMS IZŠĶIRTS BEZ PAŠU VĀCIEŠU LĪDZDALĪBAS

Bevins, savā apakšnama runā pieskaroties Vācijas problēmām, uzsvēra, ka pastāvošās domstarpības par okupācijas statūtu ir novēršamas, un iespējams, ka to pieņem kā galīgu jau šinīs dienās. Atsaukdamies uz gaisa tiltu un rietumu sabiedroto palikšanu Berlīnē, viņš izteica pārliecību, ka komūnisms Rietumvācijā vairs nevar nodibināties. Parīzē notikušā sešu valstu apspriede par Rietumvācijas robežām, kā arī vācu polītiķu nesekmīgā aktīvitāte liecina, ka rietumu sabiedrotie vācu problēmas risina ļoti suverēni. Turklāt viņu mērķtiecīgā rīcība pret Padomju Savienību arī šai politiskajā novadā kļūst arvien pašapzinīgāka.

Viens no konservātīvo deputātiem ierosināja rietumu sabiedroto pretblokādi paplašināt uz visu austrumu okupācijas joslu. Bevins atteica: „Šāds solis būtu pielīdzināms sankcijām, bet sankcijas var izraisīt karu, ko mēs neviens negribam." Taču līdzšinējo attieksmju uzturēšanā ar austrumu joslu esot pildāms viens priekšnoteikums — nedrīkst izvest uz turieni ražojumus, kas var noderēt militārām vajadzībām. „Gaisa tiltu vēl ievērojami paplašinās," turpināja Bevins. „Viena diena kara darbības mums izmaksātu tikpat, cik gaisa tilts vienā gadā. Ja mēs savā laikā būtu atstājuši Berlīni, tad krievi tagad būtu pie Reinas."

Par domstarpībām vācu tirdzniecības flotes atjaunošanā Anglijas ārlietu ministrs piebilda, ka neesot principiālu iebildumu pret Vācijas saimniecības atzelšanu, taču jāpatur acīs arī Anglijas drošība. Tūliņ pēc Bevina runas Frankfurtē nointervētais ģen. Klejs paskaidrojis, ka arī amerikāņiem neesot iebildumu pret nelielas tonnāžas kuģu būvi, kuru ātrums nepārsniegtu 12 mezglus stundā. Taču pilnīga brīvība šai ziņā neesot iespējama, jo pēc iepriekšējā kara tā novedusi pie vācu zemūdeņu būves.

Vispārējo viedokli pret vācu politiku neatlaidīgajām pūlēm iegūt kaut cik noteicēju vārdu Vācijas nākotnes veidošanā spilgti raksturo divi apstākļi. ASV pašreiz uzturas Berlīnes pilsētas galva Reiters, kas piedalās turienes 250 pilsētu vecāko kongresā. Kad kļuva zināms, ka viņu pieņems arī ASV ārlietu ministrs Ečesons, piedaloties Vācijas lietu departamenta vadītājam vēstniekam Merfijam, Londonā jau bija skaidrs, ka Ečesons ar Reiteru par Rietumvācijas robežu jautājumu nerunās. Tai pašā laikā BBC raidītājs ziņoja, ka Bevins pēc Atlantika pakta uz Vāciju gan dosies, bet arī nerunās ar šejienes politiķiem par viņiem tik svarīgo Vācijas robežu grozīšanu. Šo ainu vēl papildina ziņa, ka Rietumvācijas militārie gubernātori noraidījuši Bonnā izstrādāto vēlēšanu likumu, ieteikdami ikvienai no 11 vācu zemēm rūpēties katrai par sava projekta izstrādāšanu. Īsi sakot — rietumu sabiedroto nodoms ir veidot decentrālizētu Vāciju, un līdz zināmam brīdim veidot to bez vācu līdzdalības, kamēr vācu politiķu interesēs ir — mēģināt, kur vien var, iegūt noteicēju vārdu un radīt centrālizētu, nacionālu valdību.

Kā rietumu sabiedrotie neļauj šiem vācu centieniem sevi ietekmēt, liecina Parīzē tikko nobeigto ASV, Anglijas, Francijas un Beneluksa valstu apspriežu rezultāts. Neraugoties uz Ziemeļreinas-Vestfāles ministru prezidenta Arnolda pūlēm panākt kādas iepriekšējas vienošanās ar Holandi un Beļģiju, Parīzē tomēr nolemts, ka no Vācijas atdalāma 150 kv. kilometru liela territorija ar 12.000 iedzīvotāju. No tiem Holande iegūst 7000, Beļģija 4500, bet pārējos Francija. Gluži dabīgi, ka šo stāvokli cenšas izmantot komūnisti, no savas puses ievadīdami lielu „saprašanās un apvienošanās akciju", kā tas izpaudās vācu komūnistu vadoņu Pīka un Grotevola aicinājumā Adenaueram — kopīgi apspriest Vācijas apvienošanas iespēju. Adenauers telegrafiski atbildējis, ka šo priekšlikumu nodevis īpašai komisijai Bonnā. Berlīnes krievu licencētais laikraksts „Tägliche Rundschau" uz to reaģē ļoti plaši, apgalvodams: „Vai nu Adenauers grib, vai ne — sarunas par apvienošanos notiek arī bez viņa." Acīm redzot — te domāti Rietumvācijas komūnisti.

Atcelts padomju aizsardzības ministrs maršals Bulgaņins

Maskavas radio ziņo, ka pēc Augstākās padomes prezidija lēmuma atcelts līdzšinējais aizsardzības ministrs maršals Bulgaņins un viņa vietā iecelts maršals Vasiļevskis. Bulgaņins, kas šobrīd ir 54 gadus vecs, turpmāk būs tikai ministru prezidenta biedrs. Atceltais maršals savu karjēru sāka kā tekstilstrādnieks un vēlāk kļuva par fabrikas direktoru. 1944. gadā viņu maršala Vorošilova vietā iecēla par kara komisāru. Pēc Vācijas kapitulācijas Staļins Bulgaņinam uzticēja aizsardzības ministriju.

Maršals Vasiļevskis ir 47 gadus vecs. Kādu laiku viņš bija ģenerālštāba priekšnieks. Sākoties padomju ofensīvai, Vasiļevskis komandēja Donas fronti. Vašingtonā pēdējā dekorāciju maiņa radījusi zināmu pārsteigumu. Informētas aprindas tomēr netic, ka sekos arī Kremļa politikas kursa maiņa.

Maskava jau atklāti apgalvo, ka karš vairs nav novēršams

Nekad vēl Maskava nav runājusi tik atklātu valodu kā pēc Atlantika pakta teksta publicēšanas. Ja agrāk Kremļa dažādie runātāji apgalvoja, ka Savienotās Valstis un Lielbritanija gatavo karu pret Padomju Savienību, tad tagad vairs nerunā par kara iespējām, bet skaidri un gaiši jautā, kad tas notiks.

„Pašreiz svarīgākais jautājums ir nevis par to, vai karš iespējams, bet gan, kad sāksies," Maskavas raidītājā teica sarkanarmijas propagandas nodaļas vadītāja vietnieks ģenerālleitnants Sergejs Šatilovs, komentēdams Atlantika pakta tekstu. „Bet lai notiek kas notikdams," apgalvoja Šatilovs, „padomju tautas mierīgi un droši var raudzīties nākotnē, jo pēdējo karu uzvarēja sarkanarmija viena pati." Sabiedroto palīdzība bijusi tik niecīga un ierobežota, ka bieži tā nodarījusi vairāk ļauna, nekā laba. Pasaule par Hitlera sakaušanu var pateikties vienīgi sarkanarmijai. Un šī „slavas vainagotā armija" arī tagad ir neuzvarama. Komentāru beigās ģenerālleitnants Šatilovs nodeklarēja, ka Atlantika pakts Padomju Savienībai nav nekāds pārsteigums, bet vienīgi anglosakšu imperiālistiskās kūdīšanas politikas turpinājums.

Līdzīgu valodu tai pašā Maskavas raidītājā runāja arī otrs prominents padomju propagandas pārvaldes darbinieks ģenerālleitnants Vorobjovs: „Pašreizējā saspīlētajā situācijā vienīgi Padomju Savienības tautas var raudzīties droši nākotnē. Tās zina, ka var paļauties uz visu laiku ģeniālāko kara vadoni biedru Staļinu, kas uzvarēja pēdējo karu. Arī nākotnē neuzvaramā sarkanarmija ne vien atvairīs visus agresorus, bet arī sasitīs tos viņu pašu territorijā. Tā Padomju Savienība, pasaules strādniecības atbalstīta, beidzot sagraus kapitālismu."

Padomju Savienības apstākļu pazinēji izsakās, ka abu krievu propagandas ģenerāļu runas nozīmē vēl asāku un nepiekāpīgāku Kremļa rīcību nākotnē. Nav izslēgts, ka Padomju Savienība izeju no pašreizējā saspīlējuma meklēs bruņotā konfliktā.

LATVIJA

Nr. 24 (258) 1949. g. 26. martā

Ar autoru parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

KARŠ VAI MIERS

Tikko četri gadi pagājuši, kopš Eiropā apklusa pēdējais lielgabala dārdiens, un jau runājam par jaunu karu, kaut gan de facto otrs pasaules karš vēl nemaz nav beidzies. Tūkstošgadu miera valstības sapnis UN izgaisa kā ziepju burbulis. Civilizētā un gudrā rietumu pasaule tikai tad sāka nojaust draudīgās briesmas, kad ar pašas kaltiem ieročiem un neaplēšamo materiālo un morālo atbalstu bija nojaukts tas dzīvais valnis, kas 20 gadu laikā cilvēci sargāja no padomju jūga. Upurējot Balkānus, Baltijas valstis un Somiju, rietumi piepeši pilnīgi neaizsargāti atradās krievu lavīnas priekšā. Nekad vēl tik asi nav iezīmējusies pasaules pārskaldīšana divās naidīgās daļās, kā pēdējā ieroču brālības pavēnī. Vairs nav nekāds noslēpums, ka bruņošanās rūpniecība atkal strādā ar pilnu jaudu, un reiz pienāks laiks, kad konfliktu varēs izšķirt tikai ar varu, lai cilvēcei atdotu mieru.

Paraudzīsimies, kas notiek pretinieku rūpniecībā un saimniecībā.

Apzīmējot ASV tēraudrūpniecības kapacitāti ar 100 1939. g. no tās izmantotas tikai 39%, 1939. g. — 65%, 1941./1944. g. vidēji ap 96%. Pagājušā gada oktobrī tā pieauga atkal turpat uz 100%. Tāpēc dabīgi rodas doma, ka šo rūpniecības kāpināšanu var izskaidrot vienīgi ar censānos pēc iespējas īsākā laikā apmierināt tās ārkārtējās vajadzības, kas radušās pēc 1945. gada. ASV tērauda raža 1947. gadā bija 85 milj. tonnas pret 19 milj. Krievijā. Ja ASV pusē vēl pieskaitām pārējās valstis, kas eventuālā konflikta gadījumā nostātos to pusē, tad kara rūpniecības tērauda baze vēl brīvajā pasaulē aptuvēni ir desmitkārt lielāka nekā Padomju Savienībā.

Nesen angļu žurnāls „Business Week" publicēja rakstu par Krievijas kara potenciālu. Krievi pašreiz būvējot divpadsmit (!) reizes vairāk lidmašīnu nekā ASV. 35 km no Ufas esot uzceltas divas jaunas lidmašīnu fabrikas, kur strādājot 70.000 strādnieku. Kuzņeckas rajonā vien ražojot vairāk kara materiālu nekā visā Vācijā 1943. g. Novosibirskā esot milzīgs tanku fabrikas un iedzīvotāju skaits pārsniedzot 1 miljonu. Varbūt tas tiešām tā ir, bet tas, ko būvē, vēl nav uzbūvēts, un kas ir uzbūvēts, vēl neliko un nebrauc. Padomju Savienība būšot gatava nākamajam karam 1960. g. Tad beidzas piecgades plāns, pēc kura tērauda raža būtu pieaugusi no tagadējām 19 milj. t uz 60 milj. t gadā, sasniedzot gan tikai 71% no pašreizējās ASV tērauda ražas. Labu daļu no kārtējās produkcijas vajadzēs ieguldīt jaunu fabriku celšanā un veco uzturēšanā; jāatbūvē jauni dzelzceļi un neskaitāmas fabrikas, kas ražo fabriku ierīkošanai un uzturēšanai nepieciešamos palīgmateriālus. Bez tam līdz 1960. g. rūpniecības pārvietošana būšot tik tālu pavirzīta, ka ⅘ atrašoties aiz Urāliem. Liekas, ka šie grandiozie plāni nesedzas viens ar otru un atgādina pārāk īsu kreklu, ko var raustīt uz visām pusēm, bet arvien kaut kas paliek nenosegts.

Pašreizējā Padomju Savienības ekonomiskā raža, pēc pašu krievu statistikas, ir 300 milj. t. gadā, t. i., tieši tik daudz, cik vajaga, lai ražotu tās pašas statistikas minēto elektrības daudzumu. 1960. g. gan izrakšot 500 milj. t ogļu jeb 242 reizes vairāk nekā pašreiz. Lai pārējo plānu daļu izpildītu, ogļu ieguvumam līdz 1960. g. vajadzētu būt vismaz četrkārtīgi.

Ļoti svarīga kara rūpniecībā ir alumīnijs. Tā ražošana Padomju Savienībā vājā attīstīta, kādēļ 1944. g. vajadzēja ievest 120.000 t, kas bija nepieciešamas kara rūpniecībai. Krievu pašu tagadējā alumīnija raža ne tuvu nesasniedz šo skaitli. Naftu 1947. g. ieguva 87,5% no 1937. g. guvuma. Mēs pazīstam krievu statistikas metodes, mēs pazīstam plānu izpildīšanas ziņojumus un pazīstam arī pašu ražošanas technisko un administrātīvo organizāciju, lai atšķirtu iespējamo no neiespējamā. Padomju Savienība bruņojas, bruņojas pāri saviem līdzekļiem, bet vēl vajadzīgi ilgi gadi, lai tā varētu pastāvēt techniskā karā. Krievija, gatavojoties nākamajam karam, rīkojas pēc skaidri pārredzama plāna: pārvieto rūpniecību valsts iekšienē, grūti sasniedzamā apvidū, ko no ziemeļiem sarga Ledus jūra, no rietumiem Urāli, no dienvidiem Vidusāzijas tuksneši un no austrumiem milzīga telpa bez ceļiem un pilsētām. Vēl 1940./41. g. krieviem Rīgā bija grandiozi plāni: celt milzīgu lidmašīnu fabriku (viņi visur ceļ lidmašīnu fabrikas), „Provodnika" pamestajās telpās milzīgu kuģu būvētavu utt. Viņi mētāja nacionālās Latvijas rūpnīcas kā biljarda bumbas, lai gūtu telpas un mašīnas jaunu rūpnīcu celšanai. Pēc tagadējā stratēģiskā plāna, Baltijas valstīm jāpārvēršas par nabadzīgām agrārzemēm, viņu kvalificētais darba spēks jāizfiltrē un jāizvieto aiz Urāliem. Un ja vien krievu pakausis spētu izgudrot, tad aiz Urāliem aizvāktu arī Igaunijas degakmens krājumus, Ukrainas ogles, Aizkaukaza naftu.

Kamēr krievi koncentrējas aiz Urāliem, tikmēr jauni dzelzceļi un auto šosejas no Dienvidafrikas meklē ceļu pāri džungļiem un tuksnešiem uz Vidusjūras piekrasti, no kurienes visīsākais ceļš ved uz Kaukazu, Turkestanu un Urāliem. Ja var ticēt kompetentu laikrakstu apgalvojumiem, tad Dienvidafrika izvēršas par nākotnes kara arsenālu, un tiklab jaunie dzelzceļi, kā auto šosejas iegūst jaunu nozīmi un vērtību. Arī krievu uztraukums par Norvēģijas piekrasti kļūst saprotams, jo gar turieni, lūk, ved īsākais jūras ceļš uz Krievijas ziemeļiem un vasarā var īsti tuvu piebraukt Urāliem. Kara un pamatrūpniecības paslēpšana aiz Urāliem būtu apbrīnojama ideja, ja Dievs zemi nebūtu radījis apaļu. Paraugoties uz globu, bez liekas mērīšanas redzam, ka Padomju Savienības visvārīgākā vieta ir viegli sasniedzama ne tikai no Afrikas, Mazāzijas un Persijas, bet tā pievirzās pavisam tuvu Kanadai, ja lido pāri ziemeļpolam. Atceroties pagājušā kara beigu cēliena gaisa uzbrukumus Vācijā un Berlīnes gaisa tiltu, pa kuru ik dienas plūst 8000 t preču (800 dzelzceļa vagoni) un kas funkcionē ar pulksteņa mechanisma noteiktību, mēs vairs nešaubāmies, ka rūpniecības koncentrēšana aiz Urāliem īstenībā padara lāci visvieglāk ievainojamu.

Ārpus dzelzs aizkara dzīvo 11 milj. komūnistu, kas bez ierunām klausa Maskavas pavēlēm. Komūnisti jebkurā zemē nav nekas cits kā Kvislinga tradiciju turpinātāji daudz rafinētākā un nekaunīgākā veidā. Tā redzējām, ka pagājušā gadā pēc Maskavas pavēles franču strādnieks cīnījās pret Maršala plānu, lai sagrautu pats savu labklājību. Lai cīnītos pret Atlantika paktu, komūnistu partijas daudzās zemēs deklarēja, ka visa tauta kara gadījumā kritīs ceļos sarkanās armijas priekšā un cīnīsies pret katru, kas pretosies tai. Mūsu pārliecība, mūsu reliģija, mūsu gods to sauc par tēvzemes nodevību, par vissmagāko noziegumu, ko godīga sabiedrība var paredzēt savā kriminālkodekā. Bet noziegums ir asiņainās diktātūras stiprums. Krievijas sagraušana, tās fabriku un pilsētu iznīcināšana ar vai bez atombumbas ir vienkāršs techniskss process, ko kara gadījumā nekāda vara nespēj apturēt. Smaguma punkts un cīņas traģika slēpjas cīņā ar noziegumu. Ja kāds vēl būtu tik lētticīgs un gribētu cīnīties, kad arsenāls jau ienaidnieka rokās, tad cīņas iznākumā vairs nav illūziju. Neiznīcinot pašu nozieguma kodolu, rietumu civilizācija zaudēs cīņu, brīvību, godu un tēviju.

Beļģijā, 1949. g. martā.

Inž. Alberts Upmalis

1,25 milj. dolaru slimo DP un invalidu aprūpei un pārskološanai

UP sniedz tuvākas ziņas par IRO izstrādāto plašo palīdzības un pārskološanas programmu slimiem DP un invalidiem, par ko ziņojām jau iepriekšējā numurā. Programmas mērķis ir sniegt medicīnisku palīdzību un pārskolot ap 27.000 DP Vācijā, Austrijā un Italijā. Ieskaitot slimo un invalidu ģimenes locekļus, imigrācijas iestāžu noteikumi liedz izceļošanas iespēju ap 65.000 personām. Jaunā plāna reālizēšana, ko sāks visā drīzumā, izmaksās 1,25 milj. dolaru, un tas paredz medicīnisku, chirurģisku vai psichiātrisku ārstēšanu, kā arī sagatavošanu pārskološanai un pašu pārskološanu.

Programmas ietvaros IRO iekārtos piecas palīdzības nometnes tuberkulozes slimniekiem. Šais nometnēs slimnieki pavadīs 6—9 mēnešus, gūstot īpašu aprūpi un arodapmācību. „Paraugcentru" 200 plaušu slimniekiem atklās aprīlī franču joslā Vācijā. Šai nometnē praktiski sagatavoto personālu vēlāk nosūtīs vadīt jaunatveramās nometnes. Tāpat IRO atvērs piecas nometnes palīdzībai dažāda veida invalidiem. 6—12 nedēļās viņus tur īpašos priekškursos apmācīs savu fizisko trūkumu pārvarēšanai un pēc tam nosūtīs uz parastajām IRO pārskološanas nometnēm. Beidzot IRO plāno ierīkot arī divas speciālas nometnes neredzīgiem bēgļiem — vienu Vācijas amerikāņu un otru britu joslā.

Vairāk nekā 150.000 DP pēdējos 11 mēnešos vēlējušies iestāties nometnēs, presei paskaidroja IRO ģenerāldirektors Taks Ženēvā. Tas izskaidrojams, galvenokārt, ar grūtajiem saimnieciskajiem apstākļiem un bezdarbu Vācijā un Austrijā. Katru mēnesi emigrē apmēram 8000 DP. Ap 1000 bērnu mēnesī piedzimst nometnēs. Pēc „Die Abendzeitung" informācijas, Bad Kisingenā notikusi vadītāju IRO darbinieku apspriede. Starptautiskā bēgļu organizācija cer, ka līdz 1950. g. 1. jūlijam no Vācijas būs izbraukuši visi DP, jo panākta vienošanās ar Kanadu un Austrāliju par pārvietoto personu pastiprinātu uzņemšanu.

IRO šajās dienās pievienojās Šveice. Arī Italija ceturtdien parakstīja IRO statūtu. Italija ir pirmā valsts, kas pievienojusies IRO, nebūdama Apvienotajās Nācijās.

Nometņu dzīve

AMERIKĀŅU joslā aprīlī sāksies plaša nometņu pārvietošana. Fuldas latviešiem jau 5. aprīlī jāpārceļas uz Felbachu, Kempteni vai Švābu Gmindi. Kaseles latviešu nometni paredz likvidēt 21. aprīlī. Vairums tautiešu pārcelsies uz Karlsrūi. Lielajā Hanavas nometnē varēs palikt tikai IRO un amerikāņu armijas darbos strādājošie. Pārējiem piedāvāta pārcelšanās uz Berchtesgādeni.

NEIŠTATES (Holšteinā) nometni šinīs dienās atstās igauņu un lietuviešu grupa, kuras vietā ieradīsies poļi no Gēsthachtas. Latvieši paliek vēl līdz maijam.

843 ASV braucēji vētras varā

BAUMAS PAR „GENERAL STURGIS" AVĀRIJU NEATBILST PATIESĪBAI

Latviešu nometnēs pēdējās dienās bija dzirdamas valodas, ka ceļā uz ASV avarējis IRO transportkuģis „Gen. Sturgis", kas 24. februārī no Brēmerhafenas ar 843 DP devās uz ASV. Viesuļvētras un sniegputeņi, kas marta pirmajās dienās drebināja nometņu baraku jumtus, gluži dabīgi radīja satraukumu palicējos. Daudziem ceļā uz ASV bija piederīgie, radi, draugi vai pazīstami. Nav grūti iedomāties aizbraucēju izjūtas sabangotā okeānā un pietiek ar dažiem vārdiem, lai, no mutes mutē ejot, rastos „droša informācija" par kuģu avarijām, nesekmīgiem glābšanas mēģinājumiem utt. Pirmās vēstules, kas nupat pa gaisa pastu saņemtas no ASV, gan apstiprina, ka divi DP transportkuģi — „Marine Flasher" un „Gen. Sturgis" Atlantijas okeānā cīnījušies ar neparasti stipru vētru, tomēr abi laimīgi sasnieguši ASV ostas. Agrākais Kleinkecas nometnes iemītnieks P. Zeltiņš no Ņujorkas raksta, ka „Marine Flasher", pēc 10 ceļā pavadītām dienām, 9. marta rītā piestājis Ņujorkas ostā. P. Zeltiņš savu vēstuli sācis rakstīt jau 26. februārī, kad kuģis izbraucis no Hamburgas. Notikumu secībā P. Zeltiņš gandrīz katru dienu savā vēstulē sievastēvam Vācijā atzīmējis ceļojuma pārdzīvojumus un ziņas kas saņemtas no kuģa informācijas virsnieka.

„Reizē ar mums," raksta P. Zeltiņš, „no Brēmerhafenas vajadzēja izbraukt „Gen. Sturgis". Izbraukšana tomēr aizkavējās, un šis novēlotās 24 stundas draugiem uz „Gen. Sturgis" sagādāja baigus brīžus. 27. februāra rītā Ziemeļjūrā bija stipra vētra. No 549 pasažieriem pie bagātīgi klātā brokastu galda bija ieradušies tikai 5. Pēc mūsu izbraukšanas okeānā, dienu vēlāk Lamanšas kanāla izejā trakojis īsts orkāns. Mēs jau laimīgi bijām tālāk atklātā okeānā. Pēc mūsu kuģa radio ziņām 3 mazāki kuģīši nogrimuši. Apkalpes uzņēmis IRO transportkuģis „Gen. Sturgis", kas no Brēmenes izbraucis 27. februārī. Cīnoties ar orkānu, „Gen. Sturgis" dabūjis 2 sūces un sasvēries uz sāniem. Mūsu kapteinis gribējis griezt „Marine Flasher" atpakaļ un steigties palīgā, jo milzīgo viļņu dēļ glābšanas kuģi no Anglijas piekrastes nav varējuši iziet jūrā. Beidzot tomēr pie „Gen. Sturgis" ticis klāt angļu palīgkreiseris „Royal", palīdzot izsūknēt ieplūstošo ūdeni. Pēc radiotelegrafiskas sazināšanās ar „Royal" un „Gen. Sturgis", mūsu kapteinis ceļu turpināja. Protams, par draugu pārdzīvotajiem briesmu brīžiem mēs uzzinājām tikai dažas dienas vēlāk."

8. martā P. Zeltiņš „vēstules dienasgrāmatā" raksta: „Aizvakar atkal mūs pamatīgi izšūpoja. Viļņi tiešām bija divstāvu mājas augstumā, bet, kad pierod, ir tieši patīkami. Pie jaunā saimnieka ASV jau Lieldienās šūpoles neuzcelsim . . ."

Tiktāl P. Zeltiņa informācija, kas pamatota uz „Marine Flasher" radio ziņām. Amerikāņu armijas laikraksts „Stars and Stripes" savukārt ziņo, ka „Gen. Sturgis" ar 843 poļu, baltiešu, čechu un dienvidslavu DP 14. martā ieradies Ņuorleānas ostā. Atbraucēji sagaidīti ar orķestri. Krastmalā bijusi uzcelta Brīvības statuja miniatūrā, lai tā simbolizētu, ka ASV daudz cietušos DP gaida vienādas tiesības, brīvība un pienākumi. Sagaidītāju vidū bijuši arī 3 kongresa locekļi.

IRO atbild pasaules rakstniekiem par intelektuāļo bēgļu problēmu

Nesen ziņojām par 26 pasaulslavenu rakstnieku aicinājumu Apvienotajām Nācijām grozīt savu nostāju un panākt lielāku labvēlību pret DP. Šim aicinājumam, kas bija publicēts arī „New York Herald Tribune" Eiropas izdevumā, „Lasītāju vēstuļu" nodaļā, tai pašā vietā atbild IRO publiskās informācijas direktors Roberts C. Dotijs. 23. martā publicētajā vēstulē Dotijs paskaidro, ka UN Starptautiskā bēgļu organizācija apsveic rakstnieku ierosinājuma garu un motīvāciju. Īstenībā tomēr neesot vis vajadzīgs, lai Apvienotās Nācijas grozītu savu nostāju, bet gan lai liberālāku pieeju šim jautājumam rastu apvienotās nācijas (ar maziem burtiem), t. i., nevis starptautiskā organizācija, bet atsevišķās tajā apvienotās nācijas.

Pati IRO jau ir iemiesojums UN gribai palīdzēt bēgļiem un pārvietotajām personām un tādēļ mēģinājusi visiem tās rīcībā esošiem līdzekļiem rast šiem cilvēkiem emigrācijas iespējas. 20 mēnešos IRO un ar to sabiedrotās organizācijas izvietojušas vairāk par 460.000 personu uz vairāk nekā septiņdesmit dažādām valstīm un territorijām. Vēl atliek izvietošanai trīsceturtdaļas miljona. Pēdējo vidū ir daudz intelektuāļu, kas azīla atrašanā ārzemēs bijuši mazāk sekmīgi par saviem spējām mazāk apveltītiem likteņa biedriem trimdā. Lielākā daļa šo intelektuāļu, gan atzīdami iesnieguma parakstītāju pausto pasaules pilsoņa ideju, tomēr būtu ļoti priecīgi pieņemt jaunu nacionālu pavalstniecību, ja viņiem tādu piedāvātu kopā ar iespēju turpināt savas individuālās nodarbes, kurām tie vislabāk sagatavoti.

Ja milzīgo prestižu, ko pārstāv 26 izcilie iesnieguma parakstītāji, varētu mobilizēt par labu konkrētai programmai viņu pārstāvētās zemēs, pirmkārt, propagandējot diskriminācijas izbeigšanu pret intelektuālo bēgļu imigrāciju šais valstis, un, otrkārt, sameklējot viņiem īpašas piemērota darba iespējas, tad — saka direktors Dotijs — tas patiesi būtu svarīgs solis uz problēmas atrisināšanu.

Mīļā Daina!

Tavu vēstuli saņemot, es biju ļoti priecīga. Paldies par to!

Nu sākšu Tev stāstīt visu no gala. Uz kuģa uzkāpām 7. janvārī. Kuģa vārds bija „Marine Flasher". Kad bijām vidus okeānā, tad uznāca liela vētra, 10 balles stipra. Mammai ar vemšanu jau bija visgrūtāk, tad man, bet papam bija labi. Uz kuģa ēšana, mazgāšanās un citas lietas bija ļoti labas. No kuģa nogājām 17. janvārī Bostonas ostā. Tālāk devāmies uz savu vietu — Ponca Nebraska pie Georga Shweera. Mūsu saimniekam ir 5 bērni. Viena meita 17 gadus veca, kura neiet skolā. Viens zēns 14 gadus vecs, kurš arī neiet skolā. Viena meitene 9 gadus veca, kura iet 4. klasē. Divi zēni, kuri ir dvīņi, apmeklē skolu. Tagad saimnieks mums iedeva 1 māju, kur varam lietot virtuvi un 3 istabas. Viņš arī mums iedeva 50 vistas un 1 govi. Māja atrodas skaistā vietā Misūri upes krastā.

Skolā mēs esam 8 bērni un 1 skolotāja, kuras vārds ir Inga Bell Meyers. Bērniem ir šādi vārdi: Gary, Mayron, Dicky, Hermann, Darell, Margarete, Carol un es. Šeit pie amerikāņiem atzīmes liek no 1—100 un ar burtiem. A burts ir no 93—100, tas ir ļoti labi. B ir labi. C ir nepietiekoši. D — vajaga labāk. I darbs nepabeigts. F bankrots. Skolā mums ir jāiet 9 mēneši un 3 brīvi. Brīvie mēneši ir: jūnijs, jūlijs un augusts. Liecības šeit dod katru mēnesi.

Kā Tev iet pa nometni? Vai ir izredzes izceļot? Ja Tev un citām manām klases biedrenēm iznāktu laiks, tad lūdzu atrakstiet!

Aija.

Karavīru skrīningi angļu joslā atlikti

BCP saņēmusi IRO štāba Lemgo atbildi uz savu iesniegumu pārtraukt latviešu karavīru skrīnēšanu līdz jauno instrukciju pieņemšanai Ženēvā. Atbildē norādīts, ka IRO gan nepievienojas baltiešu viedoklim, taču IRO štābs Lemgo devis skrīningu ierēdņiem rīkojumu neuzsākt iztaujas un nepieņemt lēmumus par personām, kas piederējušas baltiešu leģiona vienībām. BCP latviešu pārstāvis A. Trapāns lūdz izmantot šo oficiālo paskaidrojumu kā atgādinājumu visur tur, kur skrīningus tomēr turpinātu.

Arī IRO atsauc baumas par DP kuģu avariju

IRO informācijas birojs no Bad Kisingenas mums paskaidro, ka pēdējās nedēļās nekādas avarijas ar IRO transportkuģiem nav notikušas. Arī IRO galvenai mītnei Ženēvā nav nekādu ziņu par „Gen. Sturgis" grūtībām pēdējā braucienā uz ASV. Tāpat kuģu rēderejas nav saņēmušas nekādus ziņojumus par traucējumiem kārtējos transportos. Ar to pierādījies, ka baumas, kas pēdējās dienās cirkulēja nometnēs par IRO kuģu avarijām, neatbilst patiesībai.

Latviešiem Dānijā nav iespejams pārskoloties

Dānijā latvieši cenšas pakāpeniski pārvietoties uz Kopenhāgenu vai Jonstrupi. Dānijas valdība projektē nodot bēgļu rīcībā bijušo vācu nometni, jo nepieciešamā summa tās pārbūvei pašu dāņu vajadzībām izrādījusies par lielu.

Tautiešu grupa, kas bija ceļā uz Argentīnu, arvien vēl „aizķērusies" Brēmenē, kur valdot slikti apstākļi. Marta vidū IRO Dānijā sāka reģistrāciju izceļošanai uz Austrāliju. Visvairāk pieteicās Jonstrupes nometnē — ap 100 personu, vairākumā ģimenes. Dažas ģimenes jau agrāk saņēmušas galvojumus uz ASV, bet nav sagaidīti kvotes numuri. Daži desmiti vieninieku domā izceļot uz Kanadu, kur jau aizbraukuši viņu paziņas, kas savukārt rūpējas par draugu izsaukšanu.

Joprojām bēgļiem Dānijā grūti ar pārskološanas. YMCA tagad stājusies pie autogeniskās un elektriskās metināšanas kursu noorganizēšanas, sedzot arī daļu kursu izdevumu, bet atlikumu maksās paši kursanti. Marta vidū šādi kursi sāka darboties Jonstrupē un nometnē pie Kopenhāgenas. Tie ir pirmie plašāka apmēra kursi tautiešiem Dānijā.

VĒSTULES REDAKCIJAI

E. Irbite, Kanadā

KAS ATSTĀJ IESPAIDU

Nonākot svešatnē, tautieši cenšas stāstīt, cik daudz no mūsu kultūras vērtībām esam zaudējuši dažādo okupācijas varu laikā, cik cilvēku dzīvības gājušas bojā un cik deportēto vēl smok vergu darbos. Bet bieži vien tas neatstāj uz svešinieku cerēto iespaidu.

Bet tad šāds gadījums. Viens no mūsu tautiešiem Kanadā, gados jau vecāks vīrs, iegāja vietējā bankā un griezās pie ierēdņiem pēc dažām izziņām naudas noguldījumu lietās. Atbildot uz bankas ierēdņu jautājumiem, viņš izteicis bažas, ka diez vai naudu varot droši noguldīt. Kad ierēdņi par šādām bažām bija vairāk nekā pārsteigti, latvietis paskaidroja, ka jau vairākkārt mūžā viņš savu grūti pelnīto naudu krājis, noguldījis un beigās visu zaudējis. Un šodien, kur viņam būtu pienācis laiks sākt baudīt sava mūža darba augļus, viņš ir tik nabags kā vēl nekad. Pat dzimtenes vairs nav.

Apkārt sanākušie sāka jautāt, kā tas iespējams? Vai viņš varbūt bankrotējis?

Nē, bankrotējis vis viņš nav, bet viņš, tāpat kā viņa tauta, vairākkārt svešu varu aplaupīts, un tagad šī tauta, visu zaudējusi, spiesta klīst pasaulē.

Kungi šausminājās, skatījās viens otrā. Atņemt naudu, atņemt personīgu īpašumu! Kā var cilvēkam visu to vienkārši atņemt? Nauda taču ir pats galvenais.

Jā, bet tā tas nu reiz ir. Un mūsu tautietis nobeidza ar vārdiem:

„Ja neiznīcinās boļševismu, pasaulē nebūs miera, un tad var gadīties, ka arī šīs skaistās un bagātās zemes iedzīvotāji var kļūt tikpat nabagi, kā es šeit šodien jūsu priekšā."

Smagiem soļiem izejot laukā, mūsu tautietis atstāja savus klausītāju nogrimušus pārdomās. Viņa stāsts šoreiz bija atstājis iespaidu.

Ciemos pie Knuta Lesiņa

„AR GARĪGO BADU NEAPRADĪSI," SAKA RAKSTNIEKS SAVĀ 40 GADU JUBILEJĀ

Jums jāzvana divi reizes.

Tā ir zīme, ar ko tiekat garām Vācijas īrēto dzīvokļu visur tik līdzīgajām saimniecēm, kas arī šai Augsburgas saulainajā, klusajā ielā personificē strāvas un ūdens taupības pūķi, kāpņu spodrības un nakts miera cerberu. Bet šīm sīkajām materiālās pasaules barikādēm drošs un neatkarīgs gars, kas audzis brīvos vējos, skatās tālu pāri. Un kad durvis atdara Knuts Lesiņš — rakstnieks, dzejnieks, mūziķis, drāmaturgs un žurnālists — jūs redzat, ka viņam nenieka nav nodarījusi ne trimdas dzīve, ne arī atstājuši kādas pēdas tie četrdesmit gadi, kas 28. martā iezvana viņa mūža briedumu.

„Es jūtos uz mata tā, kā jutos 39 gadu vecumā," smaidīdams apliecina arī pats jubilārs, „un 39 gadu vecumā es jutos ļoti jauns."

Palikt mūžam jaunam — tā ir spēja, kas ļauj mūžam lūkoties uz priekšu. Tā arī atbruņo apmeklētāju, kas, pavasara saules un cīruļu dziesmu iedvesmots, prātā pārcilājis dažu labu vieglprātīgu jautājumu, ar ko izprovocēt tādu pat atbildi no vienmēr asprātīgā rakstnieka. Jo izrādās, ka, būdams lielisks improvizētājs jautrā draugu pulkā, nopietnās lietās Knuts Lesiņš ievērojami atšķiras no Bernharda Šova.

Ar atmiņām pagātnē, ar cerībām nākotnē

Knuts Lesiņš sava četrdesmitā pavasara pirmajā saulē Augsburgā

„Ko es domāju par karu?" viņš drusku pieliec galvu un domīgi veras Vidberga zīmētā pliknī, kas starp dažiem citu autoru darbiem grezno viņa mājīgās istabiņas sienas. „Līdzšinējos karos pat ar visu iespējamo saimniecisko un militāro faktoru pārzināšanu **zaudētājs** arvien ir **kļūdījies**. Mums nav svarīga zīlēšana, bet apziņa — par ko īsti stāvam. Lai cik „taisns" tas būtu — karā arvien cieš nevainīgi cilvēki. Kas var galvot, ka ātombumba nekritīs taisni Rīgā? Tādēļ nav jābrīnās par humāni domātāju cilvēku tieksmi sagaidīt jebkuru atrisinājumu, atskaitot karu."

Cik grāmatu Knuts Lesiņš savā mūžā uzrakstījis, ko darījis, kur dzīvojis — to uzzināsim jebkurā biografisko rakstu krājumā. Bet tas, ko latviešu rakstnieks, trimdinieks starp trimdiniekiem, domā par laikmeta aktuālajām problēmām — nav uzzināms ikdienas. Tādēļ jautāju tieši — kādas ir jubilāra domas par izceļošanu, par trimdas uzdevumiem un nākotni vispār?

„Domāju, ka nav jālēc uz ecēšām vēdera dēļ," atsaka mājastēvs. „Bet izceļošanai jāpieiet ar individuālu mērauklu. Nevienam lielas ģimenes tēvam nevar ņemt ļaunā, ja viņš mēģina nogādāt ģimeni drošākā vietā. Bet nav pareizi, ja katrs grib savu dzīvi nodrošināt ar „mukšanu". Es personīgi nesteidzos, jo vēl neparredzu iespējas citur darīt ko labāku nekā šeit. Pie slikta ēdiena var pierast 3 dienās, pie laba — 3 nedēļās. Bet pie garīga bada nav iespējams pierast nekad. Neredzu nekādas loģikas, ka rakstniekam katrā ziņā būtu jāpamet sava nodarbība, lai kļūtu par labi paēdušu rokpelni. Ja tagad jautā — kādēļ latviešu rakstnieku darbi nav populāri citās tautās, tad vispirms jāatbild, ka viņi līdz šim rakstījuši latviešiem. Starptautiskā popularitāte nav ne īstā morālā, ne mākslinieciskā mēraukla. Cilvēks, kas izgudrotu nezūdošu apkakles podziņu, kļūtu turīgāks par jebkuru rakstnieku, bet to aizmirstu tāpat, kā tagad neatceramies, kas izgudrojis rāvējslēdzēju."

Priekšpusdienas saule laipni apspīd galdu, kurā liktas Ziemeļjūras zivis, itāliešu vīns un vācu cigaretes.

Bet paši esam no Latvijas, un mūsu sarunas tādēļ riņķo tai pašā virzienā. „Mūsu uzdevums?" — turpina Knuts Lesiņš neparastā nopietnībā: „Katram jāatrod piemērota vieta, nepārsteidzoties un nepadodoties panikai. Mūsu „mazvērtības kompleksu", bez šaubām, rada nometņu dzīve. Bet ja pat atsevišķi pustraki indivīdi spējuši pagriezt vēstures ratu otrādi, tad kādēļ gan lai 100.000 normāli latviešu trimdinieki padotos bezcerībai? Ja lepojamies ar individuālismu, tad ir pienācis īstais laiks parādīt savas spējas, neaizmirstot kopības domu."

Par latviešu rakstniecības likteni trimdā jubilārs nav neko norūpējies. Viņš ir pārliecināts, ka katra jauna situācija rada jaunas iespējas. Un vai nav brīnums, ka neapskaužamos trimdas apstākļos pārspiesta gandrīz visa latviešu literatūra? „Viss attīstās, mainās un pārveidojas," saka Knuts Lesiņš, cigareti aizkūpinādams. „Es pats agrā jaunībā mīlēju Puškinu, Ļermontovu, Čechovu. Vēlāk — Mopasanu, Hofmani, Žilu Romēnu. Bet nu mana interese pieder Hemingvejam un Tērberam. No latviešiem vistuvāki Skalbe, Ezeriņš un Andrievs Niedra ar savu īsto prozista elpu — protams, bez politikas piemaisījuma. Un arvien vēl priecājos, ja kādreiz izdodas tikt pie klavierēm — tas ierosina jaunas garīgas noskaņas. Sagatavošanā patlaban divas grāmatas — romāns Janka Mūzikants, kas vēl nav gluži izkāpis no tintes pudeles, un noveļu krājums Mūžības vīns, kas vēl nav izkāpis no Kadiļa apgāda Eslingenā. Tur būs arī īpaša nodaļa kurā sakopti pēdējā laikā radušies dzejoļi."

— Būtu vēl daudz kas pārrunājams un apcerams, bet sākas pirmdiena — lielais solis uz pusmūžu, līdz kuram atlikuši gan veseli 10 gadi, taču jubilārs tos grib izmantot pēc iespējas intensīvi. Tādēļ laiks dārgs. „Prozas rakstniecība ir tik nopietna lieta," saka mājastēvs atvadoties," ka tikai ar 40 gadiem var īsti pārredzēt, ko tas nozīmē." Un savu jaunāko uzņēmumu pasniegdams, Knuts Lesiņš piebilst: „Esmu sasniedzis pakāpi, kad rakstiem jābūt interesantākiem par uzņēmumiem. Bija arī brīži, kad — uzņēmumi izskatījās jaukāki par rakstiem — piemēram Trimdas rakstnieku III daļā."

Labu tinti un tik pat asu spalvu kā līdz šim vēlēdami, gaidīsim apsolītos darbus un tos, kas vēl snauž laipnā, sirsnīgā un dziļi latviskā rakstnieka zemapziņā.

Pāvils Klāns

Teodors Zeltiņš

Posta laikā

No latviešu miesas un kaula
Tu dzemdināts tāpat kā es,
Nu pukstoša tērauda čaula
Mūs tālu pār ūdeņiem nes.

Vēl tālāk no zemes, kur kājas
Mēs atsegtu kailas, lai jūt
Pēc bēgļu gaitām, ka mājas
Tik zemē, šai zemē var būt.

Kas būsim gan svešajā pusē,
Kur tautas kā Bābelē jūk?
Bez vārdu ir mute, sirds klusē,
Ik doma prom biedēta mūk.

Dun elsādams kuģis kā čaula,
Ko viļņi pret tālumu sviež.
No latviešu gara un kaula
Mirst dzimtenē vīri, tie griež
Kaut kailu pret pretvaru krūti.
Tiem aiziet no mājām bij grūti.

Valentīns Pelēcis

MĪLESTĪBAS PUĶE

No tiem, kas vēl atceras Zemgales laukus 1944. gada septembrī, varbūt tikai viens vai divi ir trimdā, kādā invalidu pajumtē. Pārējiem lai svētīta dusa zināmos un nezināmos kapos!

Toreiz dūmu stabi debesīs, aizplauti, neplauti un izbradāti sējumi vēstīja baigu un neminami garu posta nākšanu. Mājlopi kopā ar meža zvēriem klīda savvaļā, un bieži notikās, ka naktīs pie karavīra vaiga, kā žēlastību meklēdams, pieskārās valgs telēna purns vai arī biklās stirnas, izbēgušas no granātu pļauta meža, tricēdamas slēpās aiz māliem un puteķļiem noškiestām karavīru mugurām. Zemgales lepnums — Jelgava, jau bija ar liesmu mēlēm aiznesta bezgalībā, un sarkanā jodaļa pūta mēra dvašu uz rietumiem no Dobeles.

N. rota stāvēja Bērzes kreisā krastā lejup no Annenieku pamatskolas. Tas bija raibs karotāju mistrs! Blakus no Jelgavas slimnīcas izbēgušiem Volchovas karavīriem cīnījās Kurzemes aizsargi un Vidzemes ņiprie zēni. Pēdējie tikai jūlija sākumā bija savas izkaptis nometuši nepabeigtos vālos. Viņi vēl, kā smējās, smaržoja pēc vīgriezēm, un grūtās stundās to acis skumji raudzījās uz austrumiem, it kā tur redzētu savu māju dūmeņus un bērzu galotnes . . .

Valentīns Pelēcis

Grupa šo puišu nu raka strēlnieku bedres pie pašas Annenieku baznīcas. Tas bija pazemīgs dievnams — paslēpies vecās liepās un kļavās. Turpat atradās sena kapsēta ar līķu kambari, ko izmantoja bunkura vietā, un uz balsinātā mūra lepojās melns raksts: „Piemini nāvi! — Kaprāļa Baigā bunkurs".

Katrs lāpstas dūriens te atrada aizmirstos karos un mēra gados guldītus cilvēku kaulus. Varen lielie, smiltīs nobrūnējušies stilbeņi liecināja, kādiem platiem soļiem savā laikā šo zemi pārstaigājuši senie īpašnieki. Daudzus galvaskausus roboja smagu, tagadējiem vīriem grūti cilājamu zobenu cirstas zīmes. Bet rudeņa saule, pacēlusies pāri nāves dūmākām, kā svētīdama cauri sarkanām kļavām svieda gaismas apļus uz dīvainajiem racējiem, kuru sāļie sviedri slacināja nepazīstamu paaudžu pīšļus

„Pavel', Baigais, kas tas par varenu vērša pauri!" iesaucās stiegrs vidzemnieks, izceldams bedres malā galvaskausu, smiltīm aizsērējušiem acu dobuļiem un nikni atņirgtiem zobiem.

„Tā jau kaprāļa vecvectēva galva, tas droši vien te sities ar poļiem," spridzīgi atmet mazais saldenieks Kalniņš. „Nu tik lai mūsējais piesargās! Kā nedabū no vecā kāvienu par sliktu karošanu!"

Par „Baigo" nosauktais nomet lāpstu un saudzīgi paceļ miroņgalvu.

„Nemuldiet nu! Varbūt uz mūsu kauliem sarkanie barankas žāvēs."

„A, lai toņki paprūmei — as ūkstā ar zūbīm!"

Tas ir jautrais Donats no Balviem, kam sakāmā nekad netrūkst un par kura raibajām precinieka gaitām zina nostāstus visa vienība. Ik palaikam šurp atlido mīnas un granātas, bet tā ir ik dienas, un neviens tam nepievērš vērību. Dažreiz ir pat labi, ka šīs eksplozijas aizdzen draudīgo klusumu, kas citādi sāk skanēt vīru ausīs un padara sirdis nedrošas. Vienīgi, kad pēkšņa ložmetēju kārta iecērtas koku zaros, viņi noliecas zemāk un uz viņu galvām kā mierinādamas birst zeltainas lapas.

„Ieraujiet vien, zēni ne pirmās, ne pēdējās!" saka Baigais. Viņš paņem galvas kausu rokās un aiziet uz kapliču. Tur, gar sienmaļiem karotāju cisām sanesti nekulti rudzu kūļi, kuru graudu smarža liek atcerēties klēti. Telpas vidū — melns līķu galds, neliela pulte un divi senlaicīgi eļļas lākturi. Vismazāk te iederas kaktos noslietie ieroči un patronu kastes.

Ienācis krēslainajā telpā, karavīrs vēl pamet uzmanīgu skatu atpakaļ, tad pēkšņi piespiež vēso galvaskausu pie savas pieres un brīdi paliek tā. „Kas pasacīs — kurš laimīgāks, — tu vai es?" viņš dobji vaicā.

Viņš gausi noliek miroņgalvu uz pults, virsū vecai kurzemnieku bībelei. Laukā pa to brīdi atnācis rotas ziņnesis, un puiši, sviedrus slaucīdami, aizkūpina cigaretes.

„Veči, — kapračī, nu ir atkal labais! Vikšieties uz trosu pēc ugunsūdeņa!"

„Tas laikam par Jelgavas atdošanu krieviem," ironizē vidzemnieks.

„Ko nu — pats tikmēr mētājies pa Jelgavas lazareti, kamēr dabūji ar strīpainām biksēm lēkt grāvjos. Padomā labāk par savu Madonas cielaviņu, lai sarkanie aiz astes nenoķer! . . . ."

„Tik svarīgas militāras problēmas jūs bez pusstopa nenoskaidrosit," mierina ziņnesis, „sakiet labāk, kur jūsu Baigais?"

„Kam tev viņu?"

„Rotnieks vēlas tā vaigu redzēt."

„Vai tad atkal kādi — mēsli?"

„Kas zin . . ." ziņnesis viltīgi piemiedz aci.

Vecā kapsēta un bēru kambaris pamazām ietinas krēslā. Vienīgi krusts baznīcas torņa smailē vēl liesmo, un veco kļavu galotnes sveicina tālu, asiņainu saulrietu. Iestājies klusums. Vidzemnieks, nolīcis pār patšauteni, kūpina īsu kaļķīti, bet visi pārējie salasījušies kambarī. Uz melnā katafalka nespodri lāso pudeles un uzkodām Kurzemes saimnieku pēdējais sāts. Astoņi vīri, satupuši uz rudzu kūļiem, klusē. Pēdīgi Donats nenociešas, un sarepējušie pirksti sniedzas pēc valguma.

„Da jū valns, nav kū gūļot, miele sakaltuse kai postula!"

„Pagaidi, Donat, tā nē! Atnāks Baigais, tad."

„Nu jis čorts, mož šmūrē pī rotņika."

(Turpmāk beigas)

Dzīve sit augstu vilnī

Ej, laimīte, tu pa priekšu,
Es tavās pēdiņās . . .

Ka no Sprukstiņu Janča dienās iznāks „liels vīrs", to jau varēja manīt, kad viņš bija piecus gadus vecs. Kādā Miķeļa tirgus dienā, kad Janča tēvs un māte bija aizbraukuši uz Cesvaini, mazais puika, vientulības un bezdarbības mocīts, bija „kā pienākas" izārdījis ne tikai modinātāju pulksteni, bet arī saimes istabas lielais sienas pulkstenis ar rožaino ciparnīcu gulēja kulā sadauzītām iekšām.

Vakarā vecais Sprukstiņš dabūja cilāt bikšu jostu un pie katra nolaidiena Janča soprānam skanēja cauri vecā balss: „Še tev, inženieri! . . ." Tā norisinājās Janča pirmā „techniskā grada" iegūšana un pirmā „diploma" saņemšana, kas sāpīgiem burtiem tika ierakstīta gan sirdī, gan tai vietā, kur bikšu staras savienojas kopējā apģērba gabalā.

Pagastskolā gan Jancis noslīdēja dažas pakāpes zemāk. Pēc skolotāja ābolu pagraba un klases galda (kur glabājās atzīmju žurnāls) atmūkēšanas Jancis no skolotāja ieguva tikai „tekniķera" gradu, lai gan tā piešķiršanas aktā piedalījās arī vecais Sprukstiņš ar savu bikšu jostu.

Pēc vairākiem gadiem sastapu Janci Rīgā, kur viņš apmeklēja technikuma pirmo klasi.

Nākošā gadā pār mūsu dzimteni grabinādamās rāpoja tērauda kastes, ko vadīja vīri ar pulkišiem virs apaļās cepures. Tanī laikā Jancis skolā negāja, bet staigāja aiz ecēšām, kuras vilka divi „auzu motori", konkurējot „tētiņa" traktorus.

Kad jau vairāk nekā gadu Rīgas ielās bravūrīgi staigāja „fazāni", atkal satiku Janci. Viņš tikko bija iestājies augstskolā un mācījās par inženieri. Kā viņš tur bija ticis, to zina tikai Dievs un Jancis. Un pēc nepilniem diviem gadiem, kad sākās bēgļu gaitas, kādas ostas pilsētas bēgļu biroja sarakstos uzdūros ierakstam: „Jānis Sprukstiņš, būvtechniķis, stud. ing., no Plauktiņu pagasta." — Tas bija mans paziņa Jancis.

Tad atkal gandrīz veselu gadu Jancis pazuda no mana redzes aploka.

Ciķeldorfas nometnes latvieši vēlēja pirmo komiteju. Bez lielas intereses pētīju garo kandidātu sarakstu. Pie 27. kandidāta kluvu uzmanīgs: „Jānis Sprukstiņš, būvinženieris". Liktenīga vārdu sagadīšanās — nodomāju. Bet kad tautu iepazīstināja ar ievēlēto komiteju, biju pārsteigts: tas tiešām bija mans Jancis!

Es aizklīdu uz citu apgabalu un par Janci vairs nekā nedzirdēju. Bet nupat saņēmu vēstuli no kāda paziņas Austrālijā. Starp citu, viņš raksta tā: „Tā nu mēs raujamies grāvju rakšanas darbos. Nedomā, ka mēs te esam nieka vīri. Mēs un citi esam tādi mazāki gariņi, bet mūsu pavārs ir diplomēts inženieris — Jānis Sprukstiņš. Viņš patlaban piedāvāja Austrālijas valdībai izstrādāt Austrālijas vidienes apūdeņošanas projektu. Ja tā lieta ies, tad mēs visi būsim čīnā. Tad dzīve sitīs augstu vilnī!"

Cerēsim, ka drīz vien mēs kaut ko dzirdēsim par profesoru Dr. Jāni Sprukstiņu.

Grozgalvītis

Chronika

Iznācis Latviešu inženieru apvienības ārzemēs biļetena 4. numurs. Saturā dipl. ing. Kroma un prof. Burkēvica raksti par speciāliem techniskiem jautājumiem; chronikas daļā apcerējumi par emigrācijas iespējām, literatūras apskats uc.

Margareta Mičela, pazīstamā romāna „Vējiem līdz" autore, „Time" slejās sūdzas par vēstuļu un honorāru rēķinu plūdiem. Lai beidzot varētu mierīgi strādāt, Mičela izteikusi vēlējumos, kaut beidzot viņas romāna panākumi mitētos. Grāmata kopš 1936. tulkota 30 valodās un izplatīta 6 miljonos eksemplāru.

Draudzīgā aicinājuma sekotāji

LNP prezidija un LCP priekšsēdis J. Celms izsaka sirsnīgu pateicību tautiešiem, kas ar saviem ziedojumiem palīdz veidot svētīgu kultūras darbu trimdā. LNP bibliotēku fondam vēl ziedojuši:

E. Aistars un J. Freimane, Augsburgā, pa 1 grām.; V. Bračiņa un M. Ošiņa, Augsburgā, pa 2 grām.; V. Mežezers, Vircburgā, 26 grām., Oldenburgas-Omštedes nom. latv. kom. 52. žurn. un 178 grām.; Grēvenes nom. latv. tautskola un ģimnazija 298 grām. un 99 žurn.; H. Nordens, Eslingenā, 3 grām.; Veidenes nom. latv. kom. 104 grām. un 16 žurn.

RĪTA CĒLIENS

ALFRĒDA DZIĻUMA ROMĀNS, J. KADIĻA APGĀDS, 1949.

Ar ierakstījušos roku Alfrēds Dziļums, šis zemnieciski sīkstais, neatlaidīgais talants, turpina savu plaši iecerēto Celmenieku triloģiju, kas, liekas, kļūs par viņa mūža centrālo darbu. Nule publicētais Rīta cēliens ir šīs triloģijas otra daļa.

Visu, kas nepieciešams iecerēto nodomu realizēšanai, Dziļums bija laimīgi sācis jau triloģijas pirmajā daļā. Tur skaidri parādīta redzīgi skatītā un lielu apmēru epopejai noderīgā īpatnējā zemnieku vide, viņu dzīves un darba apstākļi, iezīmēta šo zemnieku likteņkopība, kas gribot negribot saista pat pilnīgi pretēji situētus ļaudis, iezīmēta ideja par zemnieku iedzimto censšanos izkulties no savas nabadzības uz augšu, un — galvenais — tur noformēti raksturi, kas ar savu spilgtumu tuvojas Mērnieku laiku un Dzimtenes tipiem.

Jau otras daļas nosaukums Rīta cēliens stāsta, ka celmenieku ļaudis te ierauga jaunas dienas ausmu. Gan vēl viņiem jācīnās sviedriem vaigā, gan pie*e vēl daudzreiz saraucas rūpēs, tomēr soli pa solim viņi kāpj augšup, līdz var atliekt muguru pretī krāšņai pusdienas saulei. Lai visu to attēlotu, priekšplānā izvirzīta Saliņu ģimene, — tā, kas starp celmeniekiem bijusi viena no visnabadzīgākajām. Saliņu cīniņi un sasniegumi veido Rīta cēliena fābulas mugurkaulu, bet ar Saliņu Reiņa rakstura un gaisīgo tieksmju tēlojuma paplašināšanu diezgan skaidri Dziļums iezīmē ekspozicijas elementus zemnieku traģēdijai, triloģijas beigu daļā, kur paredzēts rādīt celmeniekus Latvijas okupācijas gados. — Mūsu vecie paziņas no pirmās daļas — Karstais Maksis, Teļaploku Gusts, Vāvuļu Tince, dzirnavnieks Stūris Rīta cēlienā kļuvuši par blakus personām, tomēr arī šoreiz viņu parādīšanās darbības norisē uzreiz kāpina interesi, bet viņu sastapšanās vienkopus Dziļuma tēlojumā rada gluži neaizmirstamas žanra gleznas. Piemēram, 13. nodaļā dzeršana Stūra krogū un Teļaploku Gusta un Tāvuļu Tinces meimurošana uz mājām saucama par raksturošanas meistardarbu! — Blakus vecajiem paziņām Rīta cēlienā parādās jauni spilgti raksturi. Tādi ir omulīgais, visādi kārīgais Runcis un negausīgais dzērājs traktorists Siksna. Ar tiem vēlreiz pārliecināmies, ka Celmenieku triloģijā literārās vērtības moments visvairāk saistīsies ar autora raksturošanas spējām, kas tiešām apskaužamas. Pie tam simpatiski piebilst, ka Dziļums gandrīz nekad nezaudē īsta mākslinieka neitrālo objektivitāti pret saviem raksturiem, lai tie būtu kādi būdami.

Daži iebildumi vēl arvien būtu, runājot par romāna stilu (piemēram, maniere sākt rindkopas ar „Bet", dažas klišejiskas metaforas, daži pārāk naturāli konstatējumi utt.), bet visvājākā šoreiz romāna kompozicija. Tāpat kā pirmajā daļā arī Rīta cēlienā darbības norise aizņem četrus gadus. Ja arī, allaž apmierinādams savas liriskās tieksmes, Dziļums diezgan veiksmīgi izvairās no atkārtošanās dabas aprakstos pa gadalaikiem, tad pietrūcis viņam pacietības ieturēt nepieciešamo vienmērību visu četru gadu notikumu attēlojumā. Kamēr līdz romāna beigu posmam viņš ar lielu mieru valda pār savu vielu un ar patiku kavējas pat pie mazāk svarīgiem notikumiem, beigu posmā, kad celmenieku dzīve strauji kāpj augšup, rakstnieks kļūst pārāk konspektīvs un atstāj neizstrādātas visai izdevīgas detaļas. Ja būtu lemts piedzīvot Rīta cēliena jaunu izdevumu, romāna beigu posmu lieti derētu pārstrādāt. Tādā gadījumā derētu labot arī dažus anachronismus, kas Dziļumam radušies, romāna beigu posmā runājot par notikumiem, sakarā ar otra pasaules kara tuvošanos un sākumu.

Pāri visiem iebildumiem Rīta cēlienā tāpat kā triloģijas pirmajā daļā tomēr paceļas tik ievērojami literāri sasniegumi, ka šai recenzijai par nobeigumu der daudzreiz lietātā frāze: Ar spriegu interesi gaidīsim Celmenieku trešo grāmatu.

Jānis Rudzītis

Šekspīra pretinieku 66 gadu jubileja

Sakarā ar angļu filozofa Frensisa Bēkona 338. dzimumdienu, Londonā atkal sapulcējās Šekspīra pretinieki un noliedzēji, lai pārrunātu turpmāko darbību un svinētu savas apvienības 66. gada svētkus. Viņi nekad Šekspīru nesauc īstajā vārdā, bet burto to pavisam savādi, apmēram Vilms Šeksprs, un dēvē par „Stretfordas miesniekpuiku". Prof. Vilsons Naits sanāksmē nolasīja referātu, ironizēdams, kā bijušais pagasta skolas audzēknis varētu būt sarakstījis tik labas drāmas; „bēkoniešu" svētā pārliecība ir, ka tie ir Bēkona darbi.

Anglijā Šekspīra noliedzēju pašreiz ir tikai 500, bet citās angļu-amerikāņu zemēs to skaits pēdējā laikā pieaudzis, piemēram, Jaunzēlandē no viena uz divdesmit, un Amerikā „Bēkona teorijas" aizstāvju ir vesels 100. Apvienības sekretāre Valentīne Smise sanāksmes nobeigumā asarām acīs deklarēja: „Pirms es nomirstu, ceru, ka piedzīvošu dienu, kad mums būs 1000 biedru."

Argentīnas latvieši palīdz iebraucējiem

Pēc mēneša vēl jāguļ uz jumta

VĒSTULE „LATVIJAI" NO BUENOS AIRESAS

Ierodoties La Platas grīvā, vispirms nokārtojām formālitātes, tad Argentīnas ārsts visiem apskatīja acis un rokas. Beidzot varējām doties tieši uz Buenos Airesu, kur mūs novietoja imigrantu namā. Pati viesnīca glīta, bet visapkārt neiedomājama netīrība. Gar žogmalu valstījās iedzimtie pusmelnie bezpajumtnieki. Katru rītu bija jāceļas 6, nometnes telpas jāatstāj 7, un visa diena jāpavada netīrajos apstādījumos. Telpas gan tīras un ciešamas, arī gultas veļa. Taču imigrantu viesnīca pēc nedēļas jāatstāj. Kur tad lai paliek? Katru pēcpusdienu mūs apciemoja Kosas kundze, kas deva dažu labu padomu un mudināja paciesties. Viņa mūs arī izrāva no šejienes un aiztransportēja uz latviešu māju San Miguelā — 60 km no centra, Buenos Airesas provincē. Lūk, rasta izeja. Tiešām apbrīnojama šo cilvēku uzpurēšanās. Pašaizliedzīgākās darītājas ir Kosas kundze un Tortorelli kundze, kuras virs spānis un ļoti atsaucīgs latviešu lietās. Šejienes latvieši gandrīz visiem iebraucējiem sameklē dzīvokļus, jo iebraucējiem pašiem to grūti nokārtot.

Satiksme no centra ar mūsu vasarnīcu lieliska. Vilciens atiet ik pa 10—15 minūtēm. Autobuss jāgaida minūti vai divas. Līdz centram stundas brauciens. Tur esam bijuši tikai divi reizes. Man ļoti patika. Skaistas ēkas, ielas, apstādījumi. Veikali pilni precēm, cenas pieejamas. Kas kaut cik strādā, var iztikt labi. Dažas cenas peso: 1 kg maizes 0,50; kartupeļi 0,60; cukurs 0,50; baltie kviešu milti 0,30; 1 l piena 0,30; 1 kg vērša gaļas (lieliska) 1,60; aknas 0,80; vērša tauki 0,80; cūkgaļa 3,50; sviests 3,50; siers 3,50; desas 3,50—6; rīss 0,90; āboli 2; plūmes 1,40; vīnogas 1—1,40; firziķi 1,40; tomāti 1—1,20; ļoti dārgas saknes.

Aplams ir uzskats, ka te varētu iztikt ar vācu valodu. Spāņu valoda nepieciešama ik uz soļa. Nu jau veselu mēnesi esmu argentīnietis, un šis tas pielipis būs arī no šejienes parašām — cigarešu galus var mest zemē kur pagadās, arī ciemos vai lepnākā restorānā. Tā te visu, kas nav vajadzīgs, met tik zemē. Spļaut uz grīdas gan vēl kauns. Taču šejienieši, pat apakšzemes dzelzceļā, kur pie sienas uzraksts ar aizliegumu, to veikli izdara starp manām kājām. Cilvēku, ja tas miris, apglabā 24 stundu laikā, bet beigts zirgs pilsētas nomalē var ilgi gulēt uz ielas, līdz kauliņi vien balo.

Argentīniešu slavenā elegance ir vienīgi Eiropā izrunāta. Argentīnas vīrietis tomēr nav elegantākais pasaulē. Pretēji baumām, šeit tomēr var mierīgi kāpt katrā satiksmes līdzeklī bez kakla saites — par to neviens neraida laukā. Vīrieši ir nošļukušiem pleciem, bieži redz vaļējas apkakles, zeķes noļukušas; kad apsēžas, biksu galus uzrauj līdz ceļiem. Sievietēm spilgti krāsoti nagi, bet lūpas violetas — laikam, lai neradītu kārdinājumu tās noskūpstīt. Bet laipnībā argentīnietis ir neiedomājams, apbrīnojams, nepārspējams. Ja tev ir kāds lūgums, argentīnietis pilnīgi nododas tavā rīcībā, nāk un brauc līdzi, lai parādītu to, kas meklējams.

Veikala lietās gan jābūt uzmanīgam. Tur cienījamais senors ir ļoti veikls. Reiz sākumā sieva man uzdeva nopirkt medu. Pārdevējs man pusstundu skaidroja, un, divus pirkstus pie mutes likdams, pārliecināja, cik viņa veikalā medus salds. Samaksāju par kg 8,50 peso, bet mājās sieva mani bāra, jo tāds medus dabūjams par 2,20 peso. Iekām iepērcies, vispirms izstaigā kādus 10 veikalus, un tad ir skaidrs, kur jāpērk.

Bet vienā lietā gan neesmu uz priekšu ticis: nevaru ģimenei atrast dzīvokli. Mitināmies vēl latviešu sagādātajā mītnē, par ko jau Vācijā lasījām laikrakstos. Patiesībā tur dzīvo tikai mana ģimene, jo pats vēl esmu bezpajumtnieks: tā domāta tikai sievietēm un bērniem, par ko katrs dienā maksā 1 peso. Un tā nu mēs savs ducis vīru guļam uz jumta. Vakarā ļoti silta gulēšana pat bez segām, bet uz rīta pusi jāmeklē kažoks. Rītos drēbes pievilkušās mitruma, bet, saulītei uzlecot, tās atkal ātri izžūst. Jāatzīstas, ka dzīvokli var gan dabūt, bet — kabata vēl patukša.

Celtniecība šeit ļoti rosīga, īpaši ģimeņu mājiņu celšana plaukst. Ir daudz sabiedrību, kas gluži pēc alldošās lentes sistēmas apbūvē lielas platības. Mājiņas ļoti modernas, parasti ar 2—3 istabām, virtuvi, visām labierīcībām, vannu utt. Īres maksa 450—600 peso mēnesī. Jāmaksā 3 un pat vairāk mēnešus uz priekšu, jādabū garantija. Tas nu jaunatbraucējam nav pa spēkam. Ja ņemtu divas ģimenes kopā, arī tad katrai sākumā vajadzētu ap 800 peso, ko iemaksāt. Uzturam aiziet daudz naudas. Piemēram mums piecīem dienā vajaga 7—8 peso.

Nevienu mirkli tomēr nenožēloju, ka esmu prom no Vācijas. Tur dzīve bija smaga. Ko šeit nopelni, to pats izmanto, kā vēlies. Nekrājas nekādas nelietojamas IRO mantas un pārtikas līdzekļi. Te darba iespējas ir lieliskas un pārtikas ziņā viegla un lēta saimniekošana.

Imigrācijas lietas pilnīgi pārtrauktas. Nav arī zināms, kad tās atjaunos. Bet agrāk sastādītie transporti vēl arvien pienāk. Parasti ejam tos sagaidīt.

J. Z.

Buenas Airesā, februārī.

Nauda,

ko pelnīsit ieceļošanas zemē, būs ļoti vajadzīga.

SAMAKSĀJIET TAMDĒĻ VĀCU MARKĀS,

ko markās var samaksāt.

Vēl pirms aizbraukšanas šeit pat Vācijā nokārtojiet

LATVIJAS

abonementu par vairākiem mēnešiem uz priekšu

Abonēšanas maksa uz ārzemēm DM 4,30 par eks. mēnesī.

Pēc jaunās adreses paziņošanas Jūs regulāri saņemsit „Latviju" un allaž būsit labi informēti par latviešu dzīvi un pasaules notikumiem.

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

Tā beidza pastāvēt kāda padomju republika

Līdz 1944. gadam Kaukazā pastāvēja čečenu un ingušu republika, kuras galvaspilsēta skaitījās naftas centrs Grozno. Pilsētā bija ap 200.000 iedzīvotāju, galvenokārt, krievi un armēņi. Čečenu valodu dzirdēja vienīgi uz laukiem vai kalnu aulos, kur republikas iedzīvotāji netraucēti nodarbojās ar zemkopību vai lopkopību. Kolchozi pastāvēja tikai vārda pēc. Lepno kalniešu cilti nebija izdevies salauzt pat komūnistu terroram. Pavisam republikā bija ap 500.000 iedzīvotāju.

1943. gada beigās Grozno pakilda valodas, ka čečenus un ingušus pārvietos. Bet šīs runas drīzi vien apklusa, un ļaudis dzīvoja mierīgi tālāk. Tad 1944. gada janvāra otrā pusē smagajos amerikāņu automobiļos sāka ierasties NKVD speciālās vienības un karaspēks. Laikrakstu alejas un ielu krustojumus greznoja saukļi: „Esi sveicināta, varonīgā sarkanā armija," vai arī „Visi palīdziet mūsu iemīļotajai sarkanai armijai izdarīt manevrus." Plānveidīgi katrā aulā novietojās neliels garnizons. Drīzi vien nebija tādas čečenu vai ingušu mājas, kur neatrastos NKVD nodaļa. Pienāca 23. februāris — sarkanarmijas diena.

Aulu priekšā uz laukumiem sarkanarmieši sakūra ugunskurus un sāka dejot un dziedāt. Pamazām no mājām iznāca arī atturīgie kalnieši, lai noskatītos priekšnesumus. Pēkšņi atskanēja griezīgs svilpiens, un NKVD vīri metās virsū čečeniem un ingušiem. Jau pēc dažām stundām visi vīrieši bija apcietināti un ieslodzīti lopu kūtīs. Tos, kas bija palikuši mājās, sarkanarmieši izvilka ar varu. Sievietes un bērnus neaiztika. Tika izdota vienīgi pavēle sakravāties. Otrā dienā apcietinātos sadzina lopu vagonos un aiztransportēja kaut kur Sibirijas virzienā. Atstātajos aulos lopus apkopt norīkoja Grozno naftas institūta studentus, kamēr no Kurskas un Orlas guberņām ieradās jaunie iemītnieki. Kalnu aulus nodedzināja. Tā dažu stundu laikā beidza pastāvēt čečenu-ingušu republika, kas tagad saucas vienkārši par Grozno apgabalu.

Kāpēc Astrachaņā nav nevienas veļas mazgātavas

„GĀDĪBA PAR STRĀDNIEKU" PAŠAS PADOMJU PRESES GAISMĀ

Kas īsti notiek Padomju Savienībā, un kāda ir dzīve „strādnieku paradīzē"? Rietumniekiem, kam rūpētu par to iegūt autentisku informāciju, bet kas tomēr negribētu ticēt no boļševiku varas loka izbēgušo stāstiem, būtu ieteicams palasīt pašas padomju avīzes, kuru informāciju taču laikam šinī ziņā nevarēs apšaubīt.

Arodbiedrību laikraksta „Trud" 9. februāra numurā lasāms, kā darbojas centrāli vadītā padomju „plānsaimniecība". Arodbiedrību centrālās komitejas Maskavā kultūras daļas vadītājs biedrs Jatsenko ziņoja Uzbekistanas republikas arodbiedrības priekšsēdim: Nosūtīt nekavējoties uz Maskavu divus pārstāvjus saņemt „kultūras materiālus", apgādājot viņus ar ceļa naudu. Pārstāvji arī aizbrauca uz Maskavu. „Kultūras materiālu" vērtība, kā raksta „Trud", bijusi tikko 1500 rubļu, bet ceļa un transporta izdevumi sanāca 4500 rubļu.

Drusku vēlāk no Maskavas pienāca jauna vēsts: vissavienības arodbiedrību centrālkomiteja piešķīrusi 200 metru kokvilnas auduma Čērčika stikla rūpnīcas komitejai. „Nekavējoties noorganizēt piegādi!" Paklausīgie uzbekistānieši atkal devās uz Maskavu. Audumi, kura cena bija 700 rubļu, pēc aizgādāšanas galā maksāja jau 2500. Bet kad centrālkomiteja atkal reiz aicināja republikas komiteju braukt uz Maskavu pēc 100 metriem tekstiliju, uzbekistanieši drusku parēķināja un nolēma nebraukt . . . Kā redzams, „neatkarīgās" Uzbekistanas republikas arodbiedrības pašas uz savu galvu nevar atļauties nopirkt 100 metru drānas, bet jāgaida, kad to „piešķirs" Maskava.

Pie Volgas, netālu no Kaspijas jūras, atrodas liela padomju ostas pilsēta Astrachaņa, kurai priekš kara bija 250.000 iedzīvotāju; tā ir arī liels rūpniecības un zvejniecības centrs un lepojas ar sešām augstākām mācības iestādēm. Augstskolu Astrachaņai gan daudz, bet veļas mazgātavas — nevienas. Kā raksta „Trud" 18. februāra numurā, visā pilsētā nav vietas, kur varētu nodot mazgāt veļu. Pilsētas padome gan jau četrus gadus solotes sākt mazgātavas būvi, katru gadu tā paredzēta „plānā", izdots daudz naudas projektu taisīšanai un iegādāta pat iekārta, tikai būve vēl šobaltdien nav sākta. Kad „Trud" pārstāvis griezies pēc paskaidrojumiem pie „gorispolkoma", izskaidrojums arī dabūts: veļas mazgātavas būve nav sākta tādēļ, ka komunālās saimniecības ministrija Maskavā nav piešķīrusi prasītos līdzekļus. Neviens tur, kā tikai ministri Maskavā, var izšķirt, vai Astrachaņas sievām dot iespēju likt izmazgāt savus palagus.

ASTOŅI MILJONI DOLARU PAR TELEFONA SARUNĀM

Padomju joslas vācu saimniecības padome iesniegusi rietumu sabiedrotajiem rēķinu 8 miljonu dolaru kopsummā — par telefona un telegrafa lietošanu. Kā zināms, tālsatiksmes sazināšanās no Berlīnes ar Vācijas rietumiem iespējama tikai caur padomju okupācijas joslu. Amerikāņu militārā valdība rēķinu atraidījusi ar piezīmi, ka šādas lietas kārtojamas pašiem sabiedrotiem savā starpā.

Taksametrā no Parīzes... uz Varšavu

LATVIJAS SPECIĀLKORESPONDENTA VĒSTULE NO FRANCIJAS

Beidzot no Francijas provinces gadījās nokļūt Parīzē — kultūrālo eiropiešu Mekā un Medīnā. Turp tiecas visu skati, tā daudzu ilgu piepildījums. Nav nozīmes censties aprakstīt vispārējos iespaidus — katrs Parīzi skata citādākām acīm. Gribu pakavēties tikai pie tā, kas mani visvairāk iespaidoja — tā bija satiksme. Jo tieši pēdējos gados Vācijā vismazāk to baudījām — ātru, parocīgu, komfortablu satiksmi. Publiskā satiksme izvagojusi Parīzes ielas gan virszemē, gan zem tās, gan pa alleidēm, gan bez tām. Gluži draudīgos apmēros tā trauc gar pilīm, tirdzniecības namiem, dzīvojamiem blokiem un trūcīgiem nameļiem, vadājot braucējus no vienas pilsētas daļas uz otru. Un tai „pa kājām" jaucas tūkstošiem privāto auto un taksametru. Tieši pēdējie saistīja manu uzmanību visvairāk. Ar tiem taču tu vari braukt, kurp vien un kā vien patīk.

Parīzes taksametri ir pasaulslaveni ar savām vecām izgrabējušām mašīnām un šoferu krāpšanas tieksmēm, bet arī ar viņu palīdzību un gatavību braukt itin visur, kurp vien klients vēlas. Pēdējā īpašība ir pati vērtīgākā. Vēl tagad Parīzes „taksu" šoferi, stāstot par savu arodu, piemin notikumu ar kādu Indijas maharadžu īsi pirms kara: ar dāmu zem rokas ap pl. 3 rītā no kāda naktslokāla iznācis, viņš griezies pie pirmā šofera un noprasījis, vai viņa auto brīvs.

„Jā, kungs, uz kurieni vēlaties braukt?"

„Uz Kapri!"

„Piedodiet, kungs," atbildējis šoferis, „bet es gan nezinu, kur Parīzē atrodas šāds naktslokāls."

„Es nedomāju nekādu naktslokālu," teicis Indijas varenais, „bet īsto Kapri salu. Mēs abi esam samīlējušies un gribam pabūt Dienvidītalijas saulē!"

Šoferis iedarbinājis motoru un aizvedis abus mīlētājus uz Kapri!

Tagad šādu traku iedomu būtu pagrūti tik pēkšņi iedzīvināt, jo, lai pārietu robežu, nepieciešams izpildīt garu virkni formālitāšu. Bet apķērīgie Parīzes taksišoferi arī šajā virzienā jau kaut ko darījuši. Operas laukumā, kur atrodas viena no lielākajām Parīzes „taksišu" stāvvietām, mēģinu kādu no šoferiem „intervēt".

„Tikko atgriezos no Kopenhāgenas," stāsta uzrunātais un labprāt parāda savus papīrus. Tur ir starptautiskās satiksmes apliecība viņa mašīnai, ārzemju pase pašam uz visām pasaules valstīm, vīzu, robežpārejas un citu zīmogu izraibināti dokumenti. Viņš runā arī angliski, spāniski un vāciski.

„Nav retums," turpina šoferis, „ka arī tagad pēkšņi iznirst kungs, kam steidzīgi jādodas pāri robežai. Šim nolūkam mums apgādāti šie dokumenti. Atliek tikai piebraukt pie piekritīgās sūtniecības vai konsulāta vīzas zīmoga saņemšanai, un varam braukt kaut vai uz Ķīnu."

„Cik tad šādi braucieni maksā?" kautrīgi iejautājos.

„Galvenos maršrutus esam jau iepriekš izkalkulējuši: līdz Madridei — 168.365 fr., līdz Ženēvai 1040 km — 54.200 fr., līdz Prāgai 2276 km — 137.180 fr., līdz Varšavai 3860 km — 224.300 fr. utt. Par šīm cenām pārvadājam 4 personas. Par 6 personām jāpiemaksā ap 12%."

„Bet kā tad tiekat galā ar valūtas ierobežojumiem?"

„Jā, šis jautājums visgrūtākais. Oficiāli uz ārzemēm var izvest tikai 4000 fr., bet tie ne tuvu nesedz jebkura tāda ceļojuma faktiskos izdevumus. Bet par to gādā braucēji, vienīgi par valūtu atceļam jārūpējas pašam. Tas nu atkarājas no spējām un prasmes," smaidot nosaka šoferis.

„Un benzīns? Kā iegūstat to?"

„Degvielu iegāde arī saistīta ar grūtībām. Oficiāli katrs „taksitis" Parīzē saņem 330 l benzīna mēnesī, bet ar to mēs tepat pilsētā varētu braukt tikai 4 dienas nedēļā. Tātad jāpiepērk „brīvais benzīns", kas maksā dārgāk. Bet par to rūpējas mūsu sabiedrības vadība. Parīzē darbojas vairākas lielas taksametru sabiedrības, kurām pieder simtiem auto. Es piederu pie „G. 7." sabiedrības, kas uztur ap 300 mašīnu. 1940. g., kad vācieši okupēja Franciju, lielāko daļu šo auto slepeni nomontēja un daļas — riepas, dinamo un akumulātorus uc. noglabāja. Īsi pirms Francijas atstāšanas vācieši vēl rīkoja visu automašīnu rekvizīciju, bet mūsu toreizējās tālredzības dēļ no akcijas nekas neiznāca. Tagad daudzi simti mašīnu atrodas remontā, ik dienas salabo ap 60, bet arī salabotajām trūkst galvenā kārtā riepu. Lielākā daļa mūsu auto būvēti 1933. g., un katrs no tiem savā mūžā nobraucis ceļa gabalu, kas 100 reizes pārsniedz attālumu no Parīzes līdz Ņujorkai." Ar visu ārkārtīgi dzīvo satiksmi, taksišoferu dienas izpeļņa tomēr nepārsniedzot 1000—1200 fr.

Lai pateiktos runīgajam francūzim, lieku aizvest sevi uz Gare du Nord, no kurienes vilciens mani atkal aizrauj pelēkajā ikdienā. Bet vienu apņemšanos tomēr paņemu līdz no „verdošā katla" pilsētas — katrā ziņā turp atgriezties!

Parīzē, februārī.

J. M.

CIETUMNIEKI AR KAROTĒM UN DAKŠIŅĀM IZRAKUŠI 25 M GARU TUNELI

60 Parīzes cietumā Boregārā ieslodzītie ar karotēm un dakšiņām izrakuši 25 metrus garu tuneli zem cietuma mūriem, bet pēc tam noķerti. Cietumsargi bija uzzinājuši, ka cietumnieki šo tuneli rok, bet nevarēja atrast rakšanas vietu. Tieši tad, kad pirmais ieslodzītais tuneļa otrā galā ieraudzīja dienas gaismu, viņu pamanīja kāds sargs un „pa svaigu gaisu" aizveda atpakaļ kamerā.

Vīrs, kas palīdzēja Staļinam apspiest kaukaziešus un solījis padomju tautām labu alu

Reizē ar Molotovu tagad visas pasaules laikraksti min Mikojana vārdu. Bet kamēr Molotovs jau sen kļuvis jēdziens visas pasaules laikrakstu lasītājiem, par Mikojanu tikai ļoti nedaudzi zina kaut ko vairāk; parasti vienīgi to, ka šis cilvēks ilgus gadus bijis uzticams Staļina draugs un vadījis padomju ārējo tirdzniecību.

„Time" raksta, ka Mikojans jau ilgu laiku bijis uzskatāms par „padomju veikalnieku Nr. 1". Patiesībā viņš esot vadījis ne tikai ārējo, bet arī iekšējo tirdzniecību Padomju Savienībā. Viņš faktiski pārraudzījis visu Padomju Savienības komerciju, vadījis pārtikas rūpniecību un kontrolējis metallurģijas rūpniecību. Bez tam viņš esot viens no ļoti nedaudzajiem cilvēkiem, ar ko Staļins labprāt pavadījis savas brīvās stundas.

Nelielais armēnis īsi cirptajiem matiem ievērojami atšķiras no parastajiem drūmajiem boļševikiem, kas nemēdz saprast humoru. Mikojans mīl padziedāt, dejot un iedzert. Viņš starp citu solījis padomju tautām, ka ar laiku sagādās labu alu.

Tas, protams, nenozīmē, ka Mikojans nespētu būt nežēlīgs pār mēru. Viens no Staļina pirmajiem uzdevumiem pēc Ļeņina nāves bija sagraut Kaukaza tautu neatkarības tieksmes. Tad viņš izraudzīja Mikojanu par savu pilnvaroto bendi, un jaunais armēnis pierādīja, ka prot būt reizē viltīgs, pacietīgs, agresīvs un nežēlīgs kā visi īstie boļševiki.

Mikojans dzimis 1895. g. Tāpat kā Staļins viņš mācījās garīgā seminārā un 1915. g. to beidza kā nestoriāņu priesteris. Tai pašā gadā viņš iestājies Tiflisas boļševiku partijā. 1922. g. Mikojanu ievēlēja partijas centrālkomitejā, 1926. g. viņš kļuva polītbiroja kandidāts, bet kopš 1935. g. bijis pilntiesīgs polītbiroja loceklis. Tad viņš arī iesāka vadīt iekšējo un ārējo tirdzniecību, sevišķu vērību veltīdams mēģinājumiem pacelt krievu ēdienu standartu.

Šai nolūkā viņš 1936. g. viesojās arī ASV, kur sevišķi interesējās par Čikagas lopkautuvēm un gaļas konservu fabrikām. Pēc atgriešanās viņš nodibināja Mikojana vārdā nosaukto Maskavas gaļas konservu fabriku un mācīja krieviem ēst auzu pārslas un dzert konservētas augļu sulas. Viņš toreiz izteicās: „Mums nevajaga kopēt amerikāņus, bet mēs varam daudz mācīties no viņu aludināšanas metodēm."

Latvijas abonements ārzemēs

ANGLIJĀ: 4/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 5 d. — Pārstāvis A. Veinbergs, West Wratting E. V. W. Hostel, Wratting Common, Nr. Cambridge, Cambs. Great Britain.

AUSTRĀLIJĀ: 5/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 6 d .— Pārstāvis A. Strazdiņš, Acton Guesthouse, Canberra A. C. T. Australia.

A. S. V. 1 dolars par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis H. Tauriņš, 156 East 26 th Street, Brooklyn 26, N. Y. U. S. A.

BEĻĢIJĀ: 30 fr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet. Belgique.

DĀNIJĀ: 3,50 D. kr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis V. Bendrups, Prags Boulevard Lejr, København S. Danmark.

FRANCIJĀ: 120,— fr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis m-me E. Baumanis, 86 Rue Mchal Foch, Lorient, France.

HOLANDĒ: 2,— Fl. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis F. Martinsons, Sweelinckplein 46, den Haag. Holland.

KANĀDĀ: 1 dolars par eksemplāru mēnesī; Pārstāvis I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. „C", Toronto 8. Ontario, Canada.

ZVIEDRIJĀ: 2,50 Kr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis N. Segleniecks, Klubbacken 39/II, Stockholm. Sverige.

Sludinājumu maksa par vārdu: ASV un Kanadā — 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dolars par slud. Anglijā un Austrālijā — 2 d., bet ne mazāk kā 3/-sh par slud., Beļģijā — 1 fr., bet ne mazāk kā 25 fr. par slud. Francijā — 10 fr. par vārdu, bet ne mazāk kā 250 fr. par slud. Zviedrijā — 10 ēras, bet ne mazāk kā 2 Kr. par slud. Dānijā — 15 ēras, bet ne mazāk kā 3 Kr. par sludinājumu.

Lai nerastos traucējumi laikraksta kārtīgā piegādē, lūdzam maksātājus Eiropas zemēs atjaunot abonementus savlaicīgi — ne vēlāk kā līdz 20. datumam par nākamo mēnesi, bet ārpus Eiropas maksājumus izdarīt vismaz par divi mēnešiem uz priekšu un atjaunot abonementus 1 mēnesi priekš izbeigšanās.

Latvijas apgādā iznākušās grāmatas ārzemēs pasūtināmas pie pārstāvjiem.

LATVIJAS APGĀDS

PILOTS AIZĶERAS AR KĀJU ZEM LIDMAŠĪNAS, BET TOMĒR IZGLĀBJAS

Kad lidmašīnas motors virs kalniem sāka streikot un pati mašīna krist, pilots Evans un pasažieris MakDžins nolēma izlēkt ar izplētņiem. Pasažieris lēca pirmais, bet, kad pilots viņam sekoja, viņa kāja iekērās lidmašīnas durvīs. Viņš karājās ar galvu uz leju, kamēr mašīna arvien ātrāk brāzās lejup pret klintīm. Tikai ar pārcilvēcīgām pūlēm Evanam izdevās izraut kāju no spraugas un paraut izplētņa atvēršamo auklu. Pēc tam viņš zaudēja samaņu. Vēlāk atguvies, viņš konstatēja, ka visumā ticis laimīgi cauri — ar samežģītu kāju un apdauzītiem sāniem. Netālu no tās vietas, kur bija nokritis, viņš atrada savu pasažieri. Tas bija nosities tāpēc, ka izplētnis nebija atvēries.

PRĀGA IZRAIDĪJUSI BRITU VICEKONSULU

AFP ziņo, ka čechu iestādes trešdien izraidījušas britu vicekonsulu Filipu Vildašu. Prāga viņam bija jāatstāj 24 stundu laikā. Pirms izraidīšanas policija Vildašu apcietināja un rūpīgi pārmeklēja visu viņa dzīvokli. Par izraidīšanas iemeslu minēta vicekonsula sadarbība ar čechu pagrīdes organizācijām. Slepenā policija pirms dažām dienām apcietināja konsulāta ierēdni Dītrichu, kas bija Čechoslovakijas pavalstnieks. Informētas aprindas domā, ka viņš, draudu spiests, nodevis nepatiesu liecību pret Vildašu, apgalvodams, ka vicekonsulam būtu kādi sakari ar pagrīdniekiem.

Bormans bijis Maskavas aģents, apgalvo pārbēdzis poļitruks

Bijušais nacistu partijas ministrs un Hitlera vietnieks Bormans, pēc padomju poļitruka Vasiļija Vasiļevska apgalvojumiem, esot izlavījies no valsts kancelejas bunkura un pārbēdzis pie krieviem. Vasiļevskis agrāk strādājis maršala Žukova štābā un kopš neilga laika pārbēdzis uz rietumiem. Viņa liecību publicējusi „Marburger Press". Vasiļevskis apgalvo, ka pats savām acīm redzējis Bormanu aiz krievu līnijām. Kā politiskajam virsniekam viņam bijuši pieejami arī citi materiāli. Bez tam 1947. gada februārī padomju gvardes divīzijas politiskās daļas vadītājs pulkvedis Korsakovs virsniekiem nolasītajā priekšlasījumā pasvītrojis, ka „kāds augsts nacionālsociālistu partijas politiķis un Hitlera personīgais draugs atbalstījis Padomju Savienības cīņu pret Vāciju līdz pilnīgai uzvarai".

Publicētajā rakstā Vasiļevskis aizrāda vēl uz vienu interesantu apstākli, ka padomju propaganda nevienu reizi nav pieminējusi Bormana vārdu. Tas nozīmē, ka viņš visu laiku sadarbojies ar Maskavu. Pēc Kremļa rīkojuma Bormans noteiktā virzienā ietekmējis Hitlera stratēģiskos plānus, sevišķi Kurzemes frontē. Pretēji pārējām personām, kas atradās valsts kancelejas bunkurā, Bormans līdz pašām beigām paturējis savu aroganto izturēšanos un vēl 1945. gada 27 aprīlī divdomīgi izteicies, ka „karš drīz beigsies ar pilnīgu uzvaru". Pēc Hitlera nāves Bormans kanceleju atstājis un devies pie krieviem. 30. aprīļa pēcpusdienā kāds padomju virsnieks viņu vedis „Zisā" no Berlīnes uz Potsdamu. Netālu no mērķa mašīna, kas braukusi milzīgā ātrumā, sadūrusies ar kādu smago automobili, pie kam Bormans viegli ievainots. Vasiļevskis un grupa citu virsnieku tūdaļ pazinuši Hitlera vietnieku. Tad viņiem pavēlēts par redzēto neizpaust neviena vārda, piedraudot ar augstu sodu. Bormans esot ievietots kādā padomju kaŗa lazaretē un kopš tā laika par viņu nekas nav dzirdēts.

Tad kad viņi vēl bija draugi

Otrdien Madrides radio nolasīta kāda Vinstona Čerčila vēstule, kas adresēta ģenerālim Franko un datēta 1944. g. oktobrī. Čerčils toreiz bija Lielbritanijas ministru prezidents. Viņš paziņoja Franko, ka Londona nevar pieļaut nekādus spēku pārgrupējumus Rietumeiropā, kas varētu kaitēt „mūsu padomju sabiedrotajam". Lielbritanija neredzot arī nekādu vajadzību, vēstules beigās piebilst Čerčils, ka pret Padomju Savienību būtu jāorganizē kaut kāda aizstāvēšanās.

Čerčila vēstule bija atbilde uz kādu Franko rakstu, kurā tas brīdināja Lielbritaniju, ka Maskava, sagraujot vienu pēc otras mazās valstis, ārkārtīgā mērā palielinot savu varu. Spānija neticot Padomju Savienības miermīlīgajiem nolūkiem, jo komūnismu pazīst pēc pašas pieredzes.

MOLOTOVS PIRMĀ, GROMIKO PĒDĒJĀ VIETĀ

Līdz pat nule notikušajām pārmaiņām padomju politiķu rindās pasaules presi arvien nodarbināja jautājums, kuru no Maskavas varenajiem paši krievi atzīst par iespaidīgāko. Tagad, pēc notikušajām vietu maiņām boļševiku avangardā, sakarā ar pirmajām pieņemšanām Kremlī, kļuvis zināms prominento viesu saraksts, kas atspoguļo padomju diplomātisko protokolu jaunā redakcijā. Saskaņā ar diplomātiskajām tradicijām, vārdi uzskaitīti iespaida un cieņas kārtībā pie kam pirmajā vietā šai sarakstā minēti Molotovs, Maļenkovs un Berija. Tiem seko maršals Vorošilovs, Mikojans, Kaganovičs, Hruščevs un Kosigins, tikai tad nāk Višinska, Meņšikova un Kaftānova vārds un pašās beigās Gromiko. Šis saraksts ir pirmais šāda veida atklāts pašu boļševiku sakārtojums rangu kārtībā.

ASV būs 40.000 lidmašīnu

Britu augšnamā trešdien notika debates par valsts aizsardzību. Valdība paskaidroja, ka Lielbritanijas aizsardzības atslēga atrodas Padomju Savienībā. Tas nozīmē, ka Londonai vienmēr jāpatur acīs, no kurienes eventuāla agresija varētu nākt. Jau tagad valdības rīcībā ir autentiskas ziņas, ka, vismaz indirekti, Lielbritanijai uzbruks. Britu salās pašreiz atrodas 7000 amerikāņu kaŗavīru. Kad ASV būs pilnīgi reālizēta aizsardzība, tad amerikāņu rīcībā atradīsies 40.000 lidmašīnu, līdzšinējo 12.000 vietā.

Nozīmīgu deklarāciju trešdien presei nodeva arī Savienoto Valstu ārlietu ministrs Ečesons. Viņš paskaidroja, ka Atlantikas pakts netraucēs ASV sniegt palīdzību Turcijai, Grieķijai un Irānai. Amerikāņi var bez jebkādiem grūtumiem, nemaz nepaaugstinot savu līdzšinējo rūpniecības produkciju, ieroču piegādei Rietumeiropai un jau pieminēto trīs valstu atbalstam gadā izdot 2 miljardus dolaru.

Atbildot uz kādu amerikāņu preses publikāciju, Grieķijas ministru prezidents Sofuliss paskaidroja, ka grieķi neatteiktos arī no britu un amerikāņu tiešas militāras palīdzības. Komūnistu pūles no Grieķijas atdalīt Solonikus un Traķiju nozīmē Apvienoto Nāciju chartas pārkāpšanu. Un tādos gadījumos pieļauta arī tieša intervencija.

Atlantika pakta parakstīšanas brīdis tuvojas aizvien vairāk. Piektdien ar britu okeana milzeni „Queen Mary" uz ASV devās Bevins, Spāks un Luksemburgas ārlietu ministrs. Pēc 18 stundu nepārtrauktām debatēm ceturtdien arī dāņu parlaments ar 119 pret 23, vienai balsij atturoties, nolēma pievienoties paktam. Nelīdzēja arī komūnistu organizētās demonstrācijas parlamenta priekšā, kurās piedalījās 15.000 cilvēku.

POLIJĀ DEMONSTRĒ PRET VATIKĀNU

Polijas iekšlietu ministra nesenā runa, kurā viņš asi vērsās pret katoļu baznīcu, kļuvusi par signālu tālākiem pretreliģiskiem izpaudumiem. Šinīs dienās Varšavā un citās Polijas pilsētās notikušas organizētas demonstrācijas pret katoļu garīdzniekiem. Tanīs piedalījušās komūnistu pārraudzītās poļu darba partijas grupas un citi komūnistiski elementi, kas visvairāk vērsušies pret Vatikānu; tas esot visa antikomūnistiskā noskaņojuma vaininieks.

DAŽOS VĀRDOS

Tirdzniecības līgumu ar Dienvidslaviju parakstījusi arī Rietumvācija. Vācieši eksportēs mašīnas un rūpniecības ražojumus, bet saņems labību un lauksaimniecības produktus. Belgradē tuvākā nākotnē sagaida ierodamies arī franču tirdzniecības delegāciju.

Staļins, klātesot ārlietu ministram Višinskim, trešdien pieņēma Albānijas delegāciju ar ministru prezidentu Hodžu priekšgalā.

Komūnistu partijas biedru kartes saplēsuši tie itaļu jūrnieki, kas pavadīja Padomju Savienībai nododamos kuģus uz Krieviju un paši savām acīm iepazinās ar strādnieku paradīzi, ziņo „Il Tempo". Viņi vēloties tagad sākt pretkomūnistu propagandu.

Ģenerālis Kotikovs, padomju sektora Berlīnes komandants, jau kopš četrām nedēļām nepilda savus pienākumus. Nav zināms, vai viņš atsaukts vai devies ilgākā atvaļinājumā. Kotikovu aizstāj plkv. Jeļizarovs.

75. dzimumdienu ceturtdien ģimenes vidū nosvinēja Italijas valsts prezidents Luidži Einaudi.

Mantas no Vācijas uz ASV amerikāņu okupācijas kaŗaspēka locekļi ar 1. jūniju varēs izvest vienīgi tad, ja viņiem būs apliecības par skriptu dolaru likumīgu iegūšanu.

Alfreds Krups fon Bolens un Halbachs, pasaulslavenā vācu bruņošanās tresta agrākais galva, kam pagājušajā gadā Nirnbergā piesprieda 12 gadu cietuma, atgriezies pie savu priekšteču — firmas dibinātāju aroda: viņš Landsbergas cietuma darbnīcās tagad strādā par atslēdznieku.

AMERIKĀŅU KOMŪNISTU LAIKRAKSTA REDAKTORS STĀSTA

Ņujorkā, kur pašreiz iztiesā prāvu pret 11 amerikāņu komūnistu vadoņiem, kā pats pirmais liecinieks nopratināts Luijs Rudents, kas ilgu laiku sabijis par ASV komūnistu laikraksta „Daily Worker" redaktoru. Viņš jau kopš vairākiem gadiem pārtraucis visas saistības ar komūnistu partiju un prāvā varēja brīvi liecināt, ka savas darbības laikā saņēmis toreizējā kominterna īpašu programmu — brošūru, kurā sīki bijis norādīts, kā panākama komūnistu iespaida palielināšana ASV. Starp citu, brošūra saturējusi arī receptes sabotāžas aktu, streiku un nemieru rīkošanai.

Pastiprinās Maskavas spiediens

(Turpinājums no 1. lpp.)

vien biežāk atskan valodas, ka iebrukuma gadījumā ASV Irānu aizstāvēs ar ieroču varu. Varētu jautāt, kā tas būs iespējams? Pavisam vienkārši — no Tanžeras Afrikā, kur amerikāņu rīcībā ir moderns lidlauks, līdz Padomju Savienības svarīgajam naftas centram Bakū ir tikai nepilni 1000 km. Viegli var iedomāties, kas notiktu, ja Bakū eksplodētu pāris atombumbas. Atbalsta punkti Savienotajām Valstīm ir arī Dienvidpersijā.

Bēdīgākā situācijā turpretim atrodas Somija. Labi informētais Šveices laikraksts „Die Tat" ziņo, ka nesen visā slepenībā notika Somijas sūtņa apspriedes ASV ārlietu ministrijā. Netieši tur viņam paskaidrots, ka sarkanarmijas intervencijas gadījumā Savienotās Valstis varētu aizstāvēt Somiju vienīgi diplomātiskiem līdzekļiem. Kādi rezultāti šādiem līdzekļiem ir, to jau pierādīja komūnistu apvērsums Čechoslovakijā. Ka Somijā saspīlējums pieaug, par to jau ziņojām sava laikraksta pagājušajā numurā. Šo informāciju par jaunu apstiprina somu sociāldemokratu partijas ģenerālsekretāra Leskinena preses intervija Tammerforsā, ka aprīlī gaidāmi bīstami streiki un sabotāžas akti. Speciālas komūnistu vienības jau kopš ilgāka laika apmāca kāds bijušais policijas virsnieks. Ja gaidāmie streiki sāktos, tad darbs apstātos 130 fabrikās un skartu apmēram 34.000 strādnieku.

Signālu eventuālo nemieru sākšanai varētu dot 6. aprīlis, kad paiet gads, kopš parakstīja Padomju Savienības un Somijas draudzības līgumu. Komūnisti jau tagad gatavojas šo dienu atzīmēt ar demonstrācijām un masu sapulcēm, kurās droši vien atskanēs arī naidīgi vārdi pret ministru prezidentu Fagerholmu. Kurā pusē tādā gadījumā nostāsies Padomju Savienība, par to vairs nav nekādu šaubu, izlasot „Ļeņingradskaja Pravda". Ārkārtīgi asā tonī ieturētajā rakstā padomju avīze apgalvo, ka somi lauzuši miera līgumu, priekšlaicīgi atbrīvojot no cietuma „kaŗa noziedzniekus Tanneru, Rangelu un Linkomiesu". Šādu „tautai naidīgu somu reakcionāru izturēšanos inspirē imperiālisti no aizjūras". Raksta beigās „Leņingradskaja Pravda" saka, ka saimnieciības stāvoklis Somijā pasliktinās dienu no dienas, lai gan Padomju Savienība somus visādi atbalstot.

Vēl, protams, nevar paredzēt, cik traģisks liktenis somus sagaida nākotnē. Vislabāk, varbūt, Helsinku situāciju raksturo pazīstamā norvēģu rakstnieka Gulbransena vārdi: „Nabags savu taisnību nav spējīgs aizstāvēt."

Kā apturēt komūnismu Tālajos austrumos

Tāds būs galvenais temats Lielbritanijas plānotai dominiju konferencei aprīlī, kas nenotiks vis Ceilonā, kā sākumā bija domāts, bet kaut kur rietumu puslodē — laikam Otavā. Ārlietu ministrs Bevins tad varēs doties uz turieni tieši no Atlantika pakta parakstīšanas Vašingtonā un UN kopsapulces Lēksaksesā. Lielbritanija grib meklēt ceļus, kā apturēt komūnisma izplešanos Āzijā, vēl iekām tas nav ielencis tādus britiem vitāli svarīgus apgabalus kā Singapuru, Malajas un Burmas alvas un kaučuka rajonus un Indijas bagātības. Pēc tam, kad Maršals Parīzē deklarēja, ka Čangkaišeks ar ASV tālāku palīdzību nevar rēķināties, Lielbritanijai šī komūnisma apturēšanas akcija jāveic vienai.

KAS ČECHOSLOVĀKIJĀ DRĪKST IZDOT GRĀMATAS

Prāgas valdība šinīs dienās publicējusi plašu sarakstu par grāmatām, laikrakstiem, žurnāliem un citiem izdevumiem, kam turpmāk jāpārtrauc iznākšana vai kas izņemami no apgrozības. Tai pašā laikā arī norādīts, ka nākotnē izdevēju tiesības vairs nedrīkstēs piederēt atsevišķām personām vai privātiem institūtiem, jo šāda kārtība esot kapitālistiska. Vienīgi arodbiedrības, valsts vai citi komūnāli uzņēmumi drīkstēšot nodarboties ar izdevniecības darbu.

HANDIKAPS

Pazīstamais Berlīnes humorists Hanss Kaspers raksta:

„Vinādien saņēmu vēstuli no kāda paziņas Rietumvācijā. Viņš diezgan nepacietīgi, bet laipni apjautājās, kad berlīnieši vienreiz beigšot satraukt visu pasauli. Pēc viņa domām, būtu pareizāk, ja mēs, berlīnieši, pakļautos neatvairamajam, lai vismaz citiem cilvēkiem tālāk rietumos tiktu miers.

— Mīļais draugs, — es viņam atbildēju, — jums, droši vien, taisnība. Mēs, berlīnieši, tiešām beigsim cīnīties pret komūnistiem. Galu galā mums pašiem no tā radīsies labums — kad jūs no Rietumvācijas ievietos koncentrācijas nometnēs, mēs tur jau būsim bloku vecākie."

MAINĪTĀS LOMAS

Kad prezidents Trumens nesen savā lidmašīnā „Indenpendence" devās 14 dienu ilgā atpūtā uz Keivestu, viņš pretēji paradumam nolaidās turienes lidlaukā četras minūtes agrāk par preses lidmašīnu, kas viņu pavadīja. Trumens lika pagaidīt Keivestas pilsētas pārstāvjiem, kas bija ieradušies viņu apsveikt, un, bruņojies ar zelta zīmuli un bloknotu, smiedamies gāja pretim korespondentiem, kas izbrīnījušies tikko kāpa no savas lidmašīnas.

„Ko jūs domājat par Molotovu?" prezidents jautāja preses apvienības prezidentam Niksonam.

„Jā un nē," atbildēja vaicātais, un Trumens, to atzīmējis, griezās pie pārējiem korespondentiem:

„Kas dzirdams no jauna par Molotovu?"

Žurnālisti atbildēja gluži tāpat, kā to bieži preses konferencēs dara Trumens: „Nekādu komentāru."

KRIEVU BALETA MISTĒRIJAS

„Baltimore Sun" sniedz šo karikatūru, kurā redzams Debisī „Fauna pēcpusdienas" uzvedums „klasiskā padomju baleta" izpildījumā. Džons Buls un tēvocis Sams ir nesaprašanā par prīmabalerīnas Molotova nākotni.

PIECI KONTINENTI MEKLĒ URĀNU

Pēdējā laikā pasauli pārņēmis urāna drudzis. Urāns 1939. gadā Vācijā maksāja 14 RM par kg. Šodien tas jau konkurē ar platīnu, zeltu un dimantu. Pašreiz brīva urāna tirdzniecība praktiski nav iespējama, jo visās zemēs raktuves atrodas valdības kontrolē. Pēc pēdējām aplēsēm, 8/100.000 zemes garozas sastāv no urāna. Galvenais urāna patērētājs ir ASV, kur atomrūpniecībā nodarbina gandrīz 100.000 cilvēku. Savienotajās Valstīs līdz šim atrasts pavisam niecīgs daudzums urāna. Pašreiz to drudžaini meklē Klinšu kalnos. Katram urāna rūdas slāņa atklājējam izmaksā 10.000 dolaru prēmiju, un viņš iegūst dalībnieka tiesības no slāņa gūtās peļņas dalīšanā.

Beļģijas pēckaŗa straujajai atveseļošanai par iemeslu ir plašā dolaru straume, kas mazajā zemē ieplūst no urāna rūdas eksporta. Beļģu Kongo urāna raktuves ir bagātākās pasaulē. No Vidusafrikas nāk 2/3 pasaules produkcijas. Johanesburgā, Dienvidafrikā, arī no zelta raktuvēm iegūst urānu. Britu Tanganjikas apgabalā un portugaļu Dienvidafrikā uzieti urāna slāņi, bet rezultāti izmēģinājumos izrādījušies vāji.

Spēcīgākais Beļģijas konkurents urāna iegūšanā ir Kanada. Mežos pie Lielā Lāča ezera radušās modernas atradņu izmantošanas ierīces. Transportu veic lidmašīnas līdz ziemeļu dzelzceļa gala stacijai. Policija un drošības dienesta vienības apsarga vērtīgo rūdu līdz tā nonāk atomfabrikā.

Arī Austrālija grib konkurēt ar pārējām urāna piegādātājām. Valdības iestādes izteikušās ļoti optimistiski par atradumu Pellier kalnu apgabalā. Grūtumus līdz šim radījis vienīgi tas, ka atradnes ir tālos tuksneša apgabalos.

Cik tālu pavirzījušās krievu pūles urāna meklēšanas sacensībā, nav iespējams noteikti spriest. Padomju Savienībā un tās satelītu zemēs ir neskaitāmas urāna atradnes, kas varētu pilnīgi apmierināt atomrūpniecības centru vajadzības otrpus Urāliem. Noteiktus vērtējumus gan iespējams iegūt vienīgi par vācu Rūdas kalniem un Čechoslovakiju. Oberšlēmā un Auē nodarbināti mazākais 40.000 vācu vīriešu un sieviešu. Vācu urāna raktuvju produkcija ir niecīga. Joachimstāles, Karlovi Varu un Marienbādes apgabalā bez kaŗa gūstekņiem un vācu piespiedu strādniekiem vēl strādā arī čechu politiskie gūstekņi.

Urāna ražotāju zemju skaits pēdējā laikā vēl palielinājies. Zviedrija, Norvēģija, Anglija, Francija, Italija, Spānija un Portugale pieteikušas urāna atradnes. Arī Palestīnā, Madagaskarā, Jaunzēlandē, Dienvidafrikā, Dienvidjūrā, zem Antarktikas ledus un zem Grenlandes glečeriem guļ vērtīgā rūda. a k

NOST AR KAPITĀLISTISKĀM RUMBĀM, LAI DZĪVO SOCIĀLISTISKAS MAZURKAS!

Pēdējās nedēļās boļševiki atklājuši jaunu „odzi" komūnisma lizdā — „kosmopolītiskos" sporta žurnālistus. „Kosomoļskaja Pravda" tos apsūdz „individuālismā, karjērismā un buržuāziskās tieksmēs". Šie „antipatriotiskie kosmopolīti" pūloties ieviest padomju sportistos svešus paņēmienus un gaumi. Tādēļ laikraksts prasa sporta žurnālistu vidū līdzīgas tīrīšanas, kādas jau skārušas „nepatriotiskos" literātūras, glezniecības, mūzikas, teātra un zinātnes darbiniekus.

Tai pašā laikā arodbiedrību laikraksts „Trud" prasa rietumu dejas aizstāt ar senām krievu dejām, piemēram polku un mazurku. Kādai lasītāja vēstulei par šo jautājumu likts virsraksts: „Izsviežiet rumbas un fokstrotus un strādnieku klubiem."

TAISNĪBA NEVIENAM NEPATĪK . . .

Polijas valdība lūgusi Vašingtonu atsaukt savas Varšavas vēstniecības preses atašeju Opelu. Kādā publikācijā tas bija atļāvies nosaukt Poliju par padomju satelītvalsti. Poļu slepenā policija apcietinājusi trīs Francijas pavalstniekus, kas strādāja franču konsulātā Vroclavā (Breslavā). Apcietināšanas iemesli pagaidām nav zināmi.

Ar pieri sienā

Kad Leipcigā pilsētas domes sēdē SED ierosināja pārkristīt kādu ielu „stachanovieša" Hennekes vārdā, tam pievienojās arī liberāļu partija, norādot, ka piemērotākā iela goda pilnajam nosaukumam būtu tā, kas ved no Dienvidu stacijas uz trako namu.

*

Kāds Traunšteinas viesnīcnieks, atbraucis Minchenē, nopirka jaunu uzvalku un atpakaļceļā uz mājām iegāja vilciena tualetē, lai turpat pārģērbtos. Daudz nedomādams, viņš noģērba veco, stipri apdilušo uzvalku, izmeta to pa vagona logu un tikai tad vēra vaļā saini ar pirkumu. Mēms aiz pārsteiguma vīrs konstatēja, ka veikalā viņam iedots nepareizs sainis, kurā ir divi sieviešu vakara tērpi. Viesnīcniekam cita nekas neatlika, kā ģērbt vienu no tiem mugurā un, traunšteiniešiem par lieliem brīnumiem, tā doties cauri pilsētai uz mājām.

*

Redaktoram K. jāsteidzas uz vilcienu, līdz kuŗa attiešanai atlikušas vairs tikai 13 minūtes laika.

„Nez', vai es vairs paspēšu?" viņš bažīgi jautā kollēgām.

„Droši," atbild redaktors B., „es reiz noskrēju to gabaliņu līdz stacijai 8 minūtēs, bet tad gan vilciens jau pirms minūtes bija aizgājis."

Latvieši pasaules piektajā kontinentā

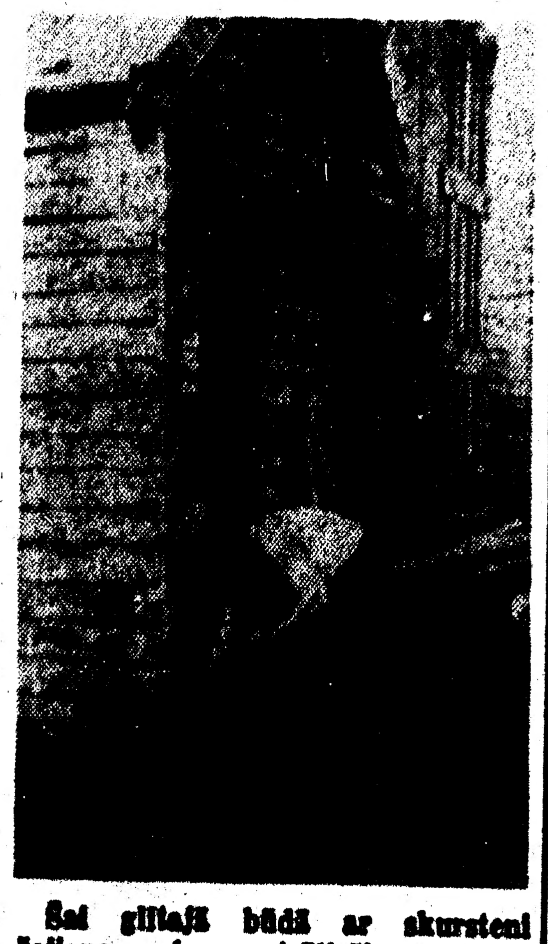

Šai giltajā būdā ar skursteni šejienes „jaunaustrāliešiem" jāpavada brīvais laiks. Kā raksta vēstules autors, daudzas mītnes ir vājākas par šo: „Kā rādās, divi gadi šajā skaistajā mājā paies nemanot."

Dzīves ēnas puses saules zemē

VĒSTULE REDAKCIJAI NO VIČKLAIFAS

Darba vietu Austrālijā iespējams mainīt pēc viena gada. Galvenajā darbā pārvaldē Pertā ik dienas pulcējas neapmierinātie DP. Kāda poļu grupa pilnīgi atteicās atgriezties darbā zeltā raktuvēs, jo jau pēc trim mēnešiem sāk čīkstēt krūtis un nogadījumos vairāki nosisti, kādēļ pārējiem vairs nav intereses par lielo algu — 10 mārciņām nedēļā. DP visvairāk strādā kokzāģētavās, ceļu un dzelzceļu būvēs un ķieģeļcepļos. Iestājoties arodbiedrībā, algu saņem pēc austrālieša arodbiedrību noteikumiem. Atkarībā no darba, vīriešu alga svārstās no 6—10 mārciņām nedēļā. Sievietes saņem nedēļā apmēram 3 mārc. Privātās slimnīcas liek strādāt vairāk par astoņām stundām dienā un negrib par virsstundām maksāt. Ja gribat mācīties par žēlsirdīgo māsu, apmēram četros gados tas iespējams, bet visus četrus gadus saņemat nedēļā ne vairāk kā 1—2 mārciņas. Sievietēm ir iespējams izrauties no slimnieku kopējas dzīves apprecoties. Tādēļ latvietes cenšas precēties, kā un kad vien iespējams, jo tikt nu tbc un vājprātīgo sanatorijām laukā.

Dzīves apstākļi Austrālijā ir primitīvi. Dzīvokļis dažreiz līdzinās latviešu lauku pirtij. Telpas stūri trim ķieģeļiem pāri pārliktas divas stipas un koka skursteņis tik lielās un plats, ka ērti varat kāpt ārā, un vējam velkot, visi papīri, dažreiz pat trauki nozūd no galda. Būdām parasti ir skārda jumts un, lietum līstot, kas gan notiek reti, jūtaties kā Gāganu karos, kad vistas knābā izbērtus zirņus.

Austrālijā zog reti, un pat par niecīgāko zādzību draud sevi smagi cietuma. Drēbes un citas līdzīgas mantas zaglis neiekāro, jo, nostrādājot trīs nedēļas, var iegādāties visbabāko uzvalku. Viesnīcu istabu durvis ir neaizslēgtas, un ceļotāja lietas neviens neaiztiek. Austrālieša mājiņas pa lielākai daļai ir vienstāvu ar trim līdz četrām istabām, verandu un ledus skapi. Mājiņa izmaksā 700—1000 mārc. Katram mājiņas īpašniekam ir savs auto.

Visā līgumā paredzētā darba gada nokalpošanas, saimnieciski uzņēmīgākajiem var pavērties labas iespējas privātos pasākumos. Lielu rumu mazo saknu un piena veikalinu pilsētā atrodas ārzemnieku rokās, tāpat farmas, kur audzē vīnogas, apelsīnus un saknes.

Kultūras dzīvē Austrāliju grūti pat salīdzināt ar Vāciju. Sestdienās cilvēki saiet tautas namā, kur var padejot, dzīvā diena rāda arī filmas. Teātra izrādes neparasts, bet braucienu uz tuvāko pilsētu bieži vien maksā gandrīz nedēļas algu. Totiesvar labi paēst un apģērbties. Daudzbērnu ģimenēm dzīve ļoti atvieglota, un tām šeit iespējams pieklājīgi dzīvot. Divos gados jums iemācīties arī angļu valodu. Austrālieši labprāt iedzer, taču latvieši cenšas vinus ne tikai pārspēt, bet spēlē arī kārtis uz naudu, dzērumā trokšņo un rada nekārtības. Tas viss pamazām atstāj diezgan negatīvu iespaidu par iecelotājiem. Ļoti daudziem iebraucējiem nav cita vēlējumies kā justi notrieķt nopelnīto, jo dzīvi te ir lēti un skurbumā aizmirstas pagātne un nav jādomā par nākotni — kas zina, kāda tā būs?

Tāda ir dzīve Rietumaustrālijā. Ja cilvēks ir apmierināts, dažs izmums un meklē aizmiršanos dienas [illegible] ritmā.

[illegible] Vičklaifā, martā.

Stud. chem. Ēriks Meija

Mūsu izredzes Austrālijā

Labas iespējas izglītības turpināšanai

Pēc diviem līguma gadiem darbu varēs atrast visās nozarēs

Lai gan visumā jau puslīdz esam iejutušies mūsu pašreizējos, valdības norādītajos darbos, tomēr jau tagad mūsu lielākā daļa interesējas par iespējām strādāt savā arodā vai arī šeit jaunos apstākļos cer uzsākt to, par ko bija domāts, vēl dzimtenē esot.

Labas izredzes ir visiem kvalificētā darba darītājiem. Visapmierinātākie laikam ir amatnieki, jo tiem nav nekādu juridiskas dabas šķēršļu kļūt patstāvīgiem, un vietējo austrāliešu konkurence, spriežot pēc viņu darba, nevarētu būt bīstama. Bez tam ar amatniekiem izpeļņas ziņā var mēroties tikai brīvo profesiju darbinieki. Daudzi sapņo arī par dažādiem tirdzniecības pasākumiem, jo arī šeit pavalstniecība nav nepieciešama. No akadēmiski izglītotajiem neapšaubāmi vislielākās izredzes visu veidu inženieriem, to ir tāds trūkums, ka bieži vien aizmirst noskaidrot, vai attiecīgo diplomu te atzīst vai nē.

Loti liels arī zobārstu trūkums. Šī iemesla dēļ eksistē pat ceļotāju zobārstu kabineti, kuriem jāpateicas par to, ka austrālieši jau ir slaveni ar saviem mākslīgiem zobiem. Par mūsu zobārstu praktizēšanas iespējām vēl nekā nevar spriest. Kvinslendā gan pastāv noteikumi, kas šeit bez kādiem ierobežojumiem atļauj praktizēt Itaļu ārstiem un zobārstiem. Vispār par baltiešu akadēmisko gradu atzīšanu vai neatzīšanu vēl nekur nekāda kaut cik pilnīga un oficiāla informācija nav sniegta. Pāris reizes šim jautājumam gan mums labvēlīgā garā pieskāries imigr. ministrs Kalvels. Kādās parlamenta debatēs Kanberā izskanēja doma, ka DP vervēšanas akcija stipri nokavēta, jo lūk, Anglija esot dabūjusi visus īstos strādniekus, bet uz Austrāliju braucot tikai studenti. Bieži atgadījās arī tā, ka, satiekoties ar tikko iebraukušiem DP, austrālieši ironiski apjautājās: „Cik doktoru šoreiz ir jūsu vidū?"

Atskaitot dažus izņēmumus, Austrālijā atzīst tikai šeit vai kādā citā britu imperijas daļā iegūtos gradus. Cerēsim, ka arī mēs piederēsim pie šiem izņēmumiem un pēc tam, kad būsim izpildījuši savu solījumu, tiks pildīts arī mums solītais.

Zināmas cerības slēpjas arī visai pareizajā domā, ka Austrālijai, ja tā izšķīrusies atsevišķu grupu intereses ziedot par labu zemes nākotnei, ir nepieciešams importēt arī cilvēkus ar smadzenēm, ne tikai nekvalificētā darba darītājus. Pareizi arī uzsvērts, ka tieši šai ziņā lielas rezerves ir DP nometnēs. Dzird arī norādījumus, ja Austrālijai 25 gados kopā ar Jaunzēlandi nebūšot 25—30 milj. balto iedzīvotāju, tad tā nonākšot Āzijas varā. Varbūt arī šī pēdējā doma mums palīdzēs, jo nupat to cilāt sākuši daudzi.

Lielu imigrantu procentu Austrālijā tiešām sastāda jaunieši ar nepabeigtu vidējo vai augstāko izglītību. Gribētos izteikt ieskatus par izglītības turpināšanu katram, kas to spēj, jo tad mēs iegūsim vērtības, kas nekādos apstākļos nevar zust, ko varēsim paņemt līdzi un izmantot arī, atgriežoties Latvijā, bez tam centība mūs garīgi pasargās no Austrālijas priekšpilsētu „slumu" dzīves un nodrošinās arī materiāli.

Vidējo izglītību bez sevišķiem izdevumiem iespējams turpināt paralēli darbam neklātienes vai vakara kursu veidā. Vienīgais priekšnoteikums ir pietiekama angļu valodas prasme. Kursi ir visdažādākās technikas nozarēs, pēc to beigšanas iegūst attiecīgas apliecības, kas paver lielas iespējas darba dabūšanā. Šādā veidā iespējams sagatavoties arī uz „junior public examinations" un tikai pēc to izturēšanas iespējams ieņemt kaut cik atbildīgu vietu. Šo pašu eksāmenu nākamā pakāpe ir „senior public examinations", un te prasības atbilst universitātes eksāmenu standartam. Šie eksāmeni visumā atbilst mūsu vidusskolu gatavības apliecību pārbaudījumiem un tajos piedalās kursu un kolledžu absolventi, kā arī tie, kas uz tiem sagatavojušies pašmācības ceļā. Pārbaudījumi notiek ik gadus novembrī pie universitātēm un kolledžām. Šie pārbaudījumi, galvenokārt, domāti kā iestāju pārbaudījumi universitātē un izturami, atkarībā no fakultātes, 5 priekšmetos, no kuriem viens noteikti ir angļu valoda un literātūra, bet otrs — viena svešvaloda (franču, vācu, itaļu). Ir gadījumi, kad izdevies iestāties universitātē bez pārbaudījumiem uz mūsu trimdas ģimnaziju gatavības apliecību pamata, bet ir arī gadījumi, kad prasa iestāju pārbaudījumus no bij. Rīgas universitātes studentiem. Labāka situācija jau ir Vācijā studējušajiem, jo te nu vairs nesaka „we don' t know too much about Latvia". Ne visās universitātēs un pat fakultātēs pāreja ir vienāda, daudz palīdz personīga laime un laba angļu valoda. Katrā ziņā ieteicams visiem rēķināties ar pārbaudījumu angļu valodā, vismaz tās kompozicijā, kā to Sidnejas universitāte savā rakstā paskaidro.

Pie atsevišķām universitātēm ir vakaru kursi zinību (arts), tiesību, komerczin[illegible]ņu, architektūras un inženierzinātņu fakultātēs, kas ērti izmantojami strādātājiem. Tiesības un komerczinātnes iespējams studēt arī neklātienē, korespondences ceļā. Katra gada kurss jānoslēdz ar pārbaudījumiem visos tai gadā paredzētajos priekšmetos. Pēc diezgan pavirša ieskata spriežot, šķiet, ka kursu apjoms šaurāks nekā tas bija Rīgā un Vācijā.

Studiju maksas nav sevišķi augstas. Kāda Sidnejas avīze nesen rakstīja, ka tur students — kaŗa invalids pelnot 5,5 mārc. nedēļā, par to uzturot sievu un studējot. Jāpiezīmē, ka, pēc jaunākiem rīkojumiem, pamatalgai visos Austrālijas apgabalos jāpārsniedz pilnu laiku nodarbinātiem (40 stundas nedēļā) 6,1 mārc. Vieninieks par šo algu, salīdzinot ar studentu dzīves apstākļiem Vācijā, var dzīvot ļoti labi.

Iespējas pēc studiju beigšanas paveras visai plašas daudzās nozarēs, jo Austrālijai trūkst netikvien nekvalificētais darba spēks, bet vēl jo vairāk kvalificētais.

Brisbenē, februārī.

Jānis Ritenis

L.S.C.S. pilnvarnieks Austrālijā.

Sekojiet mūsu sludinājumiem!

Ticības ierobežojumu te nekādu nav. 70% iedzīvotāju ir protestanti. 20% katoļi.

Lasiet ilustrēto A. Ceichnera brošūru Austrālija

un jūs būsit informēts par visu, kas jums jāzina, izceļojot uz šo zemi.

Brošūras cena Vācijā 1.50 DM. Pieprasiet nometņu grāmatnīcās vai tieši „Latvijas" apgādam, Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermannstrasse 2.

Pasūtinājumi ārzemēs izdarāmi pie „Latvijas" pārstāvjiem. Cenas: Anglijā ½ šil.; Austrālijā ½ šil.; ASV, Kanādā un c. Amerikas zemēs 0.45 dol.; Holandē 1 fl.; Zviedrijā 1.50 kr.; Dānijā 2 kr.; Beļģijā 45 fr. un Francijā 90 fr.

ASV un Austrālija ir zemes, kas solās uzņemt lielāko DP skaitu. Austrālijas komisija marta beigās atkal atjauno izceļotāju pieņemšanu, un nometnēs pieteikšanās ir ļoti dzīva. Augstais dzīves standarts, neierobežotās darba iespējas nākotnē un labā sociālā nodrošināšana vilina uz Austrāliju tūkstošiem latviešu. „Latvija" ar savu plašo līdzstrādnieku skaitu ārzemēs lasītājiem pūlas sniegt vispusīgu vērtējumu par visām emigrācijas zemēm. Tagad Austrālijā ieradušies mūsu redaktori Arnolds Šmits un Zigurds Bārda, kas savās nākamajās vēstulēs centīsies tēlot latviešu dzīvi un iespējas visās nozarēs.

Šodien saviem lasītājiem sniedzam vairāku tautiešu vērtējumu par Austrāliju, kas šai tālajā saules zemē jau nodzīvojuši ilgāku laiku un paguvuši iepazīties ar priekšrocībām un dzīves ēnas pusēm.

Saimnieks guļ, kvieši aug

Arī no Austrālijas tiksim mājās

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA VĒSTULE NO BATHERSTAS

Šī zeme ir „tukša un neiztaisīta", tādēļ „rītdienas Austrālija" te tagad ir vispārējs sauklis. Šai secībā ir vajadzīgi un vēlreiz vajadzīgi iedzīvotāji un darba spēks. Valdība atklāti sludina, ka valsts nākotne ir atkarīga no „jaunu un veselīgu asiņu iepludināšanas", un tad nu īpaši jaunāku gadu iebraucējiem būs goda pilnais uzdevums: radīt jaunus, augstvērtīgus pēcnācējus-austrāliešus. Saimnieciski par kādu šejienes konkurenci nav jābaidās, jo eiropiešu māku un uzņēmību austrālieši nevienā nozarē konkurēt nevar.

Esmu saistījies nometnes dienestā. Strādāju par pirts un dušu kurinātāju un nopelnu nedēļā neto 4 mārc. 13 šil. Neesmu nekāds atturībnieks ne smēķēšanā, ne dzeršanā, taču pa 4 mēnešiem, kopš strādāju, esmu labi iztcis un iegādājies labu uzvalku, apavus, 30 mārc. noguldījis bankā un pa 15 mārc. izlietojis palīdzībai ģimenei (1 mārc. pēc oficiālā kursa, līdzinās apm. 4 ASV dolariem). Dzīvot var, un es ceru, ka tikšu labāk uz priekšu, kad atbrauks sieva, jo šuvējas te pelna labi; vispār amatnieku pakalpojumi ir dārgi. Ieteicu katram braukt šurp, kas tikai var un nebaidās no vienkārša darba vismaz obligātos 18—24 mēnešus. Taču šejienes laikraksti ziņo, ka arodu speciālistiem iespējama pat zināma darba izvēle un arī vecuma robeža cita. Ar klimatu, vismaz šai apgabalā, nekādu grūtumu nav. Tropiskais klimats ir tikai Ziemeļaustrālijā un Kvīnslendā. Turienes cukurniedru plantācijās daži mūsu tautieši 6 mēn. iekrājuši ap 200 mārc. Tas jau ir kapitāls, un ja nostrādā vēl vienu sezonu, tad pēc obligātā laika beigšanas tāds vīrs jau ir uz abām kājām, un var kaut ko apsākt uz savu roku. Vēl labi var pelnīt apūdeņošanas resp. kanālizācijas darbos, kur bieži var strādāt virsstundas. Tad vēl ir dzelzceļa darbi tukšneša apvidos — arī tur var krietni nopelnīt, ja tikai nenomāc tuksneša vientuļā dzīve. Bez pamatalgas dzelzceļa strādnieki šeit saņem arī īpašas tuksneša piemaksas un piemaksas par dzīvošanu teltīs. Daudzi strādā arī šoseju būvdarbos, bet tur nav virsstundu. Visumā darbos nav jāsvīst (izņemot tik, cik no karstuma), jo te neviens pārstrādāties nemēdz. Jābēg vienīgi no kokzāģētavām (arī ne gluži no visām), jo tur, pa lielākai daļai, ir primitīvi darba un dzīves apstākļi, bet atalgojums tos neatsveŗ (ap 5 mārc. neto nedēļā). Zāģētavās nav tādu gateŗu kā tas bija pie mums, bet dēļus griež ar riņķa zāģi (pa vienam dēlim) un zāģis baļķus nevelk pats iekšā, bet vīriem tie jāstumj. Smags darbs ir arī ķieģeļu rūpnīcās. Tāpat ieteicams izvairīties no lauku darbiem, jo tur darba laiks nav noteikts un atalgojums mazs, bet farmeris ir pilnīgs kungs par strādnieku. Zināms, ir arī labi cilvēki starp farmeŗiem, un tad dzīve nav slikta, bet tas jau ir laimes gadījums. Un cik gan mūsu pašu zemītē bija tādu saimnieku, kuŗus kalpi slavēja? Cita lieta ir — būt pašam par farmeri. Bet to var apsākt pēc obligātā laika nokalpošanas, un vajaga drusku sākuma kapitāla. Te bez humora var teikt, ka „saimnieks guļ, un kvieši aug", jo zeme mēslojumu neprasa (sastāvs pa lielākai daļai māls un māla grants). Laukus apar ar traktoriem (zirgus vispār maz lieto), iesēj ar mašīnu, bet pārdod vēl augošu ražu, un par tās novākšanu rūpējas pircējs. Vēl mazāk pūļu prasa aitkopība; ganāmpulks sniedzas vairākos tūkstošos; lopi ganās cauru gadu, pajumtes nav, un tā arī nav nepieciešama. Ganāmpulks vairojas, par ganīšanu rūpējas iedresēti suņi, bet, kad atnāk cērpamais laiks, no pilsētas atbrauc uzpircējs ar motordzirklēm un saviem cirpējiem, bet farmerim pašam atliek pārkontrolēt vilnas svaru un iebāzt naudu kabatā. Ap 2000 galvu liels ganāmpulks ienes vismaz ap 10.000 mārciņu gadā, kaut gan puse no tā aiziet valsts nodokļos; taču pārējie 5000 arī ir summa, ko strādnieks ar zemāko algu nevar pat 10 gados nopelnīt. Tāpēc arī visiem farmeŗiem pilsētās ir nami un uzņēmumi, un kad tie vairākus desmitus un pat simtus tūkstošu nopelnījuši, tad met lauksaimniecību pie malas un dzīvo vai nu no kapitāla, vai uzsāk kādu citu uzņēmumu. Zeme maksā apm. 5 šil. pūrvieta (protams — nekultivēta, bet lauksaimniecībai izmantojama).

Vārdu sakot: apstākļi un iespējas tādas, kā pirms 70 gadiem ASV. Tieksme pēc kalngalu sasniegšanas centīgiem un uzņēmīgiem ļaudīm patiešām var pavērt labu nākotni tieši šeit.

Austrālija neatrodas uz mēness, bet uz mūsu pašu vecās un mīļās zemeslodes, un tamdēļ pārāk naivas ir tās runas, kas cenšas iegalvot, ka „no turienes jau nu gan vairs mājās netiks." Tikšana vai netikšana gan būs atkarīga no pašu vēlēšanās, ja vispār kādreiz mūsu zemīte atkal kļūs neatkarīga. Un ja ikviens būs un paliks savā sirdī īstens latvietis, tad tāds viņš paliks vienmēr, vai nu Vācijā, vai citā pasaules malā dzīvodams.

Batherstā, martā.

J. Ziemelis

Austrāliešu — cukurniedrinieku grupa Tambalgamā pie Tvida upes: Bindemanis, Brūveris, Krūmiņš, Bernsons, Kalējs, Ozers un Baumanis.

A. Bindemaņa uzņēm.

Vajadzīgi cilvēki

Nevienam no mums, tikko iebraukušiem jaunaustrāliešiem, nav iespējams sniegt informāciju par visu Austrāliju, šo kontinentu, kas tikai nedaudz mazāks par Eiropu. Un cik ir to eiropiešu, kas pazīst savu kontinentu no Urāliem līdz Pirenejiem, no Skandināvijas līdz Sicilijai? Tāpēc sīkāka informācija var būt tikai par savu tuvāko apkārtni, bet par pārējo kontinenta daļu tikai vispārējos vilcienos.

Mani liktenim bija labpaticis novest šī tālā kontinenta pagaidām vēl mazajā sirdī Kanberā. Galv. priekšrocība ir tā, ka te atrodas valdības iestādes, kas ievērojami atvieglina vēlamās informācijas iegūšanu un mūs skārēju jautājumu atrisināšanu.

Sidnejas „Daily Telegraph" tagad ziņo, ka Austrālijas valdība ir vienojusies ar IRO par 200.000 pārvietoto personu uzņemšanu, kaut gan vēl pagājušā gada novembrī imigrācijas ministrs Kalvels paziņoja, ka Austrālija nākošajos 18 mēnešos gribētu uzņemt 100.000 pārvietoto personu.

Šis piemērs labi raksturo Austrālijas valdības interesi par imigrantiem, ko izskaidro ministra Kalvela brīdinājums austrāliešiem, sakarā ar japāņu tautas strauju pieaugumu. Tātad Austrālijas valdībai ir pavisam reāli apsvērumi šājā jautājumā. Var teikt, ka uz imigrācijas jautājuma pozitīvas atrisināšanas bazes ir celta Austrālijas nākotnes labklājība, līdzšinējās suverēnitātes un brīvības saglabāšana un tās tālāknodošana nākamām audzēm. To arī pilnīgi atklāti un atkārtoti uzsvēris ministrs Kalvels vairākās runās, ko pats personīgi esmu dzirdējis. Turklāt bez imigrantu darba spēka Austrālija nevar veikt savu paredzēto būvniecības programmu, rūpniecības izveidošanu utt., nemaz nerunājot par lielākas rosības un dzīvības radīšanu Austrālijas laukos. Priekš dažām nedēļām bija izdevība aizbraukt uz 37 jūdzes attālo Jesas pilsētiņu. Visā ceļā nebija iespējams saskatīt vairāk par kādām 10 apdzīvotām vietām, t. i., ik uz 3,5 jūdzēm pa viensētai. Un tas ir galvaspilsētas tuvākā apkārtnē, kur zeme, liekas, [illegible] labi piemērota kā zemkopībai, [illegible] lopkopībai! Tā kā no Austrālijas [illegible] milj. iedzīvotāju apm. puse dzīvo pilsētās, var izrēķināt, cik iedzīvotāju paliek mazpilsētās un uz laukiem. Lai raudzītos no kāda viedokļa [illegible] dzīdamies Austrālijas nākotn[illegible], šim kontinentam ir vajadzīgi cilvēki.

Kanberā, februārī.

Jānis Vēliņš

VIŅI AIZGĀJA BEZ SLAVAS . . . (10)

LIELĀKĀ UZVARA JŪRAS KAŖA VĒSTURĒ

VOLFGANGA DĀRZIŅA RAKSTU SERIJA PAR LIELO JŪRAS MILZEŅU BOJĀ EJU OTRĀ PASAULES KAŖĀ

Nolādēts! Taisni tagad, kad Halsejam vajadzīga vairs tikai stunda, lai panāktu lielāko uzvaru Amerikas vēsturē! Drudžainā steigā Halsejs pārdomā visu vēlreiz. Pēc Nimica instrukcijas piezīmes pašreizējo iespēju nogremdēt visu japāņu ziemeļu grupu nedrīkst atstāt neizmantotu. Viņš tikai nosūta Kinkaidam ziņojumu un . . . turpina graut japāņu bazes kuģus. Bet tad mazliet vēlāk Halsejs saņem vēl divas depešas, kas viņu satriec galīgi! Kinkaids ziņo, ka savā nakts kaujā ar japāņu dienvidu spēkiem viņš izšāvis gandrīz visu municiju! Viņš gaida municijas kuģus, un paies vēl stundas, kamēr granātu magazīnas būs uzpildītas par jaunu! Bez tam izrādās, ka Kinkaids visu laiku bijis pārliecināts, ka San Bernardino šaurums tiek sargāts. Kinkaida radiotelegrafisti vakar netīšām uzķēruši un Kinkaidam parādījuši Halseja kaujas grupai T 34 sūtīto pavēli („Sagatavoties cīņai ar centrālo grupu"), un viņš nezina, ka tā nemaz nav iedzīvināta.

Halsejs lādas. Halsejs met uz galda savu cepuri un lādas tā, kā vēl nekad nav lādējies!

Tā tik ir situācija! Kinkaids dienvidos ir piekāvis vienu japāņu grupu un sēž gandrīz bez municijas, Halsejs pats ziemeļos trenkā otru, un pa vidu trešā japāņu grupa itin omulīgi zēģelē uz Leitu! Amerikāņi šai kaujā nogremdējuši jau vairāk nekā 20 japāņu kuģu, panākumi ir taisni lieliski, un tomēr viņi ir ievilināti japāņu lamatās! Lūk, pašreiz arī visi četri japāņu kuģi, kuŗiem Halsejs dzinies pakaļ, ir nogremdēti; lai uzvara būtu pilnīga, vēl tikai jānolaiž dibenā sasodītie „hermafrodīti" — pus drednauti, pus bazes kuģi „Ise" un „Hyuga", kuŗiem nupat vairs nav kur sprukt. Kā par izsmieklu, taisni tagad viņam jādodas atpakaļ! Tur lejā patiesi laikam ir „velns vaļā" — jo nu arī pats Nimics atsūtījis Halsejam telegrammu: „Kur ir kaujas grupa T 34?" Nikni lādēdamies, Halsejs dara to, kas viņiem jādara: viņš maina kursu un ar maksimālo ātrumu pagriežas uz dienvidiem.

Centrālie japāņu spēki pa to laiku ar 24 mezglu ātrumu netraucēti drāžas uz Leitu. Viņiem priekšā nav tikpat kā nekādu šķēršļu. Tikai nelielā konvoju kuģu grupa, ko Kinkaids aiz piesardzības pametis nedaudz ziemeļos no Leitas. Tur ir trīs paprāvi iznīcinātāji, četri eskorta iznīcinātāji un četras „konservu bundžas" — vismazākā tipa eskorta bazes kuģi. Tātad, salīdzinot ar japāņiem, tikai olu čaumalas. Noraidījuši Kinkaidam un Halsejam palīgā saucienus, nabaga pamesteņi iedūmojas un, neredzēdami nekādas izejas, ar izmisuma drosmi uzbrūk piecdesmitkārt pārākajiem japāņu spēkiem. Tas japāņus piemāna: gandrīz visu ceļu, vairākas dienas no vietas, viņi nepārtraukti bombardēti un apstrādāti torpēdām, viņi zaudējuši jau turpat pusi no saviem 32 kuģiem, un viņu novērotājiem gluži vienkārši ir „lielas acis". Viņi redz milzīgus amerikāņu bazes kuģus tur, kur ir tikai mazie eskorta kuģīši, viņi redz kaujas kuģus, kur ir tikai iedūmojušies iznīcinātāji. Mazās aizsarggrupas lidotājiem ir velna dūša, tie panākuši vairākus iespaidīgus trāpījumus. Beidzot arī centrālo spēku komandieris admirālis Kurita ir spiests atzīt, ka viņam ir darīšana ar . . . izciliem amerikāņu spēkiem!

Kurita nemaz nenojauž, ka šos „izcilos amerikāņu spēkus" viņš gandrīz visus jau nogremdējis, ka amerikāņu lidmašīnas gaisā ir bez bumbām un torpēdām un ka vienīgais, kas viņam vēl aizsprosto ceļu, ir . . . dūmu aizsega! Viņš atmet tiešo ceļu uz Leitu un pagriežas, lai apsvērtu turpmāko rīcību. Kurita visu laiku rēķinājies ar to, ka japāņu spēki dienvidos sakauti un ka Kinkaids nav cietis tikpat kā nemaz. Viņš ir spiests rēķināties arī ar to, ka no viņa paša flotes atlikusi tikai puse. Beidzot Kurita aplēš, ka viņa akcija ir . . . bez cerībām!

Viņš, protams, nezina, ka Kinkaidam nav municijas, un viņš nezina, ka Halsejs ir tālu ziemeļos! Jā, tāpat kā Kinkaids visu laiku nezināja, kur atrodas Halseja kaujas kuģi, tā japāņu admirālis nezina, kur atrodas japāņu ziemeļu spēki! Viņš pagriežas un dodas atpakaļ. Kad atsteidzas Halsejs, Kurita cauri San Bernardino šaurumam jau nozudis Sibuijana jūrā, un vienīgi Halseja lidmašīnas vēl noķer formācijas asti.

Leitas kauja, tā bez šaubām ir amerikāņu uzvara. Tā ir pat lielākā uzvara pasaules vēsturē. Amerikāņi zaudējuši vieglo bazes kuģi „Princeton", dažus iznīcinātājus un dažas „konservu bundžas" — eskorta bazes kuģus, japāņi — ap 300.000 tonnu, 32 kuģus, no tiem 3 kaujas kuģus, 4 lidmašīnu bazes kuģus un vairāk nekā 10 smago kreiseŗu! Ar vienu vienīgu sitienu Japāna ir izsvītrota no jūras lielvalstu saraksta!

Un tomēr, Leitas desants vienu brīdi bijis pilnīgi japāņu varā. Tas ir tad, kad admirālis Kurita atmet tiešo kursu uz Leitu — vienas stundas brauciena attālumā no mērķa. Šai brīdī atlika tikai izstiept roku, un Leitas desantu vairs nespētu glābt nekas.

Ir cits jautājums, vai cena, ko japāņi par to būtu samaksājuši, nebūtu pārāk augsta. Jo nav gandrīz šaubu, ka, turpinot ceļu uz Leitu, arī visi atlikušie, jau krietni novājinātie centrālo spēku 16 kuģi japāņiem būtu jānoraksta zaudējumos. Viņiem gluži vienkārši vairs nebūtu ceļa atpakaļ. Un vai Japānas situācija, neievērojot iznīcināto Leitas desantu, tādā gadījumā nebūtu vēl sliktāka nekā tagad?

Leitas kauja ir japāņu pēdējais mēģinājums saglābt līdzsvaru. Tas neizdodas, un tagad kaŗš rit vienīgi tikai amerikāņu uzvaru zīmē. Jau mēnesi vēlāk kāda pārdroša zemūdene ar labi tēmētu torpēdu seriju nolaiž dibenā japāņu vienīgo pārpalikušo „Kongo" klases kaujas kuģi — pašu ciltstēvu „Kongo". 1945. g. aprīļa sākumā savu pēdējo zalvi izšauj arī 78.000 tonnu milzenis „Yamato". Kaut kreiseŗu un iznīcinātāju sargāts, tas tomēr nespēj turēties pret amerikāņu lidotāju koncentrētajiem uzbrukumiem. Japāņiem pašiem vairs nav n e v i e n a vesela bazes kuģa. 10 torpēdu un 5 bumbu ķerts, tas uzsprāgst gaisā ar vairāk nekā diviem tūkstošiem japāņu jūrnieku. Tas ir fatāli, bet taisni abi pasaules lielākie kaŗa kuģi „Musashi" un „Yamato" nogrimuši, nepadarījuši gandrīz nekā ļauna, jā — neizšāvuši pat ne lāga kaujas šāviena. Viņus ielaida ūdenī īsi pēc Pērl Harboras, tātad to mūžs tomēr nav nekāds īsais. Japāņi tikai bija nolēmuši tos taupīt, un tā bija viņu lielā kļūda. Viņus notaupīja pārāk ilgi, līdz japāņiem vairs nebija bazes kuģu, kas tos varētu sargāt un kuŗus tie savukārt varētu segt.

Ar „Yamato" japāņi bija zaudējuši savu pēdējo moderno kaujas kuģi, — tagad atlika vairs tikai četri, paši vecākie. Arī viņu liktenstunda vairs nebija tālu: amerikāņi uzmācās Japānas krastiem dienu no dienas neatlaidīgāk; 1945. g. jūlijā tie sāka sistēmatiski bombardēt jau japāņu jūras arsenālu Kure, un tas bija japāņu flotes gals. Grautiņš sekoja grautiņam, arvien niknāk un baismīgāk: 24., 25. un 28. jūlijā. Tikai pāris japāņu kuģu šīs dienas pārdzīvoja. „Harunu" nogremdēja, „Ire" un „Hyuga" — abi, kas Halsejam izspruka Leitas kaujā, nogāja dibenā; atlika vairs tikai „Nagato", vienīgais un pēdējais no japāņu lielajiem divpadsmit. Arī tā liktenis nav nekāds spožais. Radīts, lai būtu vilks, tas beidza savu mūžu kā trusītis: nogāja dibenā mums visiem zināmajā Bikini eksperimentā.

Jāpāņi šo kaŗu sāka ar pilnu pārliecību, ka viņi to jau laimējuši, — to rādīja viņu ekspertu aplēses un speciālistu spriedumi. Tādēļ japāņi it paļāvīgi iesāka šo kaŗu ar nozieguma.

Bez šaubām, speciālisti bija teikuši taisnību, un eksperti lēsuši pareizi, — viņi tikai nebija aplēsuši visu, un proti: ka pašā cilvēkā ir kaut kas, kas nepadodas aplēsēm. Savā ziņā tā ir cilvēces laime, jo, kamēr kaŗš nav uzvarams ar matēmatiku, pasaulē iespējams līdzsvars.

(Beigas)

Mežonīgie rietumi Bavārijā

Šinīs dienās pēkšņi sīkās druskās sašķīda kāda 3. klases vagona logs no Minchenes nākošajā ātrvilcienā, kad tas, uz Štutgarti dodamies, bija sasniedzis posmu Valkershofena-Rērmosa, netāļu no Ingolštates. Lode, kas bija caururbusi stiklu, iestrēga vagona griestos, neievainodama nevienu no braucējiem, ne arī nodarīdama kādus citus bojājumus. Vispārējā satraukumā nevienam neiešāvās prātā pavilkt vilciena bremzi, un šāvējs palika nenotverts.

Dažas stundas pirms tam nezināmi uzbrucēji uz tās pašas dzelzceļa līnijas bija apšaudījuši pasažieŗu vilcienu starp Paindorfas un Reichertshofenas stacijām.

Tās pašas dienas vakarā, tumsai iestājoties, divi nezināmi bandīti ielauzās Valkershofenas stacijā, kur tanī brīdī atradās viens vienīgs stacijas ierēdnis. Iebrucēji ar kādu smagu priekšmetu notrieca dzelzceļnieku gar zemi, izlaupīja kasi un ar 75 marku guvumu nozuda tumsā. Vācu kriminālpolicija uzsākusi noziedznieku gūstīšanu.

OPERĀCIJA GALVĀ ATDOD KĀJĀM SPĒKU, BET SIRDS MASĀŽA PIECEĻ NO MIROŅIEM

NEPARASTI GADĪJUMI CHIRURĢIJĀ

Savā laikā Latvijā norisinājās šāds gadījums. Kādās Lieldienās Sarkanā Krusta slimnīcā ieveda 15 gadu vecu meiteni. Šūpojoties Lieldienu šūpolēs, viņa bija no tām izkritusi un lauzusi abas kājas. Smadzeņu satricinājums bija tik liels, ka meitene vēma un pa laikam krita bezsamaņā. Šos traucējumus tomēr drīzi vien novērsa, un abu kāju kaulu lūzumus ārstēja normālā gaitā. Kā zināms, jaunībā kauli dzīst ātrāk nekā vecumā, un jau neilgā laikā lūzuma vietas bija saaugušas, taču meitenei bija jāpavada slimnīcā ilgāks laiks nekā normāli nepieciešams, jo arī pēc kaulu sadziedēšanas viņa nespēja staigāt līdzsvara trūkuma dēļ.

Vecāki tomēr izrakstīja meiteni no slimnīcas un aizveda uz lauku mājām. Pēc trim gadiem tai pašā slimnīcā ieveda to pašu meiteni, kas tagad bija kļuvusi jaunava, bet visu laiku bija pavadījusi gultā un nespēja staigāt arī tagad. Izdarot rūpīgu izmeklēšanu, atklājās, ka kritiena brīdī viņa dabūjusi arī trieciena pa galvu, no kā galvaskausā bija radies asins izplūdums. Asins masa, jādomā, spieda uz kādu smadzeņu centru, iespaidodama tā darbību un laupīdama meitenei spēju ieturēt līdzsvaru. Rūpīgā un sarežģītā operācijā jaunavai atvēra galvaskausu, novērsa asiņu izplūdumu radīto traucējumu, un, kad paciente pēc kāda laika varēja atstāt slimnīcu, viņa to darīja pati savām kājām.

Cik bieži cilvēka veselība un dzīvība atkarīga ne tikai no ārsta asprātības un zināšanām, bet arī no gadījuma, liecina nupat Francijas laikrakstos plaši apcerētais visai neikdienišķais gadījums. Tas norisinājies Parīzes Brusē chirurģiskajā klīnikā. Tanī ievietota 12 gadus veca meitene, kas sirgusi ar gandrīz nedziedināmo t. s. zilo slimību — patoloģiskām pārmaiņām sirdī, kas aizkavē asins riņķošanu. Traucējumiem neatlaidīgi progresējot, parasti iestājas nāve nosläpstot. Profesors d'Alļēns ar asistentu Dr. Dibo izdarījis operāciju, novēršot traucējumus, bet taisni tai brīdī, kad gatavojies atkal aizšūt galveno artēriju, bērna sirds apstājusies pukstēt. Nekavēdams ne sekundi, profesors turpinājis darbu, tai pašā laikā pavēlēdams asistentam izdarīt pacientei iešļircinājumus. Tie tomēr nav līdzējuši. Lai būtu darīts viss iespējamais, profesors sācis ar pirkstu galiem maigi masēt atsegto sirdi, pamazām pastiprinādams spiedienu. Pagājušas baiga saspīlējuma pilnas desmit minūtes. Vienpadsmitajā minūtē mirušās meitenes sirds viņa rokās viegli nodrebējusi. Vēl pēc dažām minūtēm tā sākusi vārgi pukstēt, bet tikai pēc četrdesmit minūšu ārkārtīgi koncentrēta un rūpīga darba iestājusies kaut cik vērojama asins riņķošana. Četrdesmit pirmajā minūtē bērns sācis atkal ritmiski elpot, taču vēl piecas stundas palicis guļam nāvei līdzīgā, dziļā bezsamaņā. Uzmostoties meitene nav bijusi spējīga ne pakustēties, ne arī reaģējusi uz redzes kairinājumiem — asins riņķošana vēl nav bijusi pietiekami spēcīga, lai pilnīgi apskalotu attiecīgos smadzeņu centrus. Meitene tādēļ vēl daudzas stundas bijusi pilnīgi paralizēta un akla. Tikai nākamajā rītā viņa atguvusi redzi un kustības spējas.

Taču tie ir iepriekš neparedzami ļoti individuāli gadījumi. Itāliešu ārsts prof. Stefano Teneffa savu zinātnisko darbību plānojis, vadoties no tūkstošiem vienādu gadījumu pieredzes, kurā īpašu vērību pievērsis kaŗa invalīdiem ar amputētiem locekļiem. Lai novērstu pastāvīgās sāpes, kas rodas no amputēto locekļu galos pārgriezto nervu jūtīguma, viņš ar labiem panākumiem mēģinājis šos nervus ieaudzēt dziļāk — muskuļu šķiedrās. Jau pēc 25 dienām atbrīvotās nervu šķiedras izpletušās vēdekļveidīgi uz visām pusēm, kamēr līdz operācijai tās bijušas kopotas ciešā kamolā amputētā locekļa galā.

Šādas operācijas var izdarīt tikai narkozē. Pēdējā laikā daudz pārrunu ārzemju presē radījis apstāklis, ka narkotisko vielu patēriņš stipri un nemotivēti aug. Šķiet, ka tagad angļu zinātniekiem būs radušies iespēja atteikties arī no šī cilvēces ļaunuma, kas, kā zināms, operāciju laikā ilgstoši lietots, ne tikai saīsina pacienta mūžu, bet dažam labam iepatīkas tik ļoti, ka viņš kļūst par narkotiķi uz visu mūžu. Anglijas chirurģiskās klīnikas sākušas ar labiem panākumiem izmēģināt kādu jaunu elektriskās narkozes veidu. Pacients nejūtot ne raksturīgās bailes pirms operācijas, kas citkārt spieda dot kāda reibinātāja preparāta injekcijas, ne arī šai jaunajai narkozei esot kādas no parastajām blakus parādībām — slikta dūša pēc atmošanās, iespaids uz organismu, pieraduma briesmas. Elektriskajai narkozei bez tam vēl tā priekšrocība, ka to var lietot pēc vajadzības dziļi vai sekli resp. ilgākam vai īsākam iedarbības laikam, un to vajadzības gadījumā var pārtraukt arī pēkšņi. Jaunizgudrojums sola pilnīgu apvērsumu sāpju remdināšanā.

OPERĀCIJAS NAZIS, KAS SAVĀC ATPAKAĻ PACIENTA ZAUDĒTĀS ASINIS

Kāds jauns angļu techniķis Ekseteras klīnikā konstruējis chirurga nazi, kas nekavējoties savāc un novada atpakaļ pacienta dzīslās operācijas laikā zaudētās asinis. Nazī iekārtota tieva caurulīte, pa kuŗu ar nelielā elektriskā sūkņa palīdzību asinis nogādā cauri filtram un iesūknē atpakaļ dzīslā pa adatu, kādu lieto asiņu pārliešanai. Pēc speciālistu atsauksmēm, izgudrojums atvieglošot chirurgu darbu un aizkavēšot lielākus asiņu zaudējumus operācijās.

Radara pavards vērša gaļu izcep 40 sekundēs

Kāda amerikāņu firma, kas līdz šim gatavoja radio spuldzes un radara ierīces, tagad izgatavojusi pirmos „radara pavardus", kas, kā jau nosaukums liecina, ar radara palīdzību vāra ēdienus. Vispārsteidzošākā jaunās ierīces īpašība ir lielais ātrums. Lielu pannu maizīšu var izcept 29 sekundēs, un ūdens sāk vārīties, iekām cilvēks izrunā teikumu „kaut man būtu vārīts ūdens". Firma, pēc „New Yorker" ziņām, joprojām eksperimentē ar radara pavardiem un gatavos vēl nepārdod, bet tikai izīrē mēģinājumiem par 5 dolariem dienā. Vienīgā Ņujorkas viesnīca, kas šādu ierīci noīrējusi, ir Ruzvelta viesnīca, kas ar panākumiem ļoti apmierināta.

„New Yorker" līdzstrādnieks apskatījis radara pavardu un domā, ka pagaidām tas pārāk dārgs, jo aparāta pašizmaksa esot aplēsta uz 2500 dolariem. Ruzvelta viesnīcas virtuvē lielāko daļu no ēdieniem joprojām gatavo uz parastajiem pavardiem, bet radara ierīci pagaidām izmanto tikai īpašas steigas gadījumos. Tā, piemēram, virtuves šefs dodoties pie radara pavarda, ja viņam piepeši ievajagās lielu daudzumu ceptu kartupeļu. Zaļu, nemizotu kartupeli radara pavardā varot izcept četrarpus minūtēs, kamēr parastā pavardā šis process ilgtu gandrīz stundu.

Radara pavards ir nepilnu metru augsts, pusmetru plats un tikpat dziļš. Apkalpošanas ierīces ir bezgala vienkāršas. Ir tikai strāvas ieslēdzējs, strāvas regulātors un sekundēs iedalīts pulkstenis, kas rāda laiku līdz 5 minūtēm. Pavards gatavots no īpaša tērauda ar caurredzamām durvīm, bet sienās ierīkotas mazas radara ierīces, kas raida staru lokā. Karstums rodas nevis no stařus ne uz āru, bet iekšu. Pārtikas vielas iekļūst spēcīgā mikroārējas siltuma pievadīšanas, bet no staru iedarbībā sabrūkošo vielas molekulu iekšējās berzes. Taču izrādījies, ka tāds process nenotiek visās vielās. Kamēr ūdens sāk vārīties gandrīz acumirklī, papīrs no radara apstarojumiem vispār neiespaidojas. Ja, piemēram, ielej ūdeni papīra traukā un ievieto radara pavardā, ūdens īsā laikā pilnīgi izgarojis, bet trauks stāv pavardā neskarts. Metalls radara mikroviļņus atstaro, tā ka pavards pats nekad nesakarst, stikls un porcelāns vada viļņus tik labi, ka šīs vielas arī nesakarst. Radara pavardā gatavojamos ēdienus ievietojot stiklā vai porcelāna traukos, traukus pēc tam mierīgi var izņemt no pavarda ar kailu roku, nebaidoties no apdedzināšanās.

„New Yorker" līdzstrādnieka acu priekšā Rūzvelta viesnīcas virspavārs iestādījis laika rādītāju uz četrarpus minūtēm un ielicis pavardā lielu zaļu kartupeli. Pēc noteiktā laikā pavards automatiski atvērās, un pavārs izņēma porcelāna trauku ar kartupeli. Trauks bija vēss, bet kartupeli nemaz nevarēja aizkart. Pavārs pāršķēla to, uzzieda sviesta piku un pasniedza žurnālistam. Esot garšojis labāk par vislabāko ugunskura pelnos cepto kartupeli.

Pēc tam pavārs divās minūtēs uzvārījis desiņas. Viņš vēl paskaidrojis, ka radars izvāra visas vielas pilnīgi vienmērīgi. Nelaime gan esot tā, ka gaļai nerodas brūni apcepušas ārmalas, pie kādām viesi pieraduši. Dažos gadījumos viņš tāpēc esot izmantojis īpašus iekrāsošanas paņēmienus. lai, piemēram, zivs izskatītos kā uz parastās pannas cepta. Gaļa radara pavardā izcepoties ļoti labi, bet iegūstot pelēcīgu nokrāsu, kas dažus viesus atbaidot. Vērša cepeti varot izcept 40—50 sekundēs.

Deviņas aizmirstas karalienes

Bellvī pilī netālu no Versaļas jau gandrīz četrdesmit gadu vientuļi dzīvo kāda sirma dāma, kas ģērbjas pēc pagājušā gadu simteņa modes. Viņa ir viena no tām deviņām Eiropas karalienēm, ko pasaule pilnīgi aizmirsusi. Kas gan vairs atceras nelaimīgo Portugales valdnieci Mariju Amēliju? Jaunās Burboņu princeses drāma sākās Šantiljī, kur viņa kādās galma medībās iepazinās ar 23 gadus veco Portugales troņmantinieku Kārli, drīz pēc tam apprecējās un vēlāk kļuva par karalieni. Laimīgās dienas tomēr drīz vien beidzās: 1908. g. 1. februārī kāda anarchista lode Lisabonas Arsenāla ielas galā nonāvēja karali Kārli I. Karaliene pati ar savu ķermeni noliecās pār abiem dēliem, lai viņus aizsargātu. Tomēr arī princis Luijs Filips krita lodei par upuri.

Troni mantoja jaunākais dēls Manuels. Bet jau pēc diviem gadiem revolūcija piespieda viņu un karalieni māti atstāt Portugali. 1932. g. 2. jūlijā ekskarali gaidīja ierodamies Vimbledonas tenisa turnīrā. Bet viņš neatbrauca. Laikrakstos toties parādījās ziņa, ka bijušais valdnieks miris no kakla iekaisuma. Viņa māte, kas nedaudz gados bija zaudējusi vīru, troni un abus dēlus, apmetās Versaļā, kur savas vientuļās dienas pavada arī tagad.

Vēl otra pasaules aizmirsta karaliene dzīvo Francijā Kot d'Azūras klosterī. Tā ir 93 gadus vecā Serbijas ekskaraliene Natālija. Tikai nedaudz cilvēku vairs atceras, ka priekš 77 gadiem Serbijas karalis Milans Obrenovičs Belgrādē salaulājās ar kāda krievu pulkveža brīnumdaiļo 16 gadu veco meitu. Jaunās krievietes laimi drīz izbeidza kāda serbu fanātiķa lode, bet viņas dēlu Aleksandru nonāvēja kopā ar sievu Dragu Mašinu. Obrenoviču dinastija Serbijā bija zaudējusi savas troņa mantošanas tiesības. Karaliene, kas joprojām bija viena no daiļākām Eiropas sievietēm, devās uz klosteri.

Spānijas ekskaralienei Viktorijai traģiskas bija jau valdīšanas pirmās dienas. Kad jaunā un cerību pilnā angļu princese pēc laulībām brauca ar savu dzīvesbiedru Alfonsu XIII no baznīcas uz karalisko Madrides pili, kāds anarchists meta bumbu. Karaļpāris palika neievainots, bet 16 nonāvēto un 70 ievainoto asinis apšļāca Viktorijas līgavas plīvuru. No tā laika jaunās karalienes dzīve kļuva par vienu vienīgu nelaimes dienu. Viņas jaunākais dēls Gonzaless aizgāja bojā auto katastrofā Austrijā. Kad Alfonss XIII kādu nakti, revolūcionāru piespiests, aizbēga no Madrides pils, viņš atstāja karalieni savam liktenim. Troņmantinieks Huans krita par upuri iedzimtajai homofilijai — grūti apturamai asiņošanai, pat visvieglāko ievainojumu gadījumos. Arī citi Viktorijas bērni sirgst ar šo kaiti. Tagad ekskaraliene dzīvo sava precētā dēla ģimenē un cer, ka viņš reiz atgriezīsies uz Spānijas troņa.

Beļģiju nesen apciemoja pēdējā Italijas karaļa laulātā draudzene Marija Hozē. Pēc Viktora Emanuela atteikšanās no troņa, Umberto īsu laiku valdīja Italijā, un Marija bija karaliene. Bet tad itaļu tauta izšķīrās par demokratiju, un Savojas namam vajadzēja atstāt Romu. Tagad Marija Hozē dzīvo pie Beļģijas karaļa Alberta atraitnes. Kā zināms, karalis Alberts priekš 15 gadiem nogāzās no kādas klints Ardenu kalnos un nositās. Vēl otra Italijas karaliene dzīvo trimdā. Tā ir Viktora Emanuela atraitne Julianna.

Dienvidslavijas ekskaraliene Marija vairs necer, ka viņas dēls Pēteris uzkāps tronī. Viņas tagadējā dzīves vieta atrodas kādā farmā Krembrukā, Anglijā. Bez troņa palikusi arī bijusī Austrijas karaliene Cita. Ar dēlu Oto, kuŗa vārds laiku pa laikam parādās arī lielajā politikā, viņa lielāko tiesu pavada Beļģijā.

Tikai viena karaliene labprātīgi atteicās no troņa — tā ir Holandes Vilhelmīne. „Tagad es vēlos palikt par aizmirstu karalieni," toreiz viņa teica Hāgā. Vilhelmīnes vecumdienas nodrošina 400.000 guldeņu liela gada pensija. Trimdā dzīvo arī Rumānijas karaliene Helena, kamēr viņas vīrs Karols Dienvidamerikas luksa peldvietā Kopakabanā salaulājies ar sarkanmataino Lupesku.

TĀ VIŅI IZTEICĀS

„Mans bērns, ja tu tiešām esi apņēmusies ļaut kādam vīrietim sevi noskūpstīt, tad ieliec šajā skūpstā visu savu sirdi un dvēseli, jo neviens vīrietis labprāt neskūpsta akmeni." Lēdija Cesterfilda

*

Sieviešu mode var mainīties, taču mērķis paliek tas pats. Oskars Uailds

*

Ja vīrietis nolemj doties laulībā, tad tas varbūt ir pēdējais viņa paša brīvais lēmums. Kennets Kirchbaums

*

Kad Džo Luisam jautāja, kas viņa boksera karjēras laikā viņu sitis vissāpīgāk, meistars atbildēja: „Nodokļu inspekcija".

SLUDINĀJUMI

TĒVZEMEI „BRĪVĪBAI

Albums par Latvijas armiju, brīv. cīņām, veciem strēln. un aizsargiem

66 ainās, ievēr. valstsvīru un kara vadoņu ģīmetnes un biogrāfijas, parādes, īss pārskats par brīv. cīņām latv. un angļu val. (arī teksti) un visu ordeņu attēli 4 krāsās.

Iespiests uz spec. ilustr. papīra

	DM
iesiets	6,50
Populārā amerik. stāstu meistara O. Henri Stāstu izlase (160 lpp.)	2,80
A. Dārziņas Tautas tērpi (18 n.)	3,—
Rīga 100 ainās	2,—
Rīga 100 ainās, iesiets	3,—
Jelgava ainās	0,70
Lakaitiesi meža gali, 175 latv. popul. oriģ. un taut. dz. krāj.	2,—
iesiets	3,—
Prof. P. Šmita Anekdotes	1,50
Doku Ata Laimīgā vasara, bērn.	0,60
Tuvākās dienās iznāks skaista bērnu grāmata 6 krāsās	
Rūķīši, iespiesta Šveicē, iesieta	3,60

Izd. J. LIEPIŅŠ,
(14a) Esslingen/N.,
Plochingerstrasse 17.
(231)

Iznākuši
Al. un A. Dzērvīšu
LATVISKIE BALTIE IZŠUVUMI

Grāmata glīti iesieta un iespiesta uz laba papīra. Cena DM 10,50. Izsūtu pret iesūtītu naudu vai uz pēcmaksu.

Pārstāvniecības ārzemēs:

Anglijā: M. Fogts, Westgate Ave 4, Bolton Lancs, England.
Austrālijā: J. Baumanis, MVS 8 DB Potts Hill via Regents Park, Sydney, NSW, Australia.
Kanadā: Valters Ziediņš, „Lakewood" Lakeshore Rd. E. Oakville Ont.
Zviedrijā: „Latvju Ziņas", Garvargatan 11, Stockholm.
Francijā: M-me E. Baumanis, 56 Rue Mchal Foch, Lorient, France.
Beļģijā: M-me E. Valters, 25, rue Jacues Jordaens, Brisel, Belgique.
Brazīlijā: Z. Leimanis, Av. Atlantika 156, apt. 101. Rio de Haneiro, Brazil.
Misisipi: Arv. Lūsis. Adrese sekos.

Sagatavošanā romāns
„Kapteiņa Granta bērni", 1 d., ilustrēts. (225)

A. ZIEMIŅŠ,
Oldenburg i. O., Bismarckstr. 17.

Pabeigts lielākais trimdas izdevums
iznākusi grāmata

Trimdas rakstnieki III

Krājums 332 lappusēs aptver latviešu trimdas rakstniekus, kas dzimuši laikā no 1906. g. līdz 1925. g. Apcerējumiem pievienotas autoru ģīmetnes. Grāmatas cena DM 6,50.

Krājumā vēl
TRIMDAS RAKSTNIEKI I DM 4,80
TRIMDAS RAKSTNIEKI II DM 4,80

Grāmatas pērkamas visās latviešu grāmatnīcās vai pasūtināmas apgādā, kas tās izsūta ar uzliktu pasta pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus.

Pēc dažām nedēļām būs iespējams iegādāties šī lielākā (aptver pāri par 900 lappusēm), vienreizējā trimdas izdevuma

TRIMDAS RAKSTNIEKI

visas trīs daļas iesietas kopā audekla sējumā. Iesietā grāmata maksās DM 17,—, un to izsūtīs pasūtinājumu saņemšanas kārtībā.

Pasūtinot iesieto grāmatu, jāiemaksā vismaz puse tās vērtības; atlikušo daļu iekasēs, nosūtot ar uzliktu pasta pēcmaksu. (241)

Grāmatu apgāds
VILIS ŠTĀLS,
(13b) Kempten/Allgäu,
Kaufbeurerstr. 27.

Pirms Lieldienām
iznāks
katrai namamātei nepieciešamā
Vilmas Bērtiņas
MĀJAS CEPUMI

IV iesp. Cena DM 2,60. Atkalpārdevējiem, pasūtinot ne mazāk par 10 eks., atlaide: pēcmaksā 20%, komisijā 10%. Pasūtinājumus pieņem (238)
DAUGAVAS VANAGU grāmatnīcā,
(13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka.

Alfreds Kalnājs
(14a) SCHWÄB.-GMÜND, Artillerie-Kaserne, Lettenlager,
piedāvā:
J. MEDIŅA, E. un V. DĀRZIŅU se solo un latviešu tautas dziesmas, kā arī latviešu pastmarkas. (208)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 1,30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejiņas nonparelle iesniedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par pusceņu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

---

†

Mūsu nometnes iedzīvotāja
Anna Jansone, dzim. Galijais
dzim. 1863. gada 25. martā, Valles pag. Latvijā, mirusi š. g. 13. martā Fuldā. Apbedīta 17. martā Fuldas jaunos kapos.
Fuldas latviešu nometnes saime.

LUKSA IZDEVUMU APGĀDS
AP

izdod literāri vērtīgus darbus greznā ietērpā, grāmatas iespiežot uz labākajiem ārzemju papīriem loti ierobežotā tirāžā — līdz 500 — un visu metienu iesienot dažādu krāsu labas kvalitātes audeklos, kādēļ šie izdevumi ir vispiemērotākās dāvanas.

TIKKO IZNĀKUŠI:

Fr. Dziesmas Zvejnieku svētais vakarēdiens ar V. Metjūsa apceri un J. Zvirbuļa illustrāc. DM 3,20
K. Skalbes Lienas roze (izdevīga sūtīšanai uz ārzemēm parastajā aploksnē pa gaisa pastu) DM 1,80

NEDAUDZ KRĀJUMĀ:

M. Bendrupes Elks Tongū ar J. Zvirbuļa illustrāc. DM 4,20

SAGATAVOŠANĀ:

Gija de Mopasāna noveles.
Pasūtinājumi (arī atsevišķi eks.) adresējami
LATVIEŠU GRĀMATNĪCAI
(S. Šakins),
(13b) Augsburg-Lager Hochfeld. (217)

Visos ceļos un likteņos kļūmos
Jutīsim: asinīs, mokās un dūmos
Mūs mums degošais Kurzemes krasts.
Andrēja Eglīša
sakārtotā dzejoļu antoloģija
Kurzemes krasts
iznācis II iespied. ar Soikāna zīmētu vāku, ierobežotā eks. skaitā.
Cena broš. DM 3,—, iesieta DM 4,—.
Pasūtinājumus izpildām
DAUGAVAS VANAGU grāmatnīca,
(13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka. (237)

Iznākusi bērnu grāmata
Rūķīši
6 krāsās, iespiesta Šveicē.
Iesieta cietos vākos, — DM 3,60.
Izsūta ar uzliktu pēcmaksu.
Izd. JĀNIS LIEPIŅŠ,
(14a) Esslingen/N.,
Plochingerstrasse 17.
(236)

Iznākušas
GRĀMATAS JAUNATNEI UN BĒRNIEM

	DM
Vilhelma Buša bērnu grāmata „MAKSIS UN MORICS"	3,50
Prof. Dr. T. Thots — „AR VAĻĒJĀM ACĪM CAUR DIEVA PASAULI" — populāri zinātniski raksti jaunatnei J. Rozes tulkojumā	3,—
„MAZĀ SVĒTĀ VĒSTURE" (Bībeles stāsti). Paredzēta skolām kā ticības mācības grāmata. Bagātīgi illustrēta	2,50

Atlaides: nosūtot ar pilnu pēcmaksu — 20%, puspēcmaksu — 15%.
Grāmatas pasūtināmas:
JĀNIS ABUČS, (24a) Lübeck, Dr. Julius Leberstr. 46, Wullenwever — Druckverlag. (229)

MĀRTIŅA BĒRZIŅA grāmatnīca,
(16) Hanau/M., Lamboystrasse,
Hutier Kaserne,
piedāvā no krājuma:

	DM
Lexer-Rehn, Lehrbuch der allgem. Chirurgie. Band I. 21. pārstr. izd. 1947. g. (otrs sējums iznāks š. g. vasarā)	39,—
Prof. Dr. Josef Siegel, Die Sulfonamide bei der Behandlung von Kinderkrankheiten	12,—
Dr. med. Georg Hörmann, Sulfonamide in Frauenheilkunde und Geburtshilfe	6,—
Prof. Dr. med. Rud. Weber, Pathologie und Therapie der entzündlichen Erkrankungen des Zahnmarks	12,—
Dr. P. Schober, Medizinisches Vörterbuch Französisch - Deutsch/Deutsch-Französisch	11,80
Deutscher Ärzte-Kalender 1949. Taschenbuch für die tägliche Praxis. 22. Jahrgang	6,—
Prof. Dr. med. vet. Gustav Uebele, Handlexikon der tierärztlichen Praxis. Divos sējumos, kopā 1583 lpp. 6. izd. 1947. g.	98,—
Katechismen der Veterinärmedizin Band I. Infektionskrankheiten der Haustiere. Von Veterinärrat Dr. Dr. Willy Schreyer 1947.	7,50
Dr. Hellmut Gnamm, Die Lösungsmittel und Weichmachungsmittel, 501 lpp. 1948	24,50
Prof. Dr. Ing. Hans Wagner, Taschenbuch der Farben- u. Werkstoffkunde, 447 lpp. 1945	6,50
Dr. Willi Rudolph, Nahrung und Rohstoffe aus dem Meer. Mit 29 Abbild. auf Tafeln. 1948	12,—
Dr. E. Pilgrim, Chemie überall Chemie, 325 lpp., 3. pārstr. izd. 1948. g.	15,—
Prof. Gustav Mie, Lehrbuch der Elektrizität und des Magnetismus, 666 lpp., 3. pārstr. izd. 1948	50,50

Krājumā daudz citu zinātn. satura grāmatu. Apgādā visas vācu grāmatu tirgū pašlaik dabūjamās medicīn., technisk., tautsaimn. uc. visas pārējās zinātn. satura grāmatas.
VIENMĒR KRĀJUMĀ LATVIEŠU GRĀMATAS LIELĀ IZVĒLĒ.
(226)

Ņem ceļā grāmatu un kvēlu sirdi līdz!
IZCILI
MŪSU MODERNĀS RAKSTNIECĪBAS DARBI!
Ēriks Ādamsons, Smalkās kaites, noveles
Viena no spilgtākajām mūsu uzplaukuma laiku grāmatām, kas izpelnījās vislielāko ievērību, 242 lpp. .... DM 4,—
Alfrēds Dziļums, Rīta cēliens
„Celminieku" cikla otrs patstāvīgs romāns, kas notēlo neatkarības laikmetu, noslēdzoties ar 1940. g. 17. jūniju, 192 lpp. 3,60
Abas grāmatas raksturīgi pārstāv mūsu tagadnes literātūras galvenos virzienus
Esejas un apceres par jaunlaiku rakstniecību lasait
J. Kadiļa krājumā Grāmatas un autori, 144 lpp. .... 3,—
J. KADIĻA apgāds,
(14a) Esslingen/N., Stuttgarterstrasse 27—3.

Vēl pirms Lieldienām
L. Rumaka apgādā iznāks
Ģirta Salnā romāns
OKERS
ar P. Rožlapas vāka zīmējumu, 444 lpp. apmērā. Cena DM 8.—.
Grāmatu izsūtīs pret iepr. samaksu vai uzliktu pēcmaksu, pierēķinot pasta izdevumus
Pasūtinājumi adresējami
L. RUMAKA grāmatnīcai,
(13a) Nürnberg 2, „Valka".
(218)

SASTĀDU HOROSKOPUS:
raksturs, liktenis. Piesūtiet dzimš. stundu, dat., vietu un DM 6,—,
Berchtesgaden-Strub, „Insula",
H. Karusa. (239)
(239)

DAUGAVAS VANAGU
otrā numura saturā:

Ģirta Salnā stāsts NEKUR skar aizvadītā kaŗa beigu dienas Kurzemē: kaŗa vicsulos grauto dzimto sētu atstāšanu, kureliešu pēdējās izmisīgās kaujas, latviešu drāmatisko glābšanos, zvejnieku laivās bēgot uz Zviedriju.

Anšlava Eglīša jaunākā novelete CŪKA, kas notēlo „izskrīnēto" dzīvi vācu ciemā un „šiverīgo" trimdinieku vieglās un raibās dienas.

Arsa apskats ZIBENS PĀR KRIEVIJU, pamatojoties uz jaunākajiem materiāliem, interesantā tvērumā sniedz ziņas par otro pasaules kaŗu un izšķirīgiem momentiem tā norisē.

Bez tam saturā A. Plensnera, V. Lesiņa, E. Ķezberes, E. Raistera un citu darbi. Visi pirmpublicējumi.

Izdevums pērkams nometņu grāmatnīcās. Vairumā pasūtināms

LAB DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ,
(13a) Nürnberg 2, Lettenlager Valka.
Cena DM 2,50. Atkalpārdevējiem 15% atlaide.
(216)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ, MEKLĒ:

Eleonoru Jānki, dz. 7. 5. 1874., Rīgā, un Otiliju Jānki, dz. 21. 3. 1872., Rīgā, p. z. no Cēdenikas, Brandenburgā; Gunāru Jankeviču, dz. 18. 6. 1926., Latvijā, p. z. no Bertonas; Ildemāru (Voldemāru) Jankovskiju, dz. 14. 12. 1924., Liepājā, p. z. no Liepājas; Jāni Jansonu, dz. 17. 11. 1914. Zeņdvā, p. z. no Laubanas, Polijā; Voldemāru Jansonu, dz. 5. 6. 1920., Maskavā, p. z. no Hamptonas; Augustu Janulēviču, dz. 1900., Rīgā; Valdemāru Jennsonu vai Jeononu, dz. 9. 8. 1910., Rīgā, p. z. no Rīgas centrālcietuma; Gertrudi Johanseni, dz. 31. 12. 1892., p. z. no Meisdorfas Harcā; Helēnu Johansoni, dz. Borovskaju, dz. 1896., p. z. no Mindelštetenes, Bavārijā; Jāni Jostiņu, dz. 7. 8. 1922., p. z. no Kēnigsbergas; Mirdzu Maiju Jumiķi, dz. 13. 5. 1919., Zemgalē, p. z. no Ofenbachas pie Frankfurtes/M.; Jozefu Jungmani, 39 g. v., un Leo Jungmani, 42 g. v., p. z. no Rīgas; Arni Kauliņu, dz. 22. 4. 1926., Meņģeles pag.; Augustu Kleinbergu, 50 g. v., p. z. no Rīgas; Jāni Iubi, dz. 1873.—78. Kurzemē, deport. uz Vāciju; Albertu Kakstu, dz. 26. 2. 1921., Asarē, un Visvaldi Kakstu, dz. 1924., Asarē, p. z. no Latvijas; Klāvu Kairi, dz. 1913., p. z. no Štuthofas.

ESAM ČETRI VIENTUĻI,

dzīves ilgu nomākti, meklējam sev dzīves draugus. Tautietes, rakstiet nop. prec. nol. Jānim 38 g. v., Pēterim 37 g. v., Jāzepam 27 g. v. un Augustam 24 g. v. Vēstules vēlamas ar foto, kuru uz vēlēšanos sūtīsim atpakaļ. Rakstīt ar of. 235.

K. un K. Rozes
ANGLISKI-LATVISKA VĀRDNĪCA
464 lappuses, ar fonētisko izrunu un pielikumā naudas vienības, svari, mēri, utt. Anglijā un ASV, iesieta DM 7,—
K. un K. Rozes
LATVISKI-ANGLISKA VĀRDNĪCA
680 lappuses, iesieta DM 9,—
Šīs ir plašākās pašlaik esošās vārdnīcas no latviešu uz angļu valodu un otrādi.
Dabūjamas nometņu grāmatnīcās un pie K. ROZES, Augsburg (13b), Hessenbachstrasse 29½.
(101)

TAUTIETE, ATSAUCIES!

Ar Tevi vēlas runāt nop. prec. nol. solīds 38 g. v. ierēdnis. Aizbraucot aizjūras zemē, strādāsim savā personīgā, ienesīgā uzņēmumā. Tevi vēlos līdz 35 g. v. Flirts izslēgts. Rakstīt ar of. 233.

ATSAUCIES, TAUTIETE,

nopietnam aicinājumam uz savstarpēju saprašanos un kopdzīvi. Atbildēšu jaunavām no 18—30 g. v. Of. 234.

Romāns
RĪGA
par DM 2,80!
Katram grāmatu draugam un skolu jaunatnei ieteikto
A. Deglava kultūrvēsturisko romānu RĪGA tagad iespējams Vācijā iegādāties par pazeminātu maksu no DM 4,50 uz DM 2,80.
Grāmata dabūjama visās lielākās nometņu grāmatnīcās. Var pasūtināt arī tieši
„TĒVZEMES" apgādā (16) Hanau/M., Lettenlager.
Tālākpārdevējiem un skolām augstākā atlaide. Samaksātos, komisijas un pēcmaksas sūtījumus izpilda saņemšanas dienā. Ar DM 0,50 piemaksu apgāds uzņemas grāmatu piesūtīšanu pasūtinātāju draugiem, paziņām un labvēļiem arī uz citām zemēm.
(230)

Latviešu tautasdziesmu krājums
„Sidraba vītols"
ar vairāk nekā 1500 t. dz. Dr. phil. J. A. Jansona un N. Kalniņa sastādījumā pasūtināms ģenerālpārstāvim A. Klimanim (20b) Rautheim 84, bei Braunschweig. Izsūtu uz pēcmaksu. Cena DM 3,50 + pasta izdevumi. (227)

Lieldienām
TAUTISKS VĒSTUĻU PAPĪRS
sainītis ar aploksnī DM 1,—.
TAUTISKAS KARTĪTES
arī ar Lieldienu apsveik. DM 0,20 gab.
Otrā izdevumā ar jauniem zīmējumiem.
Atkalpārdevējiem atlaide. Piepr. nometnēs vai tieši
Izdevniecība „AGRA",
(14a) Stuttgart-S, Neelstr. 10. (228)

Krustvārdu mīkla

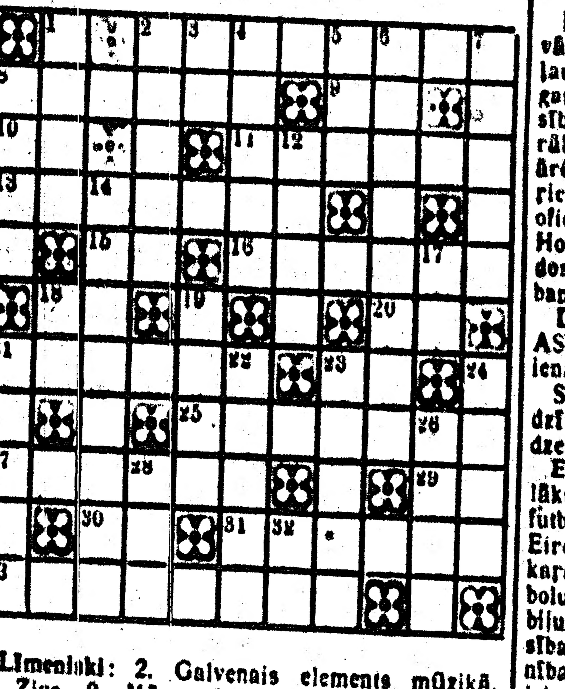

Līmeniski: 2. Galvenais elements mūzikā. 8. Zivs. 9. Mēs paši. 10. Apzīmējums mūzikā, saīsināti. 11. Velns. 13. Tencinu! 16. Nereāls redzējums. 18. Ķīmisks elements. 20. Eksistē. 21. Deguns. 23. Burtu rindas sākums. 25. Štats ASV. 27. Bērnu iemīļota vieta. 29. Apzīmējums mūzikā, saīsināti. 30. Saules Dievs. 31. Koka trauki. 33. Valsts Eiropā.

Stateniski: 1. Smilšu paugurs. 2. Zvejas rīks. 3. Vietniekvārds. 4. Ād. Ābeles dziesma ar K. Skalbes tekstu. 5. Pulveris, par ko tā atradējs saņēma Nobela prēmiju. 6. Savdabība. 7. Dzīvnieks. 8. Grupa. 12. Dzelfgas. 14. Pazemes valdnieks. 17. Ķīmisks elements 18. Alvas ķīmiskais apzīmējums. 19. Debess puse. 21. Rotas lieta. 22. Dzīvnieki. 23. Sievietes vārds. 24. Ziemeļu iedzīvotājs. 26. Vadīt. 28. Slavens filmu komiķis, oriģinālrakstībā. 32. Dodies!

Raibā pasaule

• Kādā Parīzes preču namā kopš pāris nedēļām pārdod arī privātas lidmašīnas, no visvienkāršākā līdz modernākajam modelim. Neliels divplāksnis ar 11 litru benzīna patēriņu uz 100 km maksā 1,8 milj. franku, kas, ievērojot lielo auto dārdzību Francijā — reti mazāk par 2 milj. franku — ir visai lēta cena.

• Ogankitā, ASV, kur ir simtiem dīvainu klubu un biedrību, nesen nodibināts klubs, kas saucas „Miera minūtes". Šis klubs aicina iestāties par biedriem visus vīrus, kuriem viņu sievas ne dienu, ne nakti nedod miera, lai klubā atpūstos, patērzētu un paspēlētu kārtis vai šachu. Klubam nav telefona, lai sievas nevarētu piezvanīt, un gādāts arī par to, lai tā telpās neviena sieva nevarētu iekļūt.

• Kādas ASV universitātes studenti nesen sarīkoja savu komilitoņu vidū aptauju, kas ir Savienoto Valstu skaistākais vīrietis. Uzvarētājs kļuva pazīstamais kinoaktieris Ronalds Kolmans, 2. vietu ieguva Forda uzņēmumu dibinātāja mazdēls, bet trešo — ģenerālis Eizenhauers.

* 15 pērtiķus — paviānus Maskavas zooloģiskam dārzam nosūtīja no Holandes apmaiņai pret krievu lāčiem, kamieļiem, ežiem un briežiem.

Ungārs Kornels Pajors, aizvadītajā ziemas sporta sezonā satricināja norvēģu hegemoniju ātrslidošanā, uzvarot pasaules meistarsacīkstēs Stokholmā un Davosā sasniedzot jaunu pasaules rekordu 5000 m 8:13,8.

Vācijas meistarvienība spiesta liekties ASV hokejistu priekšā

ASV hokeja vienība „Boston Olympics", kas pasaules meistarsacīkstēs Stokholmā ieguva trešo vietu, pirmdien Garmišā sacentās ar Vācijas meistaru EV. Füssen. Pēc starpgadījumiem bagātās sacensības ar šveiciešiem, ASV spēlētāji šoreiz bija „mērenāki". Pirmā trešdaļā fīsenieši nekādi nespēja atvairīt amerikāņu izsmalcinātos uzbrukumus, zaudējot 0:6. Otrs un trešais spēles posms totics beidzās neizšķirti 1:1 un 2:2. Gan jāsaka, ka amerikāņi šoreiz nespēlēja ar „pilnu tvaiku". Ar panākto rezultātu 3:9 Vācijas meistarvienība var būt pilnā mērā apmierināta.

Draudzības sacīkstē Bad Nauheimā krēfeldieši uzvarēja mājas saimniekus 8:4. Krēfeldai 7 vārtus guva abi latvieši — Veide 5 un Koņeckis 2. ASV izlases spēli pret Šveici Garmišā noskatījies arī Koņeckis. Viņa vērtējumā, ar amerikāņiem varētu sacensties arī mūsu kādreizējā izlase, nezaudējot sāpīgāki, kā tagad to piedzīvojuši vācieši. Koņeckis nožēlo, ka Vācijā nav izdevies noorganizēt DP hokeja vienību, kas šejienes apstākļos varētu ieņemt vadītāja vietu un godam sacensties arī ar ārzemju vienībām.

Boksu par izdevīgu eksportpreci atzinuši vācieši, panākot ar militārās valdības atļauju vieglā svara profesionāļajiem Ludvigam Petri un Hansim Hēfneram starta tiesības Argentīnā. Ienākumus no cīņām valrākās Argentīnas pilsētās ieskaitīs Vācijas ārējās tirdzniecības kontā, un abiem bokseriem, pēc atgriešanās Vācijā, izmaksās pēc oficiālā kursa D-markās. Arī Heincam tcn Hofam par katru startu ASV, ja cīņas izdosies noorganizēt, jāiemaksā vācu zemju bankā 1000 dol.

Džo Luis 41 demonstrējuma cīņā dažādās ASV pilsētās nopelnījis 210.000 dol. Kopējie ienākumi bijuši 600.000 dol.

Somijas izcilais gargabainieks Heino piedzīvojis smagu zaudējumu. Trešā bērna dzemdībās mirusi Heino kundze.

Eiropas futbols arī ASV gūst aizvien lielāku piekrišanu. Ņujorkā vien katru nedēļu futbola sacīkstes apmeklē 400.000 skatītāju. Eiropas futbola propagandētāji esot ASV karavīri, kas, pēc atgriešanās dzimtenē, futbolu cienot pat vairāk nekā bezbolu un regbiju. Iespējams, ka jau šoruden ASV sacensības varēs sākt arī latviešu futbola vienība. Izbraukšanas garantiju sagāde mūsu izlases futbolistiem turpinās un iespējams, ka jau pēc pāris mēnešiem latviešu sportisti varēs doties ceļā.

Šveices auto sacīkšu klubs par treneriem pie sevis aicina Vācijas pazīstamo sacīkšu braucēju Hermani Langi un Mercedes-Benz virsinženieri Alfrēdu Neubaueru.

Diks Batons, olimpisko sacensību un pasaules meistarsacīkšu uzvarētājs daiļslidošanā, izcīnījis arī ASV meistarnosaukumu. Sieviešu sacensībā Grietiņa Merile, kas ASV meistare bija jau kopš 1943. g., šoreiz palikusi otrā vietā aiz gados jaunās Vivonas Šērmanes.

Gotfrids Krams Aleksandrijā zaudējis ASV tenisistam Pārkeram 4:6 un 0:6. Ēģiptes kausa izcīņā uzvarējusi ASV vienība.

Starptautiskā futbola savienība kongresā 6. maijā Amsterdamā apspriedīs arī jautājumu par sacīkšu atļaušanu ar vācu vienībām. Informācija no ārzemēm liecina, ka arī futbola frontē ar zināmiem priekšnoteikumiem Vācija varēs iekļauties starptautiskā sporta dzīvē. FIFA prezidents Žils Rimē intervijā „Idrotsbladet" pārstāvim izteicies, ka futbols ir labākais pasaules miera ierocis, un tādēļ neesot vajadzības radīt naidīgu noskaņojumu pret kādreizējo pretinieku Vāciju.

Austrijas futbolisti Hanemans un Polsters (abi Wacker Wien) par šķiltavu kontrabandu uz Turciju Istambulā sodīti ar 2000 mārc. naudas sodu un 6 mēnešiem cietumā. Tā kā starplaikā atcelta muita šķiltavu ievešanai Turcijā, naudas sods abiem futbolistiem atlaists, bet tiem tomēr nākšies futbola laukumu mainīt pret šauro cietuma kameru.

Starptautiskā tenisa savienība atļāvusi nacionālajām savienībām pēc pašu ieskatiem atļaut saviem sportistiem startēt Vācijā un aicināt vācu tenisistus pie sevis. Pagaidām Vācijai tomēr vēl aizliegts piedalīties Devisa kausa izcīņā un starptautiskajās Anglijas, Francijas un Holandes meistarsacīkstēs. Šveices tenisa savienība jau paziņojusi, ka šovasar aicinās uz sacīkstēm vāciešus un sūtīs savus spēlētājus uz turnīriem Minchenē, Hamburgā un Štutgartē. Līdzīgu lēmumu pieņēmusi arī Anglijas tenisa savienība.

„Sport-Kurier" atbild uz lasītāju jautājumu, ko dara bijušie pasaules meistari boksā. Teneis apprecējis ASV miljonāri, no tomālis izceļot uz Austrāliju un grib tur iekārtot bārdas skujamo asmenīšu rūpniecību. Dempsijam Ņujorkā pieder populārs restorāns. Maksis Bērs iekārtojis naktslokālu. Primo Kornera turpina sporta gaitas kā profesionāls cīkstonis, pelnot gadā 250.000 dol. Miķijs Valkers pārdod pats savas gleznas, bet Šarkejs kādā restorānā stāv aiz letes un viesiem lej viskiju.

„DODIET ARĪ MAN NAZI!"

Knapstiņa kungs iegriežas pie bārdskuvja. Gar viņa seju sāka rīkoties nedrošs amata iesācējs, un jau pēc pāris sekundēm Knapstiņa kunga seja bija vienās asinīs. Viņš cietēja acīm paskatījās uz veikala īpašnieku un lūdzošā balsī izsaucās: „Dodiet taču arī man nazi, ar ko es vismaz varētu aizstāvēties!"